

**DESPRE ORIGINEA BARBARILOR,
CARE AU DISTRUS IMPERIUL ROMEI**

**11 CĂRȚI
GETICUL**
(despre Geți, Masageți, Gepizi, Huni, Vandali, Ostrogoți și Vizigoți)

CRONICĂ NECESARĂ NAȚIUNILOR AMINTITE

- de NICOLÒ ZENO -
VENEȚIA
(1557)

traducerea și introducerea
de
Ana-Maria V.G. Moraru

Despre Originea Barbarilor

Introducere

Nicolò Zen jr. (italianizat Zeno, 1515-1565) este istoric italian și patriciu Venețian, membru al *Consiliului celor X*, cea mai înaltă magistratură Venețiană a *Serenissima Repubblica di Venezia*. Personalitate “de un elevat intelect, de promptă elocvență, mare iubitor al Patriei, mare matematician, mare cosmograf, dar mai presus de oricine altcineva, un minunat istoric”¹, Zeno este autorul a 4 mari opere ce acopereau diferite perioade istorice ale orașului Veneția. Volumul de față, “Despre Originea Barbarilor”, este singurul din *Istoria Universală (Cronica*, din prima ediție) care a mai rămas, celelalte dispărând în sec. al XVII-lea, conform mărturiei lui Casali².

Despre genealogia familiei, cardinalul P. Zurla va scrie: “familia Zeno are o antichitate atât de avansată, încât îmi este minunat să spun și îmi este incredibil să afirm că observând cronicile, istoriile și cele mai antice scripturi din Venezia, Padova, Marca Trevigiana și Roma, am tras concluzia că originea acesteia este augusta *gens Fannia* consulară și imperială a Romei”³. Cu alte cuvinte, ilustra familie Zeno exercita un rol dominant în lagună de peste 1.000 de ani, rădăcinile acesteia fiind puse încă din timpul Împăratului Zenone și al Papei Leone al II-lea. Nobila casă a contribuit la Republica Venețiană cu un titlu de Doge (Dogele Ranieri/ Renier Zen, în 1.222 e.n.), un titlu de Amiral (Carlo – erou în lupta de la Chioggia, împotriva flotei Genoveze), un comandant (Piero – supranumit *Dragonul*, datorită dragonului încrustat pe scut, care a condus cu succes flota Venețiană împotriva Turcilor și Scaligerilor), 2 navigatori exploratori ai Atlanticului de Nord (Nicolò și Antonio – foarte cunoscuți pentru Harta Zeno, care combate descoperirea Americii de către Cristofor Columb; primul, Nicolò senior, este unul dintre cei 12 Oratori trimiși de Senatul Veneției cu 5 galere pentru a-l readuce pe Pontif, la Roma), 13 procuratori, prelați și mulți alți nobili ai Republicii.

După moartea tatălui său, Zeno are acces la anumite documente, scrisori și hărți antice aflate într-un bun stadiu de conservare, pe care le găsește în mansarda casei sale și care aparțin ilustrațiilor săi străbuni. Plecând de la cercetarea acestora, își începe studiul pentru Istoria sa, pentru a cărei completare va achiziționa, în propria librărie, lucrările a peste 1.600 de Scriitori diverși, din toate timpurile⁴. Împăratului Carol al V-lea îi plăcea foarte mult să-l audă pe Zeno vorbind despre această lucrare, în care - spunea Zeno - “am făcut cunoscute lucruri pe care nimeni, niciodată, nu le-a predat cuiva și pe care niciun cercetător nu ar fi avut de unde să le știe”. Vorbea astfel, pentru că “acest erudit și elegant scriitor a avut posibilitatea de a consulta nu numai documentele vechi ale familiei Zeno, dar și cele mai inaccesibile manuscrise ale arhivelor din Veneția.”⁵ Meritul lui Zeno este acela de a combate și de a corecta Analele antice ce fuseseră scrise (Giustiniano, Sabellicus - printre alții) în greșeala tradițională pe care Scriitorii o produc, atunci când copie unii de la alții fără o critică, acuratețe sau explicație a evenimentelor. Procuratorul M.Foscarini îi va scrie Dogelui Loredano: “Zeno a examinat cărți care erau foarte puțin cunoscute în vremea sa și, mai mult decât sigur, s-a

1 P. ZURLA, *Dei viaggi e scoperte settentrionali di Nicolò ed Antonio Zeni*, pag. 8, Venezia (A.1819)

2 S. CASALI, *Gli annali della tipografia veneziana di Francesco Marcolini*, Forli (A.1861)

3 P. ZURLA, *Di Marco Polo e degli altri viaggiatori Veneziani più illustri*, pag.15, Venezia (A.1818)

4 P. ZURLA in Francesco Patrizi, *Dialogo dell'Istoria Universale*, Venezia (A.1560)

5 *Idem*, pag.281

bazat și pe informațiile unui Scriitor apocrif. A fost printre primii istorici care și-a dat silința de a cerceta Istoria Europei și a Asiei, înregistrând fapte petrecute cu multe secole înainte, deschizând și altora calea spre cunoașterea originilor Geților, Masageților, Gepizilor, Hunilor, Vandalilor, Ostrogoților și Vizigoților. Cu toate acestea, s-a folosit de Herodot și Berosus Caldeul, dar pentru că la vremea aceea studiul acestora nu atinsese apogeul, consiliem ca cititorul să-și mențină vigilența”.⁶ Stimat de istorici, contemporani de-ai săi, dar și dojenit pentru alegerea anumitor surse, Nicolò Zeno va propune o abordare insolită a evenimentelor spunând, à-propos de războiul Troian: “războiul din Troia nu a fost așa cum ni l-au descris Homer, Dares Frigianul și Dite Candianul. Chiar cred că ultimii doi autori au fost inventați de către Greci, pentru a-l susține pe Homer, scriind istorii care să mărească încrederea în imaginația acestuia; știu că este foarte greu să scot din rădăcini, ceea ce a fost bine împământat!”.

Deși angajat în delicate chestiuni publice în organizarea Arsenalului Venețian, Zeno decide că “un atât de important memorial nu poate fi pierdut”, după cum el însuși afirmă. Editorul F. Marcolini îi va face o vizită și va încerca să primească dreptul de publicare a operei, dar Zeno îl refuză; îi împrumută manuscrisul, care se afla încă în stadiul de schiță, cu condiția expresă de a nu-l arăta nimănui. Marcolini este copleșit însă de Istorie și hotărăște să o editeze, în 1558, dezobediință bine venită căci, așa cum am mai spus, celelalte scrieri vor dispărea după mai puțin de un secol. Dorind să obțină clemența lui Zeno, Marcolini îi va dedica această lucrare Monseniorului Daniele Barbaro, Patriarh de Aquileia, rudă și bun prieten al lui Nicolò Zeno.

“*Despre originea Barbarilor*” contribuie semnificativ la înțelegerea și încadrarea unei perioade obscure a istoriei în perspectiva etnografică a Europei. Opera este divizată în 10 cărți: Geți, Masageți, Gepizi, Huni, Vandali, Ostrogoți, Vizigoți, iar ultimele trei, despre Longobarzi, Franci și Arabi, sunt excluse din titulatura Getică.

ÎN MEMORIA PATRICIULUI NICOLÒ ZEN ȘI PENTRU ONOAREA STRĂBUNILOR NOȘTRI!

Prin această lucrare se intravede punerea în discuție a originii poporului Getic, a sinuoasei sale migrații ce a dus la popularea treptată și parțială a continentului European. Prin inflexiunea numelui, Geții devin Goți la începutul secolului al III-lea, foarte probabil din cauza *Damnatio Memoriae* impusă de Împăratul Caracalla care edictează pedeapsa cu moartea pentru folosirea derivatelor Getice (Geta, Getic, Geți). Geții își continuă parcursul istoric sub noul nume de **Goți**, aceasta reprezentând pagina albă de aproximativ 1.000 de ani a Istoriei noastre, de la Antichitatea târzie și până la Evul Mediu timpuriu. Din Suda aflăm că Dio și-a intitulat Istoria despre Goți *Getica*; Spartian, în *Caracallus*, spune *Quod Gothi Getae dicerentur* (“Goții care-și spuneau Geți”) și “*Geticus quasi Gotticus*”; Claudiano îi numește, în poemul său, pe Goți Geți și scrie despre războiul Gothic intitulându-l *De Bello Getico*; Sidonius Apollinaris îi numește Geți pe Goți, iar în epistola către Trigetius îi numește pe Ostrogoți, Masageți (conform lingvistului iezuit **Lorenzo Hervás y Panduro**, “*Masageții se apelau Maiza Geți, adică Geți mai Mari, termenul maiza fiind Getic și însemnând mai mare*”)⁷; Ausonius, vorbind despre Goți spune:

Quæ vaga Sauromates sibi junxerant agmina Chunis

Quæque GETIS sociis istrum adsultabat Alanus.

Orosius spune *Getæ qui et nunc Gothi* (“Geții care acum sunt numiți Goți”); San Geronimo, în *præf. Epis. 2 ad Galat.* spune că Goții erau numiți Geți în antichitate; Ennodius, în Panegiricul lui Teodoric, Regele Goților: *Nam illud quo ore celebrandum est quod GETICI instrumenta roboris, dum provides ne interpellentur otia nostra, custodis?*; Procopius spune “Goții sunt rasa Getică”;

⁶ M.FOSCARINI, *Della letteratura Veneziana*, pag. 405, Padova (A.1770)

⁷ LORENZO HERVÁS Y PANDURO, *Origine, formazione, meccanismi ed armonia degli idiomi*, pag.105, Cesena (A.1785)

Iordanes își intitulează lucrarea *De Getarum sive Gothorum, origine et rebus gestis* și folosește constant Geți și Goți, ca sinonime, iar în *De Regn. Success.* spune Decius *bellantibus Getis occubuit*; Isidorus, *Origin. lib. ix. c. 2.* spune că Geții și Goții sunt unul și același popor. Iar toate aceste informații se găsesc în Dizertația eruditului istoric Scoțian, John Pinkerton⁸. Așa, Goții nu au invadat niciodată Dacia-mamă, ci doar au combătut asedierea ei de către Romani. Atanaric (pe care filosoful grec Themistius îl numește *Dinastul Geților*), al cărui nume, se spune, se traducea în limba lui prin 'întuneric', a construit un lung zid de protecție, la Galați, pentru a apăra Geția de invazia Hunică. Acest zid se va numi astăzi 'Valul lui Traian' și-i va fi atribuit acestui "herba parietaria", în mare ignoranță și degenerare a Istoriei. Ostrogota, de aici denotația Ostrogoți, se naște în Moldova, iar Alaric (numit de poetul Prudentius Clemens *Geticus Tyrannus*), la Dunavățu-de-Jos, în Tulcea. Familia Dinastică a Amalilor își are rădăcina în Moldova, căci acolo s-au refugiat rebelii Geți, atunci când Dacia a fost invadată de Traian; strănepotul lui Gaptó/Captó, Amal, va da numele Dinastiei în memoria triumfului asupra Romanilor, străbunicul său ucigându-l, sub comanda lui Decebal, pe Cornelius Fuscus. În perioada de început a utilizării vocabulului 'Got', acesta indica exclusiv ramura Ostrogotă, căci Vizigoții apar în Istorie după mai bine de 100 de ani: Socrate Scolasticul, istoricul ecleziast al Imperiului de Orient, contemporan primului război Gothic, înregistrează clar apariția Vizigoților⁹, în anul 376 e.n., negând astfel concomitanța apărută la Iordanes. De altfel, întreaga Istorie a Ostrogoților și Vizigoților, a neamului nostru care nu a învins, ci a desființat Imperiul de Occident, în 476 e.n., își are începuturile în Moldova, în Țara Oium, la Meotida. Acolo s-au născut primii Regi ai ambelor familii și de acolo au plecat spre ocuparea Septentrionii. Este uluitor cum întreaga Dinastie a Amalilor sau a Balților, a Regilor sau Judecătorilor lor, nu se găsește înregistrată cu dată și loc de naștere, în niciun document. Atanaric nu este un Vizigot: el este Got (teruing/terving), așa cum este Fritigern; lupta dintre ei, pentru putere, îl constrânge pe Fritigern să treacă Dunăre, să ceară ajutor Romanilor și să promită, în schimb, convertirea la catolicism. Acesta este momentul în care Goții ce-și vor trăda credința și-l vor urma pe Fritigern, vor fi numiți Vizigoți sau Goți Minori (Ostrogoții devin Goții Majori). După spusele lui Sozomen¹⁰, Ulfila și, mai înainte, Teofil erau inițial Catolici și supuși Imperiului Roman. Nu au reușit convertirea religioasă a Goților (Zalmoxieni, prin excelență) la catolicism, și au propus, abia apoi, arianismul.

În compoziție, s-a mers pe principiul selectării unor informații și personaje istorice care, datorită eroismului demonstrat în evenimente belice, au și dat prilejul Poeților de atunci să-și încerce condeiul și fantezia, transformând cronografia în fantastice legende. De o imensă importanță este discursul pe care Diurpaneus, tatăl lui Decebal, îl face în fața popoarelor Germanice și Scitice, în Cartea a doua (despre Masageți). El le vorbește acestor două națiuni consanguine într-o singură limbă, comună tuturor. Iar dacă nici braconierii de vestigii arheologice, nici istoricii sau localnicii de la Șona nu au reușit să deslușească misterul Piramidelor, o explicație o putem găsi în Cartea a IV-a (despre Huni) a lui Zeno, când frații Amali, Teodemir și Vuidemir, vor ridica tumuli și moviște pentru a răzbuna și săția moartea fratelui lor Vualamir. Mai este de notat, că sub diverși Căpitani, Geții au ocupat întreaga Germanie, dintr-o colonie de-a lor ieșind popoarele *Cate*, cele mai valoroase și beligerante popoare ale Germaniei, de o excelentă disciplină militară - conform spuselor lui Tacit. În timpul Regelui Get Corillus, Cații se vor diviza și vor da naștere unei noi populații, cea a *Batavilor* (Olanda). O altă colonie Getică a fost alungată în munții Suediei unde a început prelucrarea fierului și a purtat numele de *Gotini*; alții au ocupat Panonia Superioară (Austria) și Panonia Inferioară (Croația și parte din Ungaria) și au purtat numele de *Gotoni*. O altă informație foarte importantă este cea a Împăratului Aurelian, care era de origine Get și născut în Dacia, pe care Claudio l-a plăcut foarte mult și l-a dorit ca succesor la Imperiu. Zeno este uimit de faptul că Iordanes nu face nicio mențiune despre originea acestuia, deși "numai dacă-i priveai gesturile, îl recunoșteai ca fiind dintre ai săi (n.t. Iordanes)". Poate acesta este și motivul pentru care

8 J.PINKERTON, *An Enquiry into the History of Scotland*, pag.8, Edinburgh (A.1814)

9 JOHANN JAKOB MASCOV, *De' Fatti de' Tedeschi fino ai principio della monarchia de' Franchi*, pag.320, Venezia (A.1731)

10 EDUARDO PÉREZ PUJOL, *Historia de las instituciones sociales de la Espana goda*, pag.23, Valencia (A.1896)

Aureliano a abandonat definitiv Dacia și a plecat spre Asia, înspre Perși, decizie de neînțeles și astăzi pentru mulți istorici.

Una dintre cele mai folosite surse ale lui Zeno este Berossus Caldeanul, care a trăit în timpul lui Alexandru cel Mare. Ca sacerdot al lui Belus Zeus din Babylon a avut toate cunoștințele și tradițiile din templul Caldean, iar majoritatea anticilor consideră istoria sa foarte atentă la adevăr. El a introdus astrologia mesopotamică în Grecia, instrument pe care îl considera esențial în cunoașterea omului. Aprecia că atunci când planetele sunt aliniată în semnul Capricornului, pământul suportă inundația, iar când se află aliniată în Rac, pământul suportă arderea. Unica operă a lui Berossus este Istoria Babiloniei dedicată lui Antiochus I, text dispărut, dar fragmente salvate prin operele lui Manethon, Abydenus și Pollistor, în care se vorbește despre istoria lumii de la origini și până în timpurile sale.

Exprimarea întâlnită în această lucrare (schiță) este specifică secolului al XVI-lea și înregistrează grave curențe topice și de frazeologie. Pentru cunoscătorii limbii italiene vechi și nu numai, formatul .pdf al originalului poate fi descărcat gratuit de pe Google/ Books (“Dell' origine de' barbari”, Nicolò Zeno 1557).

DESPRE ORIGINEA BARBARILOR,
CARE AU DISTRUS IMPERIUL ROMEI
NAȘTEREA ORAȘULUI VENEȚIA
11 CĂRȚI
CRONICĂ NECESARĂ NAȚIUNILOR AMINTITE
ȘI SCRIERE SPECIALĂ PENTRU CUNOAȘTEREA
LUCRURILOR REALIZATE DE CĂTRE VENEȚI,
DE LA PRIMA ORIGINE A ORAȘULUI
PÂNĂ ÎN ANUL
DCCC
(800)

CU PRIVILEGIU

IN VENEȚIA, PENTRU PLINIO PIETRASANTA
M D LVII
(1557)

PREASFINȚITULUI REVEREND
MONSENIOR M. DANIEL BARBARO
ALES PATRIARH
DE AQUILEIA

Am avut deja din anii trecuți dorința de a vedea o parte dintr-o anumită Istorie scrisă de un nobil și doct gentilom al acestui oraș, cu care nu aveam o mare familiaritate, datorită gentileței și amabilității sale extraordinare. I-am făcut totuși această cerere și mi-am dat seama că nu a fost prea mulțumit. Mai mult, deși am arătat respectul meu tuturor din Magnifica sa casă, poate datorită afecțiunii pentru lucrurile sale, totuși a socotit ca eu să împrumut și să citesc lucrarea cu condiția expresă de a nu o scoate la lumină și de a nu o arăta nimănui. El avea dreptate, căci acest Domn a procedat așa cum procedează excelenții Pictori care atunci când doresc să realizeze imagini de o oarecare importanță, fac mai întâi câteva schițe și apoi reduc una dintre acestea la acea formă care mai mult îi satisface. Cu alte cuvinte, a muncit foarte mult în Istorie pentru beneficiul comun, orice oră liberă a pus-o în slujba acestui scop, iar aceste scrieri îi trebuie ca un fel de memoriu, pentru ca apoi să le revadă și să le aducă la perfecțiune și acuratețe. Până acum nu s-a ocupat de ele, fiind ocupată Domnia Sa cu chestiunile publice. Eu nu am dorit însă ca o bogăție atât de mare să rămână ascunsă, în special pentru că este foarte necesară, dar mai presus pentru a cunoaște Originea acestui ilustru oraș Veneția. Și pentru că lumea nu a avut și nu va avea niciodată un lucru atât de rar la care să contemple, m-am hotărât să o scot la lumină și să v-o dedic dumneavoastră, Preasfințit Reverend, din 3 motive: primul, pentru că am același suflet ca al autorului și Domnului meu; pentru că sunt sigur că numele Domniei Voastre Reverend va reduce puțin indignarea autorului față de dezobedița mea, așa cum marele Daniel a umilit ferocitatea Leilor; al doilea, pentru că Vă voi fi un perpetuu debitor, pentru cordiala dragoste și bunătate sufletească cu care mă tratați, nu numai prin cuvinte, dar și prin fapte; al treilea, pentru a îndulci imaginea aceluia glorios nume și prenume al mării case B A R B A R O, care a rămas neplăcut în memoria Istoriei, numele, prenumele și faptele atroce ale popoarelor Barbare, care nu numai că au invadat și ruinat iubita noastră mamă, Italia, dar și **întreaga lume**. Și în plus, pentru că de la victoria Barbarilor, așa cum Scipione Africanul și-a luat numele, așa Domnia Voastră ați primit numele de acel onorat gentilom, pe care l-ați descris mereu din prisma unicelelor și nobilelor sale virtuți. Pentru toate aceste motive și pentru că nu am revelat nimănui numele autorului, am încredere că interpunerea dumneavoastră, Preasfințit Reverend, nu numai că îl va face pe magnificul Autor să mă grațieze, ci va deveni chiar benign și poate îmi va face fantasticul cadou al prelungatei sale munci, a Istoriei sale Universale. În aceasta, cu o extraordinară cronologie se observă toate particularitățile antice și adevărata Istorie a națiunilor de la începuturi și până în timpul de astăzi, a războaielor dintre Zei, pe care Grecii le-au preschimbat în fabule, fapte care au fost atât de bine exprimate și atât de detaliat, încât cele mai frumoase 3 limbi, anume Greaca, Latina și Vulgara vor avea mult mai mult de învățat, decât au avut până acum. Această parte a Barbarilor, cred (dacă nu mă înșel) că este a șasea sau a șaptea Deca a acestei bogate Istorie Universale a acestuia. Și sunt convins că lucrarea va fi citită cu multă delectare de pasionați, fiind plină de un nu știu ce, de o rară noutate. Eu, în timp ce dumneavoastră, Preasfințit Reverend, veți încerca cu tot posibilul să-mi recâștigați grația magnificului Autor, eu mă voi ruga din toată inima Domnului nostru, să vă ofere o viață lungă dumneavoastră și Magnificului autor, cu sinceritate și lealitate din suflet.

Din Veneția,

X V Februarie.

M D L V I I

humilifs.& divotifs. fervitore
Francesco Marcolini

ARGUMENT ASUPRA LUCRĂRII *GETICO*

În prima carte a acestor Istории se vorbește despre Insula Scandia locuită de fiii lui Haran, care la rândul său a fost fiul lui Samo iar acesta, fiu al lui Noe. Se spune că Berig, fiul lui Geter, a plecat de aici împreună cu Colonia sa și, traversând mlaștina Tanais s-a despărțit de Gangaric. Celor care l-au urmat, le-a dat numele de Geți, după tatăl său, nume de care m-am servit și eu pentru a intitula cele 7 cărți ale acestui Deca, *Getici*.

Așadar, Masageții care au ales să îl urmeze pe Gangaric proveneau de asemenea din aceeași stirpe, deși unii spun că ei ar fi avut originea din două Colonii, cea a lui Mesla și cea a lui Geter, și asta datorită compoziției numelui. Și pentru că o navă din cele două cu care Berig plecase din Scandia s-a pierdut, ajungând mai târziu în Gotiscația, acei Geți care întârziaseră și erau sub comanda lui Gepanta, care în limba lor se traduce prin *lene*, *întârziere*, și-au luat numele de Gepizi; despre aceștia, care erau de același sânge cu ceilalți Geți, voi vorbi în Cartea a Treia.

Hunii, despre care voi scrie în cartea a IV-a, chiar dacă pe linie paternă făceau parte din altă stirpe, nu se poate spune că nu au avut însă mamele de sânge Getic; Istoria spune că, având Filimer în armata sa anumite femei vrăjitoare,, care își foloseau arta pentru a face mult rău, au fost alungate nude în deșertul Scitic, unde trăiau bărbați sălbatici. Uniunea dintre femeile Getice și aceștia a dat naștere nației Hunilor.

Și, deși Cartea a Cincea este dedicată Vandalilor, aceasta nu ar fi trebuit să fie integrată într-unul dintre titlurile *Getice*, ei neavând aceeași origine sanguină cu Geții, chiar dacă ieșiți din aceeași Insulă și născuți fiind din unul dintre frații lui Geter; nouă ne-au plăcut însă și le-am dat același nume.

Trebuie să avertizăm că Deceneu, venit printre Geți în vremea Regelui Burebista, era considerat al doilea geniu, după Zalmoxis - care dăduse legile națiunii. El a reușit să-i convingă pe Geți în a deveni faimoși prin intermediul armelor; vor pleca astfel spre noi cuceriri cu diverse armate și își vor asuma multe nume, dar în principal își vor schimba numele din Geți în Goți, acesta fiind viciul timpului care alterează, care mută, în felul său, numele unor certe națiuni.

Imediat schimbat numele lor din Geți în Goți, a apărut o altă diversitate între ei: cei ce locuiau în Răsărit și-au schimbat numele în Ostrogoți și erau conduși de antica familie a Amalilor, care descindea din Filimer; cei ce locuiau partea Apusului s-au numit Vizigoți și erau conduși de familia Balților, descendenți din Hercule Egipteanul și din Regina Ilea a Geților. Ei vor fi numiți astfel datorită Balțului sau centurii de aur cu care s-a strâns la brâu Scita, fiul minor al lui Hercule și al Ileei, care ulterior va fi numit Scita Baltul.

Ostrogoții au fost foarte faimoși în Italia sub Regele lor Teodoric din casa Amalilor, iar Vizigoții, din casa Balt, au domnit mai presus în Spania. Este astăzi opinia multora, că actualul împărat **Carol** al V-lea este urmașul, pe linie maternă, prin bunica sa – Regina Isabela I a Castiliei – a acestor străbuni. Totuși, autorul nostru, căruia îi dovedim toată încrederea noastră în materie, demonstrează clar că stirpea Regilor Vizigoți va lua sfârșit o dată cu investitura Regelui Don Roderigo, care și-a pierdut viața sub Mauri, în acel război ce a durat 8 zile; în munți, Spaniolii l-au numit Rege pe Don Pelagio care nu era de sânge Gotic astfel că, o dată dispăruți Vizigoții din Spania, din această foarte antică națiune nu au mai rămas alte amintiri în lume.

Acest lucru dorim să-l demonstrăm, de aceea am și ales ca cele 7 cărți să fie intitulate *Getice*. Cu toate că și Longobarzii au venit tot din Insula Scandia, nu este certă însă originea lor, dacă sunt sau nu descendenți ai Geților. Dar, pentru a nu crea confuzie, am adăugat fiecărei Cărți propriul titlu, așa cum se poate vedea, în următoarea pagină.

Lecturați deci dragi cititori și bucurați-vă de aceste nobile dificultăți ale unui mare om și să trăiți în grația lui Dumnezeu!

TITLURILE TUTUROR CĂRȚILOR

PRIMUL GETIC AL GEȚILOR
AL DOILEA GETIC AL MASAGEȚILOR
AL TREILEA GETIC AL GEPIZILOR
AL PATRULEA GETIC AL HUNILOR
AL CINCILEA GETIC AL VANDALILOR
AL ȘASELEA GETIC AL OSTROGOȚILOR
AL ȘAPTELEA GETIC AL VIZIGOȚILOR
AL OPTULEA LONGOBARD AL LONGOBARZILOR
AL NOUĂLEA FRANC AL FRANCEZILOR
AL ZECELEA ARAB AL ARABILOR
AL UNSPREZECELEA AL VENEȚILOR ȘI ORIGINEA VENEȚIEI

PROOEMIUM AL AUTORULUI *IN GETICO*

DESPRE ORIGINEA ȘI FAPTELE BARBARILOR CARE, VENIȚI DIN
SEPTENTRIUNE, VOR DISTRUGE IMPERIUL ROMEI

Războaiele dintre ei, primele migrări și sfârșitul

Sunt atât de variate opiniile legate de lucrurile antice și de începuturi și atât de diferit narate de către autori, încât este foarte dificil a înțelege adevărul; dar timpul, despre care este vorba în Istorie, cu a cărei măsură se lucrează ordonat, face cunoscută eroarea celor care nu l-au observat; acolo unde anumite narațiuni au fost făcute fără fundament, timpul a venit la o dreaptă judecată, iluminând Istoria și înregistrând acțiunile umane.

Nici nu se poate da crezare vreunei națiuni în particular, cum ar fi celei Grecești sau Latine; dar, considerându-le și pe una și pe alta și orice altă antică și modernă Istorie, cu timpul se poate ajunge împreună la adevăr. Pentru că fiecare națiune, pentru afecțiunea demonstrată pentru propriile lucruri și pentru gloria propriilor străbuni, a inventat multe povești.

Cea Greacă, de exemplu, care deși ultima dintre națiuni în înțelegerea științelor, se crede prima și afirmă că primele colonii ale lumii au ieșit de la Greci. Sciții povestesc doar despre victoriile lor și nu aduc vorba de înfrângeri. Egiptenii s-au dezvoltat în timp, dar ei își pun o Dinastie peste alta, două Dinastii sau puteri care să fi domnit în același timp. Caldeii și Evreii spun adevărul mai mult decât oricare, doar că vorbesc numai despre ei și foarte puțin despre alții, nefăcând astfel lumină în Istorie. Latinii, doar cei din urmă, au scris bine și cu fidelitate războaiele din timpurile lor, dar în antichitate, imitându-i pe Greci, au căzut în multe erori. Francezii și Spaniolii au inventat multe lucruri și Vulgarii limbii noastre, conduși de plăcerea stilului, au introdus în scrierile lor multe elemente de fantezie, fără a fi interesați de adevăr.

Din această cauză, pentru a reuși a înțelege ceva și a se apropia cât mai mult de adevăr, este necesar să scoatem din fiecare limbă anumite defecte. În aceste Cărți *Getice* ale mele, fără a avea o deosebită grijă la alegerea cuvintelor sau la excelența stilului, voi antepune nararea judecății oamenilor; și din toate lucrurile, le voi povesti doar pe cele pe care, prin antica lor origine, le-am judecat a fi demne de a rămâne în memorie.

GETICUL
CARTEA ÎNTÂI
(despre Geți)

În Istoriile Caldeilor ale lui Berosus este scris că Noe, plecat din Armenia, l-a lăsat în locul său pe Sabacio, zis și Saga sau Prea Înaltul Pontefice. De frica lui Nino – primul Rege al Asiriei, numit de oamenii săi *Hercule* – Saga a traversat fluviul Tanais (n.t. Don) și s-a îndreptat deasupra țărmurilor Mării Ocean, numită ulterior Marea Livonică, iar astăzi Marea Septentrională, care se află situată deasupra Mării Germanice.

Îi va lua cu el pe cei patru fii ai lui Haran: Messa, Ul, Ur și Geter, amintiți de Moise, în Geneză. La început au locuit împreună deasupra Mării despre care am vorbit, pentru ca apoi Sabacio Saga să plece în Italia, loc în care va fi apelat *Saturn*. Cei patru frați și coloniile lor au locuit acele părți astfel:

- din Messa vor ieși acele popoare care vor da numele provinciei Mezia. Separându-se, unii s-au stabilit la țărmul Mării Majore (n.t. Marea Neagră), adică în Mezia Inferioară, care este Valahia de deasupra Dunării, iar alții, în Mezia Superioară, adică în Serbia și Bulgaria de astăzi;

- din Ul, al doilea născut, vor ieși popoarele Ulmerige, despre care amintește și Herodot. Aceștia au locuit acea parte care astăzi se numește Moscovia și care au luat mai târziu numele de Vandali, așa cum voi povesti mai departe;

- din al treilea fiu, Ur, au ieșit popoarele Urone, despre care nu avem nicio informație de la niciun scriitor;

– din Geter, al patrulea fiu, au ieșit Geții, cărora le dedic această Carte. Traversând acea Mare care, la fel ca și astăzi, și pe vremea aceea era înghețată, își va stabili acolo locuința, în Peninsula Scandia. Aceasta se află sub Cercul Arctic și este foarte geroasă, din această cauză apele mărilor se îngheață făcând astfel posibilă tranzacția cu mărfuri și facilitează trecerea armatelor, așa cum mărturisesc Ziegler, Papa Nicolae I și Olaus Magnus care au descris multe particularități ale acestei provincii.

Strabon, Pliniu și Ptolemeu vorbesc în mod evaziv, dar Iordanes, Paulus Diaconus și Procopius au amintit-o des, unii numind-o Scandia, alții Scandinavia sau Scandinaria. În tăblițele sale, Papa Nicolae I așază aici Alania, Norvegia, Groenlanda, Suedia, Goția și recunoaște două Goții; Olaus Magnus adaugă Finemarche, Scrisinia, Botria, Biarmia, Lappia, Carelia. Aceste provincii țin de la Polul Arctic până la al 59°, iar pe lățime de la al 40°, până la al 18°. Aceasta este și descrierea făcută de Ziegler din Landau¹¹, pe care o putem vedea în tăblițele sale.

O dată cu moartea lui Geter, din cauza geroasei țări o parte din colonia sa va pleca de aici și se va reîntoarce în Sciția sub conducerea lui Berig, al doilea fiu al lui Geter, cealaltă parte hotărând să rămână acolo. Astfel Berig va lua cu el doar trei nave, care au fost printre primele construite în lume. Căci înaintea lui, Telechines din Egipt construiseră multe altele și cu ajutorul lor trecuse în Rodos locuind apoi acea Insulă; Telechines a fost deci primul constructor de nave, iar Berig - al doilea, dar în acea mare, Berig a fost primul constructor navigator.

Ieșit din Insula Scandia cu cele 3 nave, în anul 270 după Diluviu a fost surprins pe mare de o furtună și una dintre navele sale s-a rătăcit. Celelalte au ajuns în Gotiscanția, la țărmul Mării Germanice, unde au poposit pe o scurtă perioadă, deoarece au fost întâmpinați și atacați de către Ulmerigii. După ce au obținut victoria, Geții s-au luptat apoi cu Vandalii, popoare ieșite din Ulmerigi, cărora le vor locui țara în jurul anului 140 (n.t. după Diluviu).

Lui Berig Filogus i-au succedat Regele Arigis, apoi Gangaric, care-l va avea ca fiu pe Filimer. Sub comanda lui Gangaric, Geții au ajuns la granița cu Sciția, care pe vremea aceea era numită Ouin și se afla lângă mlaștina de unde izvorăște Tanais (Don) și fluviul Volga, numit și Ras. Aici, Filimer a construit un pod dar, neconsiderând greutatea pe care ar fi trebuit să o suporte, podul s-a

¹¹ = matematician, teolog și cosmograf

rupt și, în urma surprării malurilor, Gangaric nu a mai putut reface o altă punte rămânând izolat cu ceilalți Geți, pe o lungă perioadă. Văzând că nu se mai poate unifica cu ceilalți Geți, Filimer a plecat în căutarea altor teritorii de locuit, ajungând în anul 500 după Diluviu la granița popoarelor Spale, care i se vor opune cu o armată considerabilă.

Acești Spali, numiți de Herodot Sciiți Pastori, au fost învinși de către Geți care, ulterior, vor ocupa acea provincie. Spalii și-au adunat oamenii salvați și-au făcut o nouă armată și și-au abandonat țara pe care nu reușiseră să și-o apere. Vor ajunge lângă Cimeri care, văzându-se asaltați dintr-o dată, nu au știut cum să reacționeze: cei mai bătrâni, mai nobili și mai puternici spuneau să-și apere Patria, dar poporul, nedorind să-și încerce norocul în luptă - care de cele mai multe ori este incert, voia să se retragă și să caute alte teritorii de locuit. Diviziunea în păreri a făcut să se nască discordia între ei și până la urmă au ajuns la arme și s-au omorât unii pe alții.

Spalii au profitat de această situație și i-au atacat, alungându-i și urmărindu-i până în Media unde, pe o perioadă de 28 de ani, vor produce mari pagube și distrugerii. Reîntorși în țara pe care o luaseră Cimerilor au găsit un nou prilej de război, pentru că femeile care rămăseseră acasă și nu-și urmaseră bărbații într-o călătorie atât de lungă se însoțiseră cu sclavii lor, toți nevătători, conform obiceiului; se născuseră astfel o grămadă de tineri care, atunci când și-au văzut stăpânii reîntorși, le-au opus rezistență. Într-un final, tinerii vor fi învinși de către Spali și obligați să se supună.

Din această cauză, Aristeia din Proconnesus, Poet mult mai antic decât Homer, și Orfeu vor cânta în versuri despre Arimaspi spunând că deasupra Munților Hiperboreei, în Sciiția extremă de la Marea Arctică (n.t. Oceanul Arctic), popoarele erau într-o continuă mișcare și luptă între ele.

Dar, întorcându-mă la *Istoria Geților*, după ce îi va alunga pe Spali, Filimer va veni să locuiască deasupra mlaștinei Meotide (n.t. Marea Azov), care acum poartă numele de mlaștina Zabaccea – porțiunea aflată la gura de vărsare a fluviului Tanais.

Aici, unele femei care foloseau o anumită artă malefică provocau multe răutăți, fapt pentru care Filimer, considerându-le vrăjitoare, le-a alungat nude în sălbăticie și în deșertul Sciiției. Ele vor fi răpite de niște bărbați nuzi și păroși, care trăiau în păduri și se hrăneau cu fructe. Văzându-i goi și plini de păr, Geții au crezut că erau pe jumătate Capre și au dat astfel Poeților material de scriere și Pictorilor prilej de a desena femei frumoase răpite de *Fauni* și de Ur. Din aceste vrăjitoare și acești sălbatici va ieși mai târziu nația Hunilor, extrem de feroce și de valoroasă care sub comanda lui Attila, așa cum voi arăta mai departe în Istorie, va distruge mare parte din Italia.

După ce Filimer le-a alungat pe aceste femei, a început să-și organizeze oamenii și au trăit în pace în acea zonă, mulți ani de-a rândul. După moartea sa, i-au succedat ceilalți fii ai săi, despre care nu avem nicio informație, nici măcar a numelor lor. Dar, în timpul lor era o copilă, numită Ilea, care trăia într-o cavernă și era adorată drept Zeiță. Geții credeau că este jumătate femeie - jumătate viperă, deoarece avea o haină țesută din ierburi și frunze, cu care se acoperea de la brâu în jos; nevăzându-se partea de jos, ei spuneau că este o viperă, căci ei se acopereau cu piei de capre, berbeci, cai, așa cum și astăzi o mai fac. Chiar eu, în călătoria mea în acele părți, i-am văzut și pe Tătari îmbrăcați în același mod.

Această Ilea a rămas însărcinată cu Hercule Egipteanul, dar mai întâi aș dori să vorbesc un pic despre originea ei, pentru ca Istoria să fie mai bine înțeleasă: după Diluviu, Noe a avut mulți fii (despre care sper să vorbesc într-o viitoare operă, dacă Dumnezeu îmi va acorda această grație) printre care și Perseu Priscul, a cărui nepoată Hecate îi va genera pe Circe și pe Aegialeus, primul Rege al Sicilionilor. Circe s-a demonstrat a fi la fel de nemiloasă ca și mama ei, care își otrăvise tatăl și încercase același lucru și cu Aegialeus; Aegialeus a reușit însă să fugă împreună cu alte persoane, oprindu-se în Peloponez, unde va ridica orașul Sicyon.

Rămasă singură, Circe a încercat să-și otrăvească tatăl, pentru că acesta era foarte bătrân și i se păruse ei că zăbovea prea mult ca să moară. În plus, acesta nu avusese încredere în ea și i-o promisese ca soție lui Scita, fiul Arassei. După căsătorie, Circe a primit putere autoritară, nu s-a mai îngrijit de bărbatul ei și le-a ridicat atât de mult în rang pe femei, încât acestea, într-un final, și-au supus bărbații. Nemaisuportând fala și îngâmfarea acesteia, Scita o va alunga împreună cu toate femeile de pe teritoriul său, urmărind-o până deasupra Mării Septentrionale. Aici, Circe a găsit niște bărci mici și a trecut cu ele în Insula aflată în apropiere, fără ca Scita să o mai poată prinde. Din

această Insulă, sigură fiind că soțul ei ar fi dorit să o omoare, a început să facă rău tuturor navigatorilor. Grecii spun că această Insulă era Sicilia.

Pentru că nu a reușit să-și ucidă soția așa cum și-ar fi dorit, Scita s-a reîntors în țara sa, dar a greșit drumul de întoarcere și a avut parte de multe aventuri neplăcute. Intrat în țara Geților, deasupra mlaștinei Zabaccea, a luat-o de nevastă pe una dintre surorile lui Filimer, din această uniune luând naștere Ilea; între timp Scita a murit și familia sa a rămas printre Geți.

În timpul acesta, Oros Hercule din Egipt călătorise prin Africa și, trecând în Europa prin Spania și Franța, s-a oprit în Germania, la caverna unde se afla Ilea. Hercule era fiul lui Osiris și al lui Isis, fiii lui Cam și ai Reei. Datorită faimei sale cucerită în urma glorioaselor victorii avute în întreaga lume, Ilea l-a primit cu plăcere și a avut de la el patru fii: Agatîrs, Tusco, Gelon și Scita (n.t. în mitologia greacă, Ilea devine Echidna, care trăia într-o cavernă din țara Arimilor și pe care Hesiod o numește imortală). Drept urmare, Hercule îi va alunga pe descendenții lui Filimer și o va întrona ca Regină a Geților pe Ilea, acea provincie purtând un timp numele ei.

Dorind să plece și întrebat de Ilea cărui copil să-i lase moștenire Regatul, Hercule i-a dăruit un arc și o centură – care pe atunci se numea Balteu/**balț** – ce avea la mijloc o cataramă din aur și care fusese realizată în Spania; aceasta va fi prima dată când Sciții vor cunoaște acest element (n.t. aur). Hercule i-a mai spus, că atunci când copiii vor fi ajuns la vârsta bărbăției, cel care ar fi luat arcul și și-ar fi încins la brâu Balțul - iar acesta l-ar fi cuprins, acela să fi domnit peste ceilalți frați. Apoi a plecat spre Italia de unde îi va alunga pe Tiranni sau Tireni și-l va chema la domnie pe Tusco din Sciția, fiul Ileei.

Berosus spune că din Tusco au ieșit Tuscii, pe care astăzi îi numim Toscani. Ceilalți trei fiii rămași cu Ilea și ajunși la vârsta potrivită au compărut în fața înțelepților Geților pentru a se întrece în trasul cu arcul și a-și încinge brâul. Nici Agatîrs, nici Gelon, cei doi frați mai mari, nu au reușit să treacă de aceste probe. Scita, singurul, a reușit și a devenit Rege primind numele de *Scita Baltul*, pentru a nu fi confundat cu celălalt Scita, bunicul său matern.

Imitând gloria tatălui său, Scita Baltul a plecat cu o imensă armată din țara sa și a cucerit toate provinciile situate între Dunăre, Marea Germanică, Rin și Marea Majoră (M.Neagră), ajungând până la râul Aras. A dorit ca toate teritoriile cucerite de el să poarte un singur nume: Sciția, renunțând astfel la vechiul nume *Oium*. Oferi apoi celorlăți doi frați ai săi teritoriile învecinate, ai căror locuitori vor purta numele conducătorilor lor: Agatârșii și Gelonii.

Urmașii lui Scita s-au numit Balți, iar armata sa și descendenții ei s-au numit Goți Regali și Sciți Regali, pentru că erau soldații Regelui. Herodot spune că până la venirea lui Darius- fiul lui Hystaspes, aceștia se considerau superiori peste toți ceilalți. După moartea lui Scita, la un an după Diluviul din 680, succesor al Imperiului va fi Hercule Germanul, unul dintre mulții săi copii.

Acesta va primi numele bunicului său și-i va urma faptele în vitejie și în experiența armelor, cucerind Regatul Sarmăției, care acum se numește Samogeația, Livonia, Lituania și Tartaria. Cele patru provincii unite formau Sarmăția, în Europa; pentru că în Asia, dimprejurul Tanais-ului (Don) și a mlaștinii Zabaccea (M.Azov), până la Volga mai era o Sarmăție, un Imperiu foarte puternic, pe care Scita deja îl supusese. După moartea lui Scita, pentru a-și recăștiga libertatea, Sarmății Asiatici au prins curaj și au plecat la luptă împotriva urmașului lui Scita. Își aleseseră un Căpitan și începuseră războiul, dar au fost învinși și alungați din întreaga Asie, fiind nevoiți apoi să locuiască în Sarmăția Europeană și să plătească tribut Geților.

Hercule Germanul a domnit mulți ani și a cucerit multe teritorii, ajungând înspre părțile Septentrionale. După moartea sa, descendenții lui Filimer - care se numeau Amali, vor ridica armele împotriva fiilor lui Hercule, numiți Balți. Războiul a fost de lungă durată și a avut atâtea pierderi și de o parte și de alta, încât s-a riscat distrugerea lor totală. Într-un final au căzut de acord ca Balții să rămână în Europa, iar Amalii în Asia. Așa au rămas să trăiască în pace mulți ani, până când la un an după Diluviul din 900, Sesostris, regele Egiptului, le va declara război.

Sesostris, supranumit Egipt a și dat numele său țării sale și, pentru că era foarte puternic și dornic de luptă și glorie, și-a format o armată imensă și-a luat rămas bun de la fratele său Armais, ce era procurator al Egiptului, și și-a condus armata în Insula Cipru, pe care a cucerit-o. Când a ajuns în Asia, și-a trimis ambasadorii la Sciți și Geți, pentru a-i anunța că, în caz de nesupunere în fața

Imperiului său, vor fi amenințați cu distrugerea. Fără să clipească, aceștia și l-au ales Căpitan general pe Taunasis și și-au îndreptat marea lor armată către Egipteni. În luptă s-au dovedit a fi superiori și-l vor pune pe fugă pe Sesostriș, care se va refugia în Soria.

Între timp, Armais, zis și Danao, guverna Egiptul și, aflând de eșecul fratelui său Sesostriș s-a autoproclamat Rege, fapt care l-a făcut pe Sesostriș să-și adune oamenii și să-i declare război. Alungat din Egipt, Armais s-a oprit în Grecia, unde a devenit primul Rege, la Argo. Această Istorie se regăsește în memoriile Egiptenilor, în cartea a doua a lui Menatone Sacerdotul (n.t. sec III î.e.n.).

După ce l-au înfrânt pe Sesostriș, Geții au intrat în Asia și au distrus tot ceea ce au întâlnit în cale, incendiind și devastând, ocupând câteva orașe și provincii. Îndrăgostindu-se de această țară nu s-au mai întors la casele lor și și-au clădit noi familii. Din această cauză, Geții rămași acasă au început să-și subțieze numărul simțitor, riscând chiar de a-și lăsa teritoriul fără locuitori. Singurii rămași erau doar femeile și copiii, așa că Pliniu și Scolopetio au dorit să domnească peste acest pământ, alungându-i pe toți din Scitia, inclusiv pe pușinii bărbați prezenți. Refugiindu-se, au intrat și supus Capadocia dar, luptându-se cu localnicii, au fost trădați și măcelăriți. Femeile, văzându-se singure, au luat armele în mână și s-au luptat cu stoicism, făcându-și drum de reîntoarcere în Scitia. S-au întâlnit cu celelalte femei Getice, ai căror bărbați nu se mai întorseseră din Asia și s-au sfătuit să omoare restul de bărbați, iertându-i doar pe cei mai tineri și pe copii, pe care îi vor alunga împreună cu acele femei care doriseră să-i însoțească. Ele s-au oprit în Tracia, adică în țara de jur-împrejurul Constantinopolului, de la Marea cea Mare până la Arhipelag, ajungând la malurile Helespontului, numit astăzi Marea Iepurilor. În această provincie au stat o perioadă de timp debilitate dar mai târziu vor înfăptui lucruri magnifice, așa cum voi povesti mai departe.

După ce au alungat din preajma lor sexul viril, Femeile Getice și-au format o Republică și au trimis mesaj soților lor din Asia să se reîntoarcă, la o dată fixată de ele. Ei nu vor răspunde acestei invitații, având deja alte familii și alți copii, fapt care le-a făcut să primească vestea cu atâta răutate, încât au decretat să nu mai aibă niciun fel de legătură cu bărbații, exceptând cazul în care doreau să rămână însărcinate. Au ales-o Regină pe Lampedo și au trăit în pace o anumită perioadă, deși ca aspre inamice ale bărbaților. Și pentru că atunci când doreau să tragă cu arcul sau să folosească lancea aveau piedica sânelui drept, au hotărât ca încă din vremea copilăriei să își ardă mamelele cu fierul încins, împiedicând astfel creșterea acestora. Realizată dorința lor, și-au luat numele de *Amazoane*, adică 'fără mamele', căci la Greci *a* înseamnă "fără", iar *mazon* înseamnă "mamelă".

După moartea Reginei Lampedo, la conducerea Imperiului urmă Marpesia, mult mai înflăcărată și valoroasă decât prima, care își va alege cele mai războinice și mai frumoase dintre femei și-și va face o impunătoare armată cu care va pleca la război și va cuceri toate provinciile aflate până la Caucaz. Ea îl va inspira și pe Virgilio, care va da numele ei stâncii din Cartea a șasea, atunci când povestește despre venirea lui Enea în sălbăticia Mirti, unde erau spiritele îndrăgostiților și care nu a reușit să o impresioneze pe Didona: "Quam si dura silex, aut stet Marpesia cantes". Marii interpreți ai divinului Poet au greșit însă, îndepărtându-se de adevărul înțeles; unii ziceau că Marpesia ar fi un munte, din care se extrăgea marmura foarte dură, în Insula Paro. Acestui loc, Alexandru cel Mare îi va da numele de Porțile Caspice. Ori, Amazoanele au locuit un timp în provinciile pe care le supuseseră și, după dispariția Marpesiei, sub conducerea celorlalte Regine vor pleca în Armenia, ocupând Gargara - oraș aflat pe fluviul Alin, apoi Cilicia, Galacia, Plafagonia, Pisidia, Pontul și Bitinia, iar în pușini ani, Imperiul lor a devenit extrem de puternic și înfricoșător.

În acest timp, în anul 1000 după Diluviu, domnea peste ele Regina Getică Melampo, timp în care, în restul lumii domneau: Lampares în Asiria, Faraonul Ramses în Egipt, *Judecătorii* la Evrei, Regele Lèman în Franța, Romo în Spania, în Italia erau Două Regate: peste Aborigeni domnea Ceculo, zis și Saturn cel tânăr, iar peste Ianigeni, care erau Toschii sau Toscanii, domnea Abas și apoi Osco; în Troia Troo, tatăl lui Ilio; în Grecia, printre tebani, Dracon și printre atenieni, Cecrops, în Argo domnea Lynceus și în Sicyon, Polybius.

Pușin după acestea se va naște Hercule Grecul, căruia îi vor fi atribuite toate lucrurile făcute de ceilalți trei Hercule: Nino al Asiriei, Libianul Dionisos și Oros Egipteanul. Și aceasta deoarece, într-adevăr, acest Hercule a fost un extraordinar Căpitan, primul care va ieși din Grecia și care va duce gloria în lume. Deoarece Regele Eurystheus i-a impus să extermină familia Balșilor și să le

dezarmeze pe Amazoane, Poetii au început să scrie că i-a fost comandat să îi ia arma Ippolitei, sora Reginei Oritia și să le ia Balțul Geților, cu alte cuvinte să le dezarmeze pe primele și să le ia Regatul secunzilor. Pentru această dificilă misiune, Hercule și-a condus armata pe mare și pe uscat, înspre Helespont. Geții din Tracia au cerut ajutorul Amazoanelor care, venind cu curaj în lupta împotriva Grecilor, au fost atât de valoroase încât i-au învins pe inamici. Tezeu, care-l însoțise pe Hercule, a fugit împreună cu armata sa și a fost văzut de Ippolita, care l-a urmărit cu Amazoanele ei, în intenția de a-l ucide. Văzând că rămâne singur și că Tezeu, în care-și pusese încrederea fugise, **Hercule** a început și el retragerea și astfel a ajuns-o și a prins-o la mijoc pe Ippolita cu întreaga ei armată. După ce le-a capturat pe Amazoane, Hercule și Tezeu au părăsit Tracia, apoi au invadat și distrus țara lui Laomedon, Regele Troiei. De la această faptă, Grecii mincinoși, așa cum le este obiceiul, au povestit că Hercule cu cele șapte nave, a ocupat Troia și a distrus-o; lucru nu numai fals, dar și fără fundament, căci un oraș atât de mare și de puternic n-ar fi putut să fie distrus de atât de puțini oameni. Și că Grecia a rămas 10 ani sub asediul lor (dacă și asta o fi adevărat, căci o spun tot Grecii, pe care eu nu-i cred) și doar prin tratat au putut apoi să o ocupe.

După această victorie, Geții nu numai că nu au lăsat armele jos, dar au și plecat și intrat în Grecia, alături de Amazoane, ocupând câteva sate. Celelalte Amazoane Asiatice, care supuseseră Orientul pentru mult timp, au fost într-un final învinse de popoarele subjugate și s-au retras în Tracia, unde au trăit apoi în pace, fără a se mai implica în vreun război.

În acest timp, Telef - conducătorul Geților din familia Balților, o va lua de soție pe Astioche, fiica lui Laomedon, Rege al Troiei, înrudire după care au dorit să declare război Greciei. Dar s-a întâmplat ca, imediat plecați la luptă, Laomedon să moară, iar întreaga operațiune să fie anulată. Priam, fiul lui Laomedon, văzându-se în capul Regatului s-a gândit că pacea ar fi mai bună și, împăcându-se cu Grecii, i-a dat-o de soție Regelui Telamon din Salamina pe sora sa, Asiona.

După câțiva ani, faimoasă în întreaga lume pentru frumusețea ei, Elena - fiica lui Tindar a dorit să se căsătorească, iar Agamemnon i-a cerut mâna pentru fratele său Menelau. Frații ei, Castor și Pollux au fost de acord și și-au dat consimțământul pentru căsătorie, dar între timp a apărut și Pari Alexandru, fiul lui Priam, însoțit de nobilii Seniori din Frigia, îmbrăcați în haine foarte scumpe și plini de bijuterii. Văzându-i și impresionați de bogăția lor și cunoscându-le sângele Regal, frații Elenei nu și-au mai ținut promisiunea inițială și, după cum spune Dion, le-au dat-o acestora din urmă pe sora lor. Opinia lui Dion îmi place mai mult decât cea a lui Homer, căci Dion a fost Grec și le-a scris foarte argumentat celor din Ilio că Homer, ca Poet, a notat neadevăruri și fantasmării. Dion era un antic și un mare scriitor căruia trebuie să-i dăm crezare pentru că, chiar dacă este foarte dificil de a scoate așa ceva din mintea oamenilor, războiul din Troia nu a fost așa cum ni l-au descris Homer, Dares Frigianul și Dite Candianul. Chiar cred că ultimii doi autori au fost inventați de către Greci pentru a-l susține pe Homer, scriind istorii care să mărească încrederea în imaginația lui Homer; din cauza acestei maniere de a scrie Istorie, se dă mai multă crezare lucrurilor imaginare, pentru că se știe că opiniile învechite și-au implementat adânci rădăcini care cu greu mai pot fi extirpate. Dar nici Dion și niciun alt autor antic nu fac vreo mențiune specială despre aceste lucruri. Cum puteau ei să scrie despre războiul din Troia, la care amândoi susțin că au fost prezenți, din moment ce sunt foarte contrariați de întregul context al Istoriei lor? Și cum ar fi putut ei să scrie, dacă pe vremea aceea Grecii nu aveau nici litere, nici imagini de litere care să exprime un concept, singurii care însemnau câte ceva fiind sacerdoții lor, care se foloseau de literele Egiptene?

Dar, pentru a da crezare Istoriei, după adevărul povestit de Dion și de Sciți, după ce Alexandru a luat-o pe Elena din Troia, a dat naștere unui mare război, căci tinerii Nobili Greci se ofensaseră la ideea că o femeie atât de frumoasă, născută și hrănită de ei, trebuia să se mărite în Asia, ca și cum printre ei nu s-ar fi găsit Prinți de sânge Regal, la fel ca cel al lui Priam. Iar vulgul, mereu doritor de lucruri noi, a început să boicoteze acea căsătorie și să se pregătească de luptă. Priam, dându-și seama de situație a strâns prietenia cu Telef - Regele Geților, așa cum făcuse și tatăl său Laomedon, atunci când se luptase împotriva Grecilor. I-a consiliat pe Geți să-și câștige de partea lor și statele vecine și pentru a-i convinge i-au trimis în ajutor, cu o imensă armată, pe Antenor și pe fratele său Helenus. Astfel că Telef, legat pe de-o parte de rudenie cu Priam, iar pe de alta mișcat de rugămintea acestuia, și-a trimis până la urmă armata în Grecia. Grecii l-au făcut Căpitan pe

Thersander și început războiul împotriva Geților, acesta a ajuns față în față cu Telef și a fost ucis. Telef l-a asaltat apoi și pe Ajax, dar a fost atacat de Ulise, căzând în luptă amândoi la pământ. Achile a ajuns și el lângă ei, astfel că Telef nu a mai putut face față luptei împotriva a trei mari oameni războinici și a fost dărâmat și rănit. Lupta dintre Geți și Greci a fost foarte sângeroasă și a durat până noaptea, dar Geții nu au fost învinși și nici alungați.

Între timp, armata lui Antenor și a lui Helenus care-i conducea pe Eneți (n.t. Veneți) - locuitori ai Asiei pe vremea aceea, a trecut în Grecia, iar Căpitani s-au consultat între ei pentru a ridica în acel loc un oraș, din care să poată să-i atace mai ușor pe inamici. De frica unui război în propria casă însă, Grecii care luptaseră cu Thersander împotriva lui Telef vor prefera să-i ceară acestuia pacea, cerere pe care Telef, rănit fiind și recunoscând puterea Grecilor din bătălia precedentă, a decis să o accepte. Grecii se vor îndrepta atunci împotriva Troiei, în ajutor căreia vor veni și Euripil – fiul lui Telef – și Penthesilea, cu multe Amazoane. În felul acesta lupta s-a rupt în mai multe facțiuni și, atât de partea Troienilor, cât și de cea a Grecilor s-au pierdut multe vieți, printre care și cele ale Penthesileei și Euripil, căruia Virgilio îi dă falsul nume de Coreb. Acesta, îndrăgostit peste măsură de Casandra, fiica lui Priam, s-a aruncat în război în mijlocul inamicilor și s-a luptat ca un adevărat războinic, cu toate că până la urmă a fost omorât. Într-un sfârșit, oboșiți de atâta război, Grecii și Troienii au căzut de acord să strângă pacea pe timp de trei ani. Terminată această perioadă, pentru a destabiliza în mai multe părți statul Grec, Priam îl va trimite pe Enea cu armata sa în Candia unde, după lupte crâncene cu Insularii, le va distruge și incendia acestora teritoriul. Cum a luat sfârșit războiul din Troia, nu voi povesti în această Istorie, deoarece nu aparține Geților.

Întorcându-mă însă la Amazoane, pentru o lungă perioadă nu au mai avut nici forța, nici strălucirea inițiale; Sauromații ce veniseră din părțile Septentrionale, au dus o lungă luptă împotriva acestora și le distruseră stabilitatea, dar până la urmă au concordat să formeze un unic popor. De aceea și Herodot, vorbind despre ei, spuse că în expediția lui Darius – fiul lui Hystaspes – împotriva Sciților, bărbații și femeile formau o singură armată.

Dar în Tracia, terminat războiul din Troia, Geții l-au avut ca prim înțelept pe Zalmoxis, adorat de ei ca Zeu. El i-a învățat pe ai săi traiul civil și a dat acelei națiuni legile, traducând în limba Getică multe și grandioase cunoștințe. După moartea sa, el va fi considerat Zeu și i se va trimite în fiecare an câte un ambasador însoțit de cinci bărbați. Mergând pe o navă spre un loc izolat, ambasadorul era aruncat în trei sulite ce aveau vârful îndreptat către cer. Dacă murea, era considerat a fi în grația lui Zalmoxis, dacă nu, considerau că Zeul lor fusese ofensat și alegeau un alt ambasador, pe care-l supuneau aceleiași încercări. Guvernându-se în felul acesta în Republică, încă din vremea lui Darius al lui Hystaspes ei au trăit în pace sub legile lui Zalmoxis, fără să deranjeze pe nimeni.

GETICUL
CARTEA A DOUA
(despre Masageți)

În cartea precedentă am vorbit despre întâmplările antice, iar dintre acestea poate cea ce nu va fi crezut ca adevărat, va fi pasajul legat de Amazoane, pe care majoritatea oamenilor le consideră povești. Vreau să mă scuz că, dacă atâția nobili Istorigi antici au vorbit despre ele, atunci mă alătur și eu lor, cu tot ceea ce am scris. Și aceasta pentru că eu cred că este adevărat, chiar foarte adevărat că ele au existat și că au avut faima și gloria despre care se vorbește în cărți. Mai consider în plus și perfecțiunea femeilor, care așa cum se pricep în chestiuni legate de suflet, tot așa se pricep și la arme și la litere, nefiind deloc inferioare bărbaților. Apoi mai știm, că în afară de Amazoane au mai existat femei războinice și în Libia, numite Palladie, care îi consacraseră lui Pallas o zi pe an, în care se divizau și se luptau între ele lângă mlaștina Tritonis, unde se spune că a a părut prima dată Pallas. Iar cea care se lupta cel mai vitejește, era purtată de celelalte în triumf, înconjurul mlaștinei și i se cântau versuri de laudă. Au mai fost foarte faimoase și Gorgonidele care, dacă este să-i credem pe scriitori, erau foarte îndemânatice în uzul armelor. Cel mai mult însă se vorbește despre Amazoane, de la Herodot, la Iustin în Trogo, de la Diodoro Siculo, la Plutarco în Theseu; ei vorbesc despre faptele pe care acestea le-au întreprins și despre formidabila lor putere în Asia și Europa. În istoria Geților, Iordanes le acordă o atenție deosebită și mulți alți mari autori au depus o onorată mărturie. Astăzi sunt multe lucruri în lume pe care, dacă cineva le povestește de la depărtare, nu sunt luate prea în serios; dar oamenii cu intelect, care respectă numele numite mai sus de mine, care consideră condiția feminină o reușită în orice activitate pe care și-o propune, va da crezare celor susținute și de mine, à-propos de Amazoane.

Acum, pentru că atunci când am vorbit despre ele am făcut referire și la Imperiul Sauromaților ce fusese distrus de Hercule Alemanul/ **Germanul**, cred că este necesar să vorbesc pe scurt și despre originile acestui popor, pentru că el a dat numele multor mari provincii din Asia și Europa. În felul acesta se va delucida mai bine Istoria și se va avea o mai bună cunoaștere a acesteia.

Caldeii spun că după Diluviu, lui Noe i s-a născut gigantul Tuisco care, împreună cu Colonia sa a locuit în Sarmația. Lui i s-a născut Mano, lui Mano Ingevone, lui Ingevone Istevone, lui Istevone Hermione, lui Hermione Marso, lui Marso Gambriuiu, lui Gambriuiu Suevo cu care, atunci când a ajuns în Regatul lui, Hercule a strâns imediat prietenia. Acestuia i-a urmat Vuandal, apoi Teutanes care, în anul 690 după Diluviu a fost învins și omorât de către Hercule Alemanul, nepotul lui Hercule Egipteanul. Imperiul Sauromaților a luat sfârșit după 535 de ani de la apariția sa, iar despre Sarmați nu mai sunt notate lucruri memorabile.

Acum vreau însă să mă ocup de originea Masageților. Spun aceiași Caldei, că din Coloniile unite ale lui Messa și Geter a luat naștere populația Masageților, iar acestea le putem crede datorită compoziției numelor lor; totuși, Istoria spune că Filimer nereușind să treacă podul de peste mlaștina de unde izvorăște Tanais, nu s-a mai unit cu Gangaric și cu ceilalți Geți și, rămași izolați, nu știu de ce și-ar fi schimbat numele în Masageți. Căutându-și o nouă reședință, el s-a oprit deasupra Mării Caspice, care astăzi se numește Baccu, din partea Tramontanei, care se întindea până la fluviul Aras și includea și mlaștinile care înconjurau un foarte mare spațiu al provinciei. Aici, pentru o lungă perioadă de timp nu s-a știut nimic despre ei, până când nu au fost amintiți de către Greci și aceasta datorită domniei Reginei Tomiris, cărei cu câțiva ani înainte îi murise bărbatul. Cyrus, Regele Persiei, care îi învinsese deja pe Babilonezi, toată Asiria, Regatul Mediilor și al Lidiilor, care îl învinsese pe Cresus și apoi devenise Monarh al Asiei, fie pentru că dorea să-și întindă Imperiul, fie pentru că dorea să se unifice cu Masageții, și-a trimis ambasadorii prin care să o ceară de soție.

Regina Tomiris a înțeles că era vorba doar despre o ambiție a Pricipelui și i-a refuzat cererea. Deranjat de acest răspuns, Cyrus i-a declarat război și, făcând un pod peste fluviul Aras, l-a tăiat în bucăți pe fiul Reginei și o întreagă armată de Masageți. Devastată de moartea fiului și a oamenilor săi, Tomiris și-a adunat forțele și a creat o nouă armată. Prefăcându-se că fuge de frică din fața lui, l-a atras într-un loc strâmtorat și s-a întors dintr-odată într-un contraatac plin de ură, de durere și de dorință de răzbunare, asaltându-i pe Perși cu atâta forță, încât niciunul dintre aceștia nu a scăpat cu viață. După victorie, așa cum ne povestește Giustino în Trogo, i-a tăiat capul lui Cyrus și i l-a băgat într-un burduf plin de sânge uman, spunând următoarele cuvinte:

Ți-a fost sete de sânge,

Acum ia și bea!

Aceste lucruri le povestesc Sciții și se apropie destul și de ceea ce ne spun Herodot și Giustino în Istoriile lor. Nu același lucru îl susține și Xenophon căci, scriindu-i biografia lui Cyrus, a schimbat aspectul faptelor, voind să sublinieze ideea unui Rege perfect, a unui adevărat Căpitan de armată. Metastene nu este de acord cu nicio mărturisire, spunând că și Istoria unuia și Istoria celuilalt au fost scrise pentru slava și onoarea Perșilor. Dar, întorcându-mă la Istoria noastră, autorii Sciți spun că după victorie și moartea lui Cyrus, Tomiris a trecut podul făcut de acesta și s-a îndreptat spre provinciile vecine, înspre Marea Neagră, unde a cucerit toate popoarele. După aceea a trecut în Asia și datorită faimei pe care și-o făcuse, toate popoarele și orașele pe care le-a întâlnit în cale, i s-au supus de bunăvoie. De aici, a traversat strâmtoarea Constantinopolului și a intrat victorioasă cu armata în Mezia, fiind primită cu plăcere în țara Geților, din care ea însăși provenea. După câteva ne semnificative bătălii în această provincie, a ridicat un oraș pe Dunăre, căruia i-a dat numele ei: Tomiris, oraș aflat – după Ptolemeu – la 54° latitudine și 46° longitudine. A plecat apoi în Asia și l-a lăsat ca Rege printre Geți pe Antriregir, căci ei se guvernaseră până atunci în Tracia, ca Republică. Acesta și-a stabilit reședința regală în Mezia, iar în anul MDC (1600) după Diluviu, Darius – fiul lui Hystaspes - a cerut mâna fiicei acestuia. Antriregir l-a refuzat, astfel că Darius i-a declarat război, deși sunt zvonuri că acesta ar fi fost doar un pretext, căci Darius dorea să se răzbune pe Sciții Cimeri, care devastaseră Asia și distruseră orașul Sardi. Eu unul nu pot să cred că el ar fi dorit să se răzbune pentru lucruri făcute cu o mie de ani înainte, când Monarhia se afla în Asiria și nu în Persia. Dar, oricare ar fi fost cauza, el a traversat strâmtoarea Constantinopolului și cu cei 700.000 de soldați și cai, s-a apropiat de Tracia și a cerut un ajutor de 600 de nave Ciliciei, apoi a ridicat un pod peste acea mare. Fiind înștiințați de marea armată care venea înspre ei, Geții au fost singurii din toate popoarele Europei care au găsit curajul să i se opună lui Darius. După o dură luptă, cu victime și de-o parte și de alta, Regele Antriregir a fost învins și ucis iar popoarele învecinate, după ce au aflat despre această victorie s-au supus acestuia, de teamă, fără război. Sciții și-au dat și ei seama că nu ar fi putut să apere malurile Dunării, astfel au hotărât să se retragă cât mai mult posibil în Sciția și să abandoneze teritoriile. În felul acesta, Darius și armata Greacă au găsit drumul liber și s-au adâncit în inima Sciției, dar pentru că nu a întâlnit niciun adversar și pentru că auzise zvonul că Sciții se pregăteau să-l atace, s-a temut și a luat-o la fugă. El s-a reîntors în Asia, iar pe Megabyzus l-a lăsat în Europa și Tracia cu 80.000 de oameni, acesta reușind în multe bătălii să-i învingă pe Geți și să-i alunge în Mezia Superioară, Serbia și Bulgaria de astăzi. În aceste războaie, Peritoa a luptat alături de câinele și calul său, fapt care i-a făcut pe Poetii Greci să fabuleze că acesta ar fi fost companionul lui Hercule, cu care el ar fi coborât în Infern după ce l-ar fi doborât pe Cerber, câinele paznic al Porții Infernului.

La puțin după aceste fapte, Xerxe - devenit ulterior Regele Persiei, a intrat în Europa cu o armată despre care se spune că era atât de mare, încât atunci când miile de războinici poposeau pentru a bea, râurile și lacurile se secau, iar navele pe care le aveau cu ei acopereau suprafețele mărilor. Acesta s-a gândit să supună mai întâi Grecia, pentru a-i cuceri apoi mai ușor pe Sciți; și cum deseori se întâmplă ca planurile să nu aibă și succes, după ce și-a împins miile de oameni, multele nave și multele arme înainte, s-a temut ca Grecii să nu distrugă podul din Abydos și să-l blocheze astfel în Europa, așa că a fugit în Asia. Nu cred să mai existe în vreo Istorie vreo faptă mai notabilă decât cele ale lui Xerxe și ale tatălui său Darius.

A mai fost faimoasă și cea a lui Alexandru Macedon, fiul Regelui Filip - care a domnit în anul

1950 după Diluviu. Prin căsătoria sa cu Medopa, văduva Regelui Gotila al Geților, a devenit prietenul acestora, dar pentru că a rămas fără monedă, a hotărât să atace orașul Udisitana, pe care Ptolemeu îl numește Suditana și care se afla în Mezia Inferioară, pe malurile Dunării, nu departe de orașul Tomiris (n.t. Tomis), la 54 ° latitudine și 46° longitudine. Presimțind venirea sa și fără a se teme de a-i pierde prietenia, Geții și i-au trimis în întâmpinare pe sacerdoții lor - numiți Pii. Îmbrăcați în tunici de in albe, lungi până la glezne și acompaniați de ceterile și timpanele lor și de diverse alte instrumente, rugându-se lui Zalmoxis pentru sănătatea Macedonenilor, i-au înduișat atât de mult pe aceștia, încât au hotărât să anuleze atacul și le-au și eliberat prizonierii făcuți în diverse sate. Moartea lui Filip îl va ridica la tron pe fiul său Alexandru care, datorită victoriilor obținute a fost numit cel Mare. El a învins și a subjugat aproape întregul Orient, i-a domolit pe Geți în încercările lor de a face noi cuceriri, dar după dispariția lui, Imperiul s-a divizat, iar Perdica a devenit Rege al Macedoniei. Văzând forțele lor reduse în atâtea Principate, Geții s-au pregătit de război și s-au îndreptat spre Macedonia cu 150.000 de luptători, conduși de Sitalces, Regele și Căpitanul lor, sub comanda căruia au prădat și distrus toate acele provincii. Macedonenii care se aflau în plin război civil nu s-au putut apăra și astfel Geții, negăsind niciun fel de rezistență și neprimind niciun fel de daună, s-au întors acasă încărcăți de pradă.

După dispariția lui Sitalces, în fruntea Geților a venit Burebista, în vremea căruia a apărut și Deceneu, considerat al doilea înțelept al Geților, iar în această perioadă, Roma era condusă de Dictatorul Silla. Acest Deceneu a fost foarte stimat de Regele Geților, sfaturile sale devenind călăuză pentru el. A început să corecteze Legile lui Zalmoxis, făcând parcă uitată antichitatea lor și a adăugat altele noi; a inițiat ceremonialele sacre, i-a ales dintre oameni pe cei mai excepționali și i-a consacrat Sacerdoți ai unei noi credințe. Pe aceștia i-a numit Pilești și oameni seculari capeluți, poate pentru că unii nu aveau păr, iar alții da. Cu aceste regulamente i-a condus pe Geți la cel mai înalt nivel de trai, la cele mai extraordinare obiceiuri. Știind că armele reprezintă nervul Imperiilor, le-a dispus practicarea exercițiilor militare și, alături de disciplină, le va însufla ideea marelui nume al străbunilor lor și-i va pregăti din nou pentru cucerirea întregii Sciții.

Având deja bine dezvoltat cultul armelor sau al războiului, executând diverse exerciții sub diverși Căpitani, au plecat în multe bătălii, în special în Germania, pe care au distrus-o și prădat-o în întregime. Aici, dintr-o colonie de-a lor vor ieși popoarele care vor lua apoi numele de Cați. Mai este bine de amintit, că până în vremea lui Deceneu, Goții se numeau Geți și pentru că au plecat în multe bătălii, au fost numiți cu mai multe nume, divizați fiind în mai multe puteri. În orice caz, reședința lor principală a rămas Dacia, pe care noi astăzi o numim Valahia și Septem Casta. Unii dintre ei au penetrat până în Franța, unde au fost alungați însă de localnici și s-au retras în munții Suediei. Acolo au condus un trai umil, s-au dedicat **prelucrării fierului** și au fost apoi numiți Gotini. Alții au trecut în Panonia Superioară, care este Stiria și Austria și în Panonia Inferioară, care este Croația și o parte din Ungaria, iar aceștia s-au numit Gotoni.

După moartea lui Burebista și a lui Deceneu, Regatul Daciei va fi condus timp de 40 de ani de Corillus. Cații din Germania se vor lupta între ei și se vor diviza în două: o parte va locui Insula situată la capătul Rinului, înspre Marea Septentrională, astăzi numită Olanda. Aici vor construi orașul Battava, așezat de Ptolemeu deasupra Rinului la 28°latitudine și 52°longitudine, și vor lua astfel numele de Battavi (n.t. **Batavini**). Aceștia au menținut dintotdeauna prietenia cu Romanii, fapt ce a făcut ca Împărații să se folosească mereu de mâna lor în războaie, contra cost, ca și cum ar fi fost proprii soldați.

Caesar a condus la victorie multe lupte în Franța și nimic nu l-a oprit să treacă dincolo de Rin, peste acele popoare. După moartea sa, Augusto a pus capăt războaielor civile, iar pe Dacii și Geții care-i ținuseră partea lui Antonio i-a folosit pentru a-i învinge pe Suevi. Geții nu au suportat ideea și, plini de dispreț, au jurat răzbunare. În vremea aceea, Marcus Crassus - descendent din *Crassus cel bogat* care murise în războiul împotriva Partilor - a devenit guvernatorul Greciei și Macedoniei, a dus multe lupte cu popoarele învecinate și, cu tenacitate, pentru a impune obiceiurile Romane în acele părți, a strâns prietenia cu Rollo, Regele Geților din Mezia, fapt care i-a adus în beneficiu stăpânirea anumitor teritorii dintre cele ale Goților. Această decizie i-a deranjat nespun pe Goții din Dacia, fapt pentru care și-au strâns mare număr de soldați și conduși de Regele lor Dapyx, i-au

declarat război lui Rollo. Rollo a cerut ajutorul noilor săi prieteni Romani și în acea mare luptă, Dapyx a fost trădat și asediat într-o fortăreață de-a sa unde a fost ucis, iar Romanii au pus stăpânire pe țara sa. Goții cei mai nobili s-au refugiat în caverna Cira, iar Crassus, dându-și seama că i-ar fi fost imposibil să lupte și să învingă în acea locație, a aruncat mai mulți bolovani peste intrarea peșterii și i-a lăsat să moară acolo. Aceasta este caverna în care se ascunseseră și Titanii în războiul lor dus împotriva Zeilor, așa cum se narează în antichitate și în Teogonia lui Hesiod. Atât de neașteptată i-a fost victoria lui Crassus, încât a dorit să distrugă definitiv puterea Goților. S-a pregătit astfel să-l atace pe Zyraxes, un alt Rege al Goților. Știindu-și armata inferioară ca număr în fața Romanilor, Zyraxes și-a strâns multele comori și s-a deplasat în extrema Sciției, unde a angajat mercenari cu care s-a reîntors să lupte în Patrie, doar că puternica fortăreață Genucla ce se afla la Dunăre, fusese deja distrusă. Crassus a luat de aici niște tăblițe Romane, pe care Geții Bastarni le luaseră **ca pradă de război** dintr-o bătălie și i le dăduseră lui Antonio Gaio. Voindu-le înapoi, Zyraxes a trecut cu armata în Mezia și a distrus întreaga provincie. Simțindu-se insultat, Crassus a intrat și el în Mezia și i-a învins pe Geți, decimându-le numărul. Totul s-a întâmplat datorită experienței pe care acesta o avea în arme și a faptului că pe vremea aceea, Imperiul Roman se afla în grandoarea puterii sale. Despre această Istorie vorbește cu multă eleganță Cornelius Tacitus, deși schimbă puțin numele apărute în narațiunile Sciților.

În tot acest timp, Barbarii din Germania și Sciția s-au adunat și pregătit pentru a-i ataca pe Romani, iar Agrippa – faimos pentru reputația sa pe lângă Împărat, și-a pregătit o imensă armată. Temând nu numai de acest Căpitan, dar și de armata Romană care era victorioasă în orice expediție, Barbarii s-au hotărât să se pregătească pentru o defensivă și nu pentru ofensivă. Drusus, care avusese o expediție în Franța, va trece primul Rinul și le va declara război Caților, descendenți, așa cum am mai spus, din Goți. Cu ajutorul Cheruscoilor, vecinii și dușmanii Caților, a reușit să-i învingă pe aceștia în două bătălii și a construit două fortărețe: una peste Rin și alta în țara lor. Iar înainte de această expediție a lui Drusus, în afară de cea a lui Caesar - care trecuse de două ori pe acolo, niciun Roman nu a avut curajul să traverseze Rinul. Și poate că ar fi fost mult mai bine pentru ei, să nu fi trecut niciodată nici Rinul, nici Dunărea și să nu-i fi deranjat vreodată pe Barbari: pentru că într-un final, învățându-se cu victoriile asupra Romanilor, Barbarii vor distruge Imperiul Romei.

Reîntorcându-mă acum la Istorie, în timp ce Drusus și Agrippa se îndreptau spre Roma, Goții au profitat de această ocazie și cu o puternică armată au jefuit întreaga Panonie, adică Austria și Ungaria, pe care Romanii, cu mulți ani înainte și-o făcuseră Provincie. Întors din nou în Franța, Drusus a traversat Rinul și a distrus puterea Caților, aproape de ruină. După această bătălie a mai supus și multe alte popoare învecinate, după care va muri de moarte naturală, iar teama Barbarilor pentru viața și pământurile lor se va stinge și-și vor recăpăta încrederea în sine.

Împăratul Tiberiu va întrerupe însă bucuria acestora, el pregătind o mare armată cu care va traversa Rinul și va teroriza atât de rău acele națiuni, încât fiecare dintre acestea își va trimite ambasadori la Roma pentru a cere pacea; Cantabrii au fost singurii care s-au opus, astfel că Tiberiu le-a declarat război, cele 15 legiuni implicate se vor lupta 5 ani încontinuu cu această valoroasă națiune, înregistrându-se pierderi umane și de una și de cealaltă parte. Victoria le va permite Romanilor să conducă la Roma 40.000 de prizonieri Cantabri.

După Tiberiu, Varo Quintilio va trece Rinul cu 3 legiuni, om foarte avar și îngâmfat, pe care Barbarii îl disprețuiau. Din această cauză, Cheruscii și Cații, care în trecut fuseseră inamici de moarte se vor alia și îi vor ataca în sălbăticie pe soldații lui Quintilio, nimicindu-i. Despre această bătălie vorbește și Dion Grecul, care spune că Quintilio s-ar fi sinucis, iar Svetonio Tranquillo spune în schimb, că Varo s-a întors la Roma și a fost iertat de Augusto. Datorită acestei înfrângerii, Romanii și-au pierdut toate provinciile pe care și le creaseră peste Rin, dar aflând Barbarii că Tiberio și Germanico intraseră cu ostilitate în Celtica și supuseseră acele popoare, temând armele Romane și pierzându-și curajul, i-au cerut pacea lui Augusto. Sub Imperiul acestuia s-a petrecut acea faimoasă pace în toată lumea, când porțile Cianului s-au închis și s-a născut Isus Cristos, Salvatorul nostru. Despre nașterea acestuia s-au văzut semne foarte clare în toată lumea, dar mai ales la Roma. Mărturia acestora o avem de la Dion Grecul, deci trebuie crezute și de către infideli, căci atunci când le-a scris, acesta urma cultul gentil și nu știa să le interpreteze. În expunerea lui, se

minuna de lucrurile insolite și este de crezut că a scris mult mai puțin decât s-a și întâmplat. Așadar, spune Dion că în timpul lui Augusto era pace în întreaga lume și, la un moment dat, au început să se întâmple minuni, cea mai importantă fiind cea a unui bărbat furios, care în timpul sărbătorilor Augustiale s-a apropiat de scaunul împărațesc și și-a pus coroana imperială pe cap. Dion spune că Romanii au interpretat acel semn cum că deasupra lui Caesar se afla Cristos, fiul lui Dumnezeu, Împărat al Cerului și al Lumii. Și mai spune că imediat Soarele s-a eclipsat total, lucru supranatural, căci Soarele se poate eclipsa doar parțial, pentru că este mai mare decât Pământul și decât Luna care realizează eclipsa de Soare. Iar mai departe spune că i se părea că Cerul luase foc și că grinzi incendiare cădeau prin aer. În acest timp Senatul a încercat să se adune, dar ușile locului s-au închis de unele singure. În sfârșit mai spune că, apărând un nor negru oribil și înspăimântător, cu ploaie și vânt, o săgeată celestă (n.t. un fulger) a atins statuia lui Caesar, care era considerată sfântă; și fără să o distrugă, a făcut să-i cadă doar litera C, lăsând scris AESAR. Atunci Augusto și-a chemat la el Sacerdoții și Augurii pentru a înțelege semnificația faptului, iar aceștia, deși adorau Zeii, i-au răspuns că acum începea domnia pământeană a unei noi Zeități, una divină, deasupra Cezarului; căci acel AESAR, în limba Toscană însemna Dumnezeu, iar că săgeata celestă arătase că Cezarul nu mai era primul pe Pământ, ci că Regele venise acum de sus și lui trebuia să-i fie dedicată statuia. Astfel acești Sacerdoți și Auguri au fost primii din cultul gentil care au profetizat despre Cristos. Cu această ocazie, Templul lui Ianus a fost închis, iar acolo unde până în acel moment se făceau adorații și sacrificii Zeilor, o dată cu nașterea lui Isus Cristos, credința avută în falșii Zei gentili s-a ruinat, iar oamenii de-acum înainte vor trebui să fie conduși spre Salvare. Este important de știut că Ianus adorat în Italia a fost Noe, așa cum era numit de Sciți, de Caldei și de Evrei, Trifilo de către Arabi, Oceano de către Egipteni, Celio de către Libici, Arsa de către Asiatici – adică Soare – de Itali, cum am spus, Ianus, care în limba Saga înseamnă viță-de-vie; pentru că el a plantat vița și a produs vinul.

Acest Ianus era desenat cu două fețe, căci anticii spuneau că el reușise să vadă cele două Ere: cea de Aur și cea de Fier; Caldeii au dorit acest lucru, pentru că ei spuneau că Ianus văzuse Era dinainte de Diluviu și pe cea de după. Împreună cu Vesta, soția sa, care mai înainte se numea Titea sau Teti, le-a dăruit Turenilor focul etern și a realizat lucruri sacre, care au fost apoi observate de către Romani. După dispariția lui, Turenii l-au onorat cu sacrificii, aceleași cu care acesta îl onora pe Zeu, devenind pentru ei mai important decât Zeul însuși. Toate acestea s-au întâmplat până la nașterea lui Cristos, când oamenii, generații de vipere cum se spune, îi adorau și pe Ianus și alți Zei, care fuseseră oameni mortali. Dumnezeu a vrut și El ca fiul său să fie un om mortal, pentru ca El să ne satisfacă pe noi, iar noi, pe El. În această manieră Dumnezeu s-a încarnat și a apărut în lume, pentru a fi adorat ca Dumnezeu în om.

O dată cu nașterea sa, Templul lui Ianus s-a închis și o dată cu el, credința gentililor a luat sfârșit. Au fost îndepărtate toate imaginile Zeilor, pentru a permite adorarea noului Rege, Dumnezeu și Domn al nostru. Intrat Dumnezeu astfel în umanitate, Pământul a rămas în liniște, iar războaiele au dispărut; Cerul s-a înduișat și a trimis semne: Soarele și-a pierdut splendoarea iar Roma, capătul, Doamna și Regina lumii s-a minunat de aceste miracole, un și mai mare Rege și Împărat, mai mare decât Cezarul, apăruse pe lume.

La zece ani după nașterea lui Isus, pe vremea domniei lui Tiberiu, Germanico – fiul lui Drusus – se afla în Franța. Acesta, pentru marea lui valoare, iubit și temut de către Barbari, considerat la Roma om de mare renume, l-a făcut pe Împărat să nutrească, până la moarte, o oarecare gelozie. Germanico conducea multe legiuni în Germania, unele mai de nestăpânit decât altele, fapt care a făcut să își ridice armele și să ducă lupte sângeroase între ele; deoarece nu a reușit să le domolească, și-a ales 5 dintre ele și sub comanda lui Cecina le-a trimis la război, împotriva Cașilor, fiind ferm convins că valoarea acelor Barbari le-ar fi distrus. Cașii, care se aflau în relații de prietenie cu Romanii și nu se temeau de vreo acțiune din partea lor, au fost luați prin surprindere, astfel că femeile, bătrânii și copiii lor au fost cu toții prinși, iar tinerii și bărbații în vigoare au traversat râul și au reușit să se salveze. Cecina și-a adunat toate forțele și dorind victoria, s-a dus după ei cu dorința de a traversa și el apa, dar Barbarii au apărat malurile cu vitejie și au reușit să îl alunge și să-i procureze daune. În același timp, Drusus – fiul lui Tiberio - devenise Pretor în Panonia, în

Dacia și Tracia și își strânsese mare armată pentru a le declara război Goților din Dacia. Aceștia, văzându-se inferiori ca număr și presupunând pierderea războiului, s-au retras spre Arctica astfel încât, dacă Drusus i-ar fi urmărit, ar fi intrat exact în mijlocul Caților, care la rândul lor fuseseră alungați de Cecina. Drusus în schimb, a crezut că Goții adunaseră o armată puternică și că se îndreptau spre el, astfel că s-a speriat și s-a retras. Acest fapt l-a pus în mare pericol pe Cecina, căci Cheruscii, vecini ai Caților, s-au pregătit să sară în ajutorul popoarelor prietene și confederate. Cecina a distrus atunci toată țara vecină și i-a speriat atât de rău pe Cherusci, încât aceștia s-au decis să-i ajute pe Cați. După ce și-a lăsat legiunile aici, Cecina s-a întors la Germanico plin de faima, onoarea și triumf, în Roma.

Doresc să vorbesc acum despre obiceiurile și modul de viață al popoarelor Cate, căci trebuie să fie cunoscută valoarea acelor oameni și dificultatea pe care au întâmpinat-o Romanii, în încercarea de a-i elimina. După scrierile lui Andrea Altamero și Cornelius Tacitus, Cații trăiau în acea țară din Germania care astăzi se numește Turingia și se află lângă Saxonia. Aceste popoare erau cele mai belicoase și mai valorose dintre toate popoarele Germaniei și aceasta datorită excelentei discipline militare; știau să profite de orice ocazie și își trimiteau aleșii, acolo unde situația era necesară. Erău obedienți căpeteniilor, la orice semnal al acestora fie se mișcau, fie se opreau. Își ocupau ziua cu simularea luptelor și cu îngrijirea corpului, iar noaptea cu veghea. Niciodată, în niciun fel de situație, nu-și pierdeau cumpătul. Constanța îi definea atât în chestiunile belice, cât și în cele de guvernare publică. Virtutea avea cel mai mare preț, mai mult decât orice altceva; toate forțele lor erau cumulate în infanterie, care era foarte bine armată. Față de ceilalți Barbari care preferau să se lupte cu furie, ei primeau ordinul strict de a înainta cu calm și după o luptă tacită, corp la corp, cavaleriei lor nu-i rămânea altceva decât să culeagă victoria. Iar dacă erau învinși, se retrăgeau încet, încet și niciodată nu dădeau vreun semn de fugă. Luându-i drept exemplu, toți Germanii au învățat de la ei arta războiului. Acest obicei este foarte celebru printre ei, iar tinerii, în special, nu se consideră demni de străbunii lor decât atunci când au ucis, cu mâna lor, un inamic. Abia atunci considerau că s-au născut și că puteau să poarte numele familiei lor, iluminând astfel străbunii și rudele. Tot ei mai obișnuiau ca înainte de a le crește barba, să poarte la gât un obiect, ca semn de lașitate, pe care trebuiau să-l suporte până când nu ucideau, cum am spus, un inamic. Nu locuiau în case, nu aveau terenuri, iar principala lor virtute civilă era o magnifică ospitalitate și stima pentru oamenii de valoare. În timpul păcii, cântau în versuri luptele trecute și laudau faptele cele mai valoroase ale iluștrilor lor, în felul acesta, inimile tinerilor se exaltău și doreau emularea gloriei, căci se spune că acesta este cel mai puternic stimulent ce îi împinge pe oameni să facă lucruri impresionabile, în luptă. Învațau despre practicile militare și, pe timp de pace, se exersău între ei, în curse de cai, trăgând cu arcul sau exercitându-se în scrimă. Toate aceste considerente i-au făcut să se mențină pentru atâția ani în putere și forță, fiind cu greu învinși de către Romani. Corrado, Poet Celt, spune că acești Cați sunt popoare de-ale lor, numite Estii; Renè spune, de asemenea, că Francezii descind din aceștia și asta pentru că fiecare, pentru a se lăuda cu originile sale, dorește să fi luat naștere din cea mai valorosă națiune din câte au existat în lume. Amândoi însă sunt în eroare căci, așa cum voi spune mai departe, valoroasa națiune a Caților, după mulți ani a dispărut. Irenico, care a descris Germania, a spus că aceștia locuiau în Suedia, unde au edificat orașul Ehrenberg și domneau peste ținuturile Ducatului de Wittenberg, iar aceasta pentru că în acele locuri au fost găsite niște documente foarte vechi. Foarte mulți autori fac referire la aceste popoare, în scrierile lor: Elio Sparziano în Viața lui Giuliano, Iulius Capitolinus în cea a lui Antonino, Svetonio în Domițian, Pliniu – în cartea a IV-a a Istoriei sale a Naturii, Strabon – în partea a șaptea a Sitului lumii, Vellegio în a doua, Silio Italico, Volterrano, Filippo Beroaldo și Raimondo. Toți aceștia concordă în laudă și în a le da reputația Caților de a fi cele mai războinice și valoroase popoare din Lamagna, doar că povestesc însă, în mod diferit, obiceiurile, așezarea și maniera lor de a trăi.

Din aceste popoare au ieșit Batavii, așa cum am arătat mai devreme, care au stăpânit Insula care ține de la Rin la țărmul mării, numită azi Olanda, acolo unde s-a născut Erasmus, doct al timpului nostru, faimos pentru nenumăratele cunoștințe în diverse științe, pentru excelentele, eruditele și genialele sale scrieri în literatură.

Împotriva acestor popoare s-a decis Germanico să lupte astfel că parte din Spania, Franța și Italia le-a întărit cu cei mai robuști dintre soldați și și-a format o puternică armată. Pentru siguranță, a mai pregătit și o mie de nave, pentru ofensiva dinspre mare. Și pentru că s-a gândit că poate Cații ar fi putut să le sară în ajutor, din cauza atacului lui Cecina, l-a trimis pe Silio cu câteva legiuni să treacă Rinul și să intre în provincia lor, pe care acesta apoi a jefuit-o și devastat-o în totalitate. Ca și cum nu ar fi fost îndeajuns destabilizarea Caților, i-a luat ca ostateci pe fiul și pe soția Principelui lor Daprio și s-a întors la Germanico în onoare și fără a fi adus vreun prejudiciu. Acest rezultat obținut de către Silio, la care s-a adăugat și precedentul obținut de Cecina, au reprezentat o grea lovitură asupra puterii Caților, care au și înțeles că timpul lor de glorie se apropia de sfârșit. Iar Nenorocul, care nu vine niciodată de unul singur, le-a produs un rău și mai mare Caților: după învingerile primite de la Silio și Cecina, slăbiți de lupte, au încercat să scoată sarea dintr-un fluviu care izvora chiar pe pământurile lor. Vecinii lor, Ermundurii, văzându-i debilitați s-au pregătit de atac, găsind motivul că și ei ar trebui să primească o parte din sare, deoarece ei se învecinau cu pădurea și cu apa fluviului. Cații susțineau că ei erau singurii care din vremuri străvechi dețineau acel bun util și că nimeni nu ar fi fost atât de ignorant ca să nu-și dea seama, că acesta era doar un pretext datorat celor două înfrângeri pe care ei le suferiseră. Și că, chiar dacă ar fi fost așa, oricum nu erau atât de neputincioși încât să nu-și poată apăra bunurile pe care le primiseră de la părinți și bunici. Fortuna le-a fost inamică și în acea bătălie, ei au fost uciși în totalitate iar Ermundurii, însuflețiți de victorie, au început sacrificiul către Marte și Mercur ucigând, pe lângă bărbați, toți caii, femeile și copiii, într-un oribil exemplu de crudelitate. Aceasta s-a întâmplat pentru că promisese înaintea de bătălie, că acestor doi Zei le-ar fi adus ofrandă, în caz de victorie. Aceasta a fost una dintre cauzele care a făcut ca puterea Caților, popor temut în întreaga Germanie, să fie distrusă și chiar extinsă, în parte.

S-a întâmplat în acest timp ca Tiberio să-șiucidă mama, pe Livia. Moartea lui Germanico și faptul că Tiberio, în loc să îi atace pe Batavi, nu prea era interesat de chestiunile legate de arme, le-a dat mână liberă Goților din Dacia să devasteze toată Mezia, iar Batavii și popoarele vecine au profitat de dispariția lui Germanico și au intrat în Franța, unde au dat foc edificiilor și au ucis cu spada oamenii.

Lui Tiberio i-au succedat apoi Caligula, iar acestuia Claudio Nerone, niciunul dintre aceștia realizând vreun fapt notabil în acele părți; le-au urmat crudul Sesto Nerone, Galba, Oto, Vittelio și, în sfârșit, cei doi nobili Principi Vespasian și fiul său Tito care, pe de-o parte datorită dorinței lor, pe de alta a războielor externe în care erau ocupați, au preferat să strângă pacea cu Barbarii din Septentrione, mulțumindu-se cu provinciile pe care le dețineau peste Rin.

Dar, succedându-le acestora Domiziano, cunoscut fiind ca cel mai avar dintre toți Imperatorii, a încercat să scoată din Lamagna (n.t. Germania) atât de mult aur, încât popoarele disperate au trimis scrisoare Regelui Goților, în Dacia, solicitându-i ajutorul armat împotriva Romanilor. Dropaneo sau Druparo (n.t. Diurpaneus), căci cu ambele nume este amintit de către scriitori, ascultând rugămintea acestora, i-a chemat la el pe toți Principii popoarelor din Lamagna și Scitia și, întrunindu-se într-o Dietă, se spune că le-a vorbit acestora astfel:

“Domni ai Scitiei și Germaniei, având în vedere că am ajuns la această situație, dacă nu vom presta atenție pentru lucrurile noastre împotriva avariției și ambiției Romanilor, nu va mai rămâne nici loc unde să putem locui, nici necesarul pentru a putea trăi. Căci aceștia, care își manifestă toată aspirația de a avea acest pământ ce i-a plăcut lui Dumnezeu, vor să-i ia tot aurul și să ocupe țările care au fost locuite aici de la începutul lumii, vor să ne dezarmeze și să ne priveze de mizera noastră viață sau, dacă nu să ne priveze, cel puțin să încerce mereu să ne țină în servitute. Mie mi se pare că aflându-ne încă în forțele noastre, nu putem să nu luăm în seamă un inconvenient de o astfel de importanță și că nu numai că putem să ne apărăm de aceștia, dar putem să apărăm și Patria și fiii și soțiile și lucrurile umane și cele divine ale noastre. Putem să le arătăm lor, care se laudă că ar fi apărut pe lume din neamul Zeilor, că nu mai puțin noi, care suntem gentili, suntem capabili prin forța armelor, să devenim stăpânii lumii. Și vă spun dumneavoastră, Domnilor Germani, care ați fost primii atacați de către Romani, că noi ne vom arma împotriva acestui inamic comun. Știm că au

câștigat două mari bătălii și că aproape niciodată Cații nu își vor mai reveni; știm că și-au deschis un drum în Lamagna și că, datorită puterii lor, le va fi ușor să vă supună. Mai știm și cine au fost Cații din punct de vedere militar, mulțumită disciplinei, și voi știți că toată gloria voastră în arme o datorați lor, ei fiind cei mai rari maeștri de război, dintre câți s-au cunoscut vreodată. Așadar, știind toate acestea, de ce să nu vă armați și să demonstrați că libertatea și Patria vă sunt mai dragi decât viața sau altceva asemănător? Sau poate vreți să vă armați, după ce ați fost înfrânți? Sau poate spiritul să vi se ridice când corpul vostru e slăbit deja? Eu, deși aș putea să stau departe de aceste probleme și să mă mulțumesc cu pacea în care trăiește Regatul ce mi-a fost lăsat de superiorii mei, mi se pare greu totuși să închid ochii în fața trufiei și ambiției Romane sau să-mi astup urechile la lamentările voastre și ale celeilalte națiuni. Îmi este greu să nu mă contrapun unei așa de desfrânată lăcomii.

Iar dumneavoastră, domnilor din Sciția, trebuie să vă însuflețiți de asemenea, pentru că și pe voi vă așteaptă același pericol, o dată ce vor fi fost învinși vecinii și consanguinii voștri Germani. Motivele care vă vor provoca pe voi la ofensivă și defensivă sunt următoarele:

Primul, pentru dreptatea cauzei, căci dacă ei vă atacă în casa voastră, cum puteți să nu răspundeți? Dacă voi, fără să îi fi deranjat cu ceva stați liniștiți în provinciile voastre, în acea țară în care v-ați născut și v-ați nutrit, de ce să nu o apărați cu îndârjire? Iar dacă Patria este antepusă tuturor lucrurilor din lume, de ce să nu vreți, pentru aceasta, să vă înarmați și să îi combateți pe cei care vor să v-o ia? Legile umane și cele divine vor ca, atunci când omul atacat se apără și își ucide inamicul, acea crimă să fie considerată justă și legitimă; căci el nu opugnează, ci repugnează, el nu ofensează, ci se apără. Și dacă acest raționament este corect, dacă inamicii voștri încearcă să văucidă în casa voastră, cea mai gravă ofensă, de ce să nu-i repugnați și ucideți voi? Că este necesar ca voi să vă armați împotriva Romanilor, se vede din ocupația lor; căci voi nu numai că sunteți ocupați, ci tiranizați, nu numai învinși, ci în pericol de extincție, iar ceea ce este mai grav, este că dacă vă vor lăsa în viață, o să vă oprime cu mii de intolerabile tributuri; după victoriile lui Iulius Caesar, numai voi știți ce pierderi ați suferit în luptele de la Rin, cu Drusus și Germanico, de la Alpi, cu Augusto, care i-a supus Imperiului pe Vindelici și Reți, din Tracia, cu Crassus, care v-a dat cea mai grea lovitură din câte au existat. Astfel, ca așa ceva să nu se mai întâmple, e necesar, atâta timp cât armele noastre sunt încă potente și capabile să se facă temute, să dăruim soarta noastră pe mâna Norocului: căci bătălia se câștigă o dată prin dorința fermă de a învinge, iar apoi cu suflet și curaj. Dacă considerăm faptele făcute de superiorii noștri în lupte, le vom judeca cu mult mai mărețe și magnifice decât cele Romane; căci Romanii aceștia au câștigat împotriva bărbaților - jumătate femei din Asia, i-au învins pe Cartaginezi mai mult prin noroc, decât prin proprie valoare, pe Francezi, datorită celor 10 ani de debilitare și i-au subjugat pe Spanioli, pentru că ei nu au știut niciodată ce înseamnă libertatea sau împărăția. Superiorii (mai marii) noștri în schimb, în Asia și Europa i-au învins pe cei mai puternici, iar femeile noastre (atât de mare este forța sângelui venit dintr-o excelentă stirpe) (n.t. amazoanele) s-au impus cu atâta putere asupra tuturor popoarelor din Orient, domnind în glorie, peste nenumărate provincii. Așadar, chiar dacă Romanii se exaltează cu una dintre victoriile lor, atunci să se știe că aceasta s-a întâmplat nu datorită valorii lor, ci pentru că noi nu am fost uniți împotriva lor. Cât de mare este puterea națiunii noastre, s-a văzut din luptele Caților, ale Cheruscilor, care le-au creat de unii singuri probleme mai mult decât toate popoarele Orientului. Și dacă aceste două națiuni ale noastre, care sunt cele mai valoroase și mai strălucitoare, au făcut atât de mult de unele singure, atunci ce vom face noi, care suntem atâtea popoare, toată Septentrionul s-ar putea spune, dacă ne unim? Care va fi mulțumirea noastră, nu este nevoie să mai menționez: trebuie să ne asigurăm statul, căci dacă nu ne armăm, el va fi în pericol și îl vom pierde, iar apoi, ne salvăm de servitute și îi salvăm și pe unii dintre voi, care deja au jugul de gât. Averile, soțiile, copiii, casele, terenurile, orașele, templele, pe toate trebuie să le salvăm; mai mult decât atât, dacă vom reuși să penetrăm în provinciile lor, vom pune stăpânire pe multe dintre orașele și castelele lor, îmbogățindu-ne! să avansăm cu ostilitate împotriva inamicilor noștri, așa cum ei au făcut cu noi și să nu iertăm nimic din ceea ce este al lor. Când fructul este mare, facilitatea de a-l culege este și mai mare căci, rupte capetele de frontieră, vom avea astfel liber acces în provinciile învecinate și vom intra în Italia, ajungând la Roma, unde se află capul Imperiului. Batavii din partea

Rinului vor face ce este de făcut, în Franța. Quazii și Sarmatii din Panonii vor încercui garnizoanele și eu, din Tracia, voi trece Dunărea și voi face cunoscut tuturor, că această acțiune a plecat direct din inima mea. Să nu vă speriați că ei ne vor ține piept, căci toate armatelor lor sunt compuse aproape în totalitate din soldații noștri; ei nu vor putea folosi armatele de peste mări, din cauza distanței. Și, chiar presupunând că i-ar putea folosi, nu e ca și cum ar fi singuri, căci pe noi nu ne-au întâlnit niciodată în luptă și le va fi de ajuns să ne privească în față, în loc să se lupte cu noi. Noi știm că Imperiul Roman este foarte puternic, că a câștigat multe provincii în Asia, Africa și Europa și că națiunea Romană este considerată valoroasă și foarte pregătită în arta războiului, dar mai știm că o astfel de putere încet, încet poate fi debilitată, căci armatele, puse împreună de gardă în provincii, din dorința de libertate se vor putea răzvrăti și contraataca chiar pe inamicii noștri, așa cum vom face și noi. Ridicate lor armele și oamenii, nu le mai rămâne nicio putere. Chiar dacă Romanii au învins multe țări, acest lucru nu s-a întâmplat într-o zi, ci s-a întâmplat cu multă vărsare de sânge, cu multe bogății pierdute și cu multă osteneală. Iar această națiune Romană care a făcut aceste fapte, nu mai este prima, căci războaiele civile dintre ei au nimicit rasa celor mai puternici și valoroși soldați de-ai lor. Nu mai sunt în viață nici acei Căpitani, care știau cu mintea și cu forța corpului să învingă și să stăpânească. Cu ani înainte a fost Împăratul Tiberio, jumătate efeminat, după el a fost Caligula, apoi Claudio, Nerone, toți fără niciun fel de valoare sau experiență în problemele militare. Acum este Împărat Domițian, de o așa de mare avariție și cruzime, încât nu mai trebuie spus nimic în plus. Așadar, atunci când ne vom mișca pentru statul nostru, nimic nu ne va mai sta în cale. Spre glorie nu putem merge decât pe un drum dificil, căci nimeni nu poate fi glorios fără sudoare și trudă, stimat de Dumnezeu. Noi folosim acest raționament nu pentru dorința de a stăpâni sau pentru dorința de a ne îmbogăți, deoarece se spune că domnește cu adevărat și posedă bogății cel ce se mulțumește cu ceea ce are. Noi vrem să ne apărăm viața și lucrurile noastre. Dumnezeu ne-a dat drept granițe Rinul, Dunărea, această mare și marea Septentriunii deci, de ce vor Romanii să ne molesteze acasă la noi? Am vrut noi vreodată, oare, să punem mâna pe lucrurile lor? Am intrat noi vreodată cu ostilitate pe pământurile lor, dorind să îi prădăm sau să le ucidem oamenii, așa cum au făcut ei dintotdeauna cu noi? Dacă ei se autoprocramează coborâți din Zei, de ce nu se comportă atunci ca aceștia, care se mulțumesc cu cerul, necăutându-și loc pe pământ? De aceea cred, Domnii mei Sciți și Germani, că datorită acestor motive trebuie să puneți mâna pe arme cu animozitate și, așa cum ei doresc să ne distrugă pe noi, așa să-i distrugem noi pe ei. Pentru că necesitatea este cea care ne împinge, ne împing soțiile, copiii, Patria; ne împinge dreptatea, care este de partea noastră, cât îi împinge pe ei greșeala. Vă împing eu, care v-am adunat și chemat la acest Conciliu. Vă împing popoarele și orașele care mi-au cerut ajutorul și pe care, dacă le-ați fi putut vedea, v-ar fi copleșit de compasiune, pentru sărăcia lor. Știu că în inima voastră sunt prezente pierderile Caților și ale Cheruscilor și mai știu că trebuie să vă conservați bunurile, atâta timp cât sunteți în putere. Eu, chiar dacă nu voi fi urmat de voi, voi depune toate eforturile acestui Regat și voi încerca să înving. Dacă așa se va întâmpla, voi domni cu prestigiu peste toate popoarele Septentriunii; dacă voi muri, cu siguranță voi dobândi un mare renume și se va spune că pentru grația multor popoare asuprite a murit un Rege, care a dorit să ofere libertatea a două foarte puternice națiuni, iar acestea nu au acceptat.

Auzind vorbele lui Dropaneo (n.t. Diurpaneu), toți Principii popoarelor și orașelor din Germania și Sciția au fost de acord cu acest discurs asupra conservării libertății Lamagniei și Sciției și au hotărât pregătirea unui puternic război împotriva Romanilor. Terminată Dieta s-au întors cu toții acasă și au început organizarea armatelor cu care s-au înfățișat apoi lui Dropaneo, recunoscându-l ca fiind Capul principal a celor mai puternice națiuni, pe care le-a adunat într-o singură mare și puternică armată.

Au asaltat armatele Romane aflate peste Dunăre, distrugându-le. Cații, care nu își reveniseră complet din ultima luptă și care au fost printre primii prezenți la această Dietă, i-au îndemnat pe Germani să meargă în război, în numele libertății lor. Adunând în rândurile lor și națiunile învecinate, s-au îndreptat către capetele frontierelor Romane care se aflau de-a lungul Rinului. Sarmatii cu câteva legiuni l-au atacat și nimicit pe Appio Sabino. Ca urmare, toate armatele Romane

din Europa s-au îndreptat spre Diurpaneu - la Dunăre, spre Cați - la Rin și spre Sarmați - în Panonii. Dar Dropaneu nu a putut fi oprit, decimând armata Romană; iar, de cealaltă parte, Sarmații și Cații s-au demonstrat a fi foarte valoroși, distrugând și alungând armatele inamice dincolo de granițele Germaniei. Aceste lupte au fost atât de furioase și înverșunate, încât Imperiul Roman a rămas înmărmurit, iar Roma însăși, se poate spune că a tremurat de teamă. Au revenit în minte faptele Cimbrilor, învinși de către Mario și, mai ales, ziua în care Galii au cucerit orașul și au asediat Campidoliul. Din cele 22 de armate pe care le aveau în provinciile din Asia, Africa și Europa, 10 dintre cele mai valoroase au fost distruse de Germani și Sciți, iar celelalte 12 erau atât de îndepărtate, despărțite de atâtea mări și țări, încât cu greu s-ar fi putut reuni în apărarea Imperiului în acel urgent pericol.

Știu că pare incredibil să menții așa de multe armate dar, gândindu-ne la puterea Romei și a provinciilor supuse acesteia, nu ar trebui să ne minunăm. Și așa dori, pe scurt, să descriu aceste armate una după alta, locul pe care-l ocupau, numărul și numele lor, astfel încât să se poată vedea puterea imensă a imperiului Roman, aflat în culmea expansiunii de la vremea lui Augusto și până când Constantin nu l-a transferat în Orient: prima armată era în Mezia Inferioară și se numea Duplicato; în Bretania Superioară – Scoția de astăzi – era a doua armată, purtând numele Augustano; în Fenicia – Karamania de astăzi – armata se numea Galatio; în Arabia, a treia, era Cirenaico; în Numidia – astăzi Statul Arabilor din Africa – era Augustano; în Soria, a patra, era Flavio și Scitico; în Dacia – Valahia de astăzi – armata a cincea, Macedonico; în Bretania Inferioară – Anglia de astăzi – era a VI-a, Vincitore; în aceeași Insulă, a VI-a, Vittorioso; în Mezia – Sebia și Bosnia – armatele a VII-a și a VIII, Claudio; în Iudea – a IX-a, era Ferreo; în Lamagna – a X-a, era Decimo; în Iudea, a X-a, era Decimo; în Mezia Inferioară – Transilvania de astăzi - a XI-a, era Claudio; în Egipt – a XII-a, era Fulmifero; în Dacia – a XIII-a, era Duplicato; în Panonia – Austria de astăzi – a XIV-a, era Gemelo; în Cappadocia – astăzi Amasia – a XV-a, era Apollonio; în Lamagna și Bretania – a XX-a, era Valerio și Vincitore, în funcție de nevoie; în Roma - garda Imperială - a XXII-a, era Maccieri.

Acestea sunt cele 22 de armate Romane, care făceau gardă provinciilor și erau mereu pregătite în cazul în care se putea isca vreo răscoală. 5 dintre acestea au fost distruse de Dropaneu, la Dunăre, mai precis armatele a V-a Macedonico, a VII-a Claudio, a VIII-a Claudio, a XIII-a Duplicato și a XIV-a Gemelo. Sarmații au distrus și ei două armate: I-a Ateniese și a XI-a Claudio. Cații au trecut mai întâi peste armata a X-a, apoi de a XX-a armată, Valerio și Vincitore. De acum, Barbarii au putut cu toată ușurința să ajungă în Italia și la Roma, căci nu mai exista niciun popor în Europa, care să-i poată combate.

Domițian, resimțind toate aceste înfrângeri a hotărât să treacă în Istria și Dalmația și, adunând de peste tot soldații Romani și primind aproape tot ajutorul Imperiului, a organizat o imensă armată, la cârma căreia l-a așezat pe Căpitanul Cornelius Fuscus, pe care l-a trimis împotriva Goților. Cornelius, om valoros, a improvisat un pod peste Dunăre și l-a atacat dur pe Dropaneu. Pe de-o parte, datorită proaspetelor victorii, Goții nu doreau să cedeze, iar pe de alta Romanii, în memoria virtuților lor și a victoriilor obținute în întreaga lume, nu doreau să fie învinși. Din cauza aceasta, rezultatul sângeroasei bătălii a fost pentru o lungă perioadă incert. Într-un final, distrusă armata Romană, Goții vor avea o glorioasă victorie și vor fi cântați, celebrați și laudați în toate orașele Germaniei și de toate popoarele Sciției, fiind apelați Oameni Fericiți, dominați de noroc. Eutropius povestește totuși că, deși Domițian a fost învins și armatele sale distruse, la Roma era sărbătorit ca triumfător. Ceea ce vă spun eu acum puteți găsi scris și la Dion și la Tacitus, Svetonio Tranquillo și la mulți alții mari autori. După moartea lui Domițian a urmat Nerva, apoi Traian, care a fost primul excelent Principe pe timp de pace și de război, după Augusto. El a trecut Rinul și a avut câteva bătălii câștigate împotriva Caților, apoi a trecut în Panonia, a ridicat un pod peste Dunăre și l-a atacat cu atâta duritate pe Decebal, fiul lui Dropaneu, încât într-o singură zi, l-a distrus și și-a creat o provincie peste Dunăre.

După Traian, Împărați au fost Adrian, Antonino Pio și, în sfârșit, filosoful Marc' Antonio care, datorită nenumăratelor incursiuni Germanice în acea provincie, a trebuit să suporte un foarte mare și periculos război împotriva Marcomanilor, popoare de sânge Gotic. În multe lupte duse împotriva

acestora a pierdut multe armate și soldați veterani foarte valoroși, căci în acest război sângeros au fost implicate toată Scitia, Germania cu Marcomanii, Goții, Cații, Quazii, Vandalii, Sarmații, Suevii și alte popoare mai puțin faimoase. Dar nimic nu l-a înspăimântat mai tare pe Împărat decât ciuma, care era prezentă în armatele Africane și Asiatice și la populațiile supuse din provinciile Imperiului de peste mare. Atât de puternică a fost această pestilență, încât în puțin timp, o treime dintre oameni au pierit, lăsându-l fără armatele de peste mare. Această situație îl va constrânge să-și alcătuiască o nouă și tânără armată, dar fără a avea speranța în vreo luptă sau a vreunui rezultat notabil. Cu această armată a intrat în țara Quazilor în care, din lipsă de apă, vor muri. Atunci, un cavaler Creștin, așezându-se în genunchi, a cerut ajutor de la Dumnezeu și imediat cerul s-a acoperit de nori și a plouat atât de mult, încât Romanii au reușit să își revină; se spune că în timp ce ploua, niște săgeți ar fi căzut din cer, ucigând mulți inamici, fapt care a dus la o nesperată victorie pentru Romani. În această luptă a murit și Marc'Antonio, atunci când Imperiul avea mai multă nevoie de el. A fost succedat de Comodo, fiul său, tânăr și molatic, efeminat, semănându-i mai degrabă mamei, Împărătesei Faustina, decât tatălui, bărbat virtuos, care va conduce Imperiul spre decădere; s-a întâmplat acest lucru deoarece, dornic de a se reîntoarce la Roma și de a se dedica plăcerilor, tânărul fiu a cumpărat cu mult aur pacea de la Barbari, spre rușinea poporului Roman. Primii bani pe care i-a plătit Barbarilor le-a crescut foarte mult puterea acestora, căci prin această plată, deși erau deja temuți de Romani, își vor ridica reputația și puterea pentru totdeauna, în timp ce Romanii și le vor pierde. Și dacă Comodo și Pertinace și Giuliano, care i-au urmat, ar fi trăit îndelungat, mai mult decât sigur că Imperiul Roman ar fi fost de pe-atunci distrus de către Barbari. Dar, o dată venit la putere Severus, bărbat belicos, înțelept, valoros și, în special, strateg militar, lumea întregă s-a schimbat. El a hotărât să se folosească de soldații Goți (creditându-i pe aceștia în arme și nu pe ai săi), a legat prietenie cu ei și le-a plătit monedă, alegând din acea națiune o armată puternică cu care, în numai un an, a reușit să învingă doi Împărați ai Africii și Asiei și să se facă cunoscut în întreaga lume; așa s-a alăturat și el pe lista celor mai excepționali și mai mari Căpitani care s-au ocupat vreodată de arme. Acest Împărat a fost atât de atașat de Goți, încât fiului cel mic i-a pus numele de *Geta*. I-a mai luat lângă el în Imperiu și pe Bassiano - zis și Antonino Caracalla, pe Macrino, Eliogabalo și Alessandro Severo. În timpul acestora, Goții din Dacia distrugeau provinciile Romane de la Dunăre, iar Cații, în Lamagna prădau și incendiau de pe malurile Rinului. Din această cauză, Alessandro a vrut să îi atace, dar până la urmă va face câteva scaramanții pentru a-și cumpăra liniștea și le va trimite Caților, Germanilor, Cherusilor și Marcomanilor ambasadori, cu ofertele de aur pe care aceștia le ceruseră. Soldații săi au aflat despre modalitatea lui de plată și au considerat gestul atât de rușinos, încât i-au cerut ajutorul Împăratului Massimino, născut în Tracia din tată Got – pe nume Meca – și mamă Alană – pe nume Ababa. Deși el fusese doar un oier, robustețea corpului și frumusețea au fost pilaștri pentru acceptarea lui în rândul miliției. Sub Severus, cu o tenacitate și un curaj impresionant, a devenit cel mai renumit soldat al tuturor armatelor Romane. Din ce în ce mai brav și-a câștigat cea mai bună reputație, a trecut din grad în grad prin toate onorurile militare, până când, în final, a fost ales Împărat. Astfel, după dispariția lui Alessandro, va reface armata și va mări numărul acesteia. Se va năpusti apoi asupra Caților care, împreună cu alte popoare învecinate se vor retrage înspre mlaștinile din zonă. Atunci s-a văzut și forța pe care o poate avea un valoros Căpitan, căci Imperiul, în timpul lui Alessandro și Severus oferea monedă Barbarilor pentru a-și asigura pacea, în timp ce sub Massimino, teroarea îi alunga înspre palude. Deși aprecia dificultatea de a-i învinge, s-a urcat pe cal în mijlocul apei și, primul, cu spada în mână, i-a asaltat cu constanță și forță, cu toată natura împotriva, cu cavaleria Romană care de rușine, parcă, l-a urmat. Ucigând cu propriile mâini un număr considerabil de inamici, a reușit să-i animizeze și pe ai săi, dar dificultatea terenului l-a făcut să se retragă în Panonia. Din cauza Romei a fost constrâns să intre în Italia unde, la Aquila, a fost ucis împreună cu fiul său de către proprii oameni, datorită cruzimii pe care a avut-o mereu față de ei. Între timp, Goții, profitând de discordiile dintre Romani, au atacat și ocupat Tracia. Acest fapt îl va constrânge pe Gordiano, succesorul lui Massimino, să își formeze armata și să le declare război dar, după o ne semnificativă bătălie, va face și el acordul de a le plăti monedă pentru a părăsi provincia, iar apoi se va transfera în Asia.

Goții deveniseră faimoși și s-au reîntors în Dacia, unde se vor consulta între ei și vor decide ca pentru ca dominația lor să devină mai înspăimântătoare, să combată în Sciția și Germania, cu scopul de a-și supune cât mai multe popoare și provincii. Astfel și-au creat o imensă armată și, pe lângă alte popoare, i-au supus pe Vandali, care erau faimoși pe-atunci în toată Germania, iar Marcomanii li s-au supus din propria voință. Vor învinge și asupra Quazilor, ucigându-l pe Regele lor, situație care-i va obliga pe Romani să îi plătească anual în aur, pentru a le împiedica trecerea Dunării. După moartea lui Gordiano, Filippo nu a mai reușit să le plătească dările, astfel că Goții, sub ilustrul lor Rege Ostrogota, s-au pregătit pentru cucerirea Europei dar, mai întâi, a Romanilor. Se gândea Ostrogota, că o dată învinși aceștia, s-ar fi învins orice dificultate ce s-ar fi putut opune dorinței lui. Cu o imensă armată a trecut Dunărea, a traversat cu ostilitate întreaga Tracie și Panonia Inferioară. Apropiindu-se cu armata de Roma, Senatorul Decio a încercat să i se opună, dar și-a dat seama că soldații Romani din provincii nu numai că nu-și făcuseră datoria de soldați, dar i se și puseseră în serviciul Regelui Ostrogota.

Ostrogota a profitat de această ocazie și și-a organizat o bună armată, formată în parte din fugarii Romani și o altă parte din cei mai buni Goți ai săi. I-a trimis pe Căpitanii Argoito și Gunteric să combată în orașul Macrianopoli, în Macedonia, dar Romanii care prezidau orașul, văzând marele număr de inamici apropiindu-se, s-au gândit să le ofere o frumoasă sumă de bani, împiedicându-i astfel să pună stăpânire pe teritoriu. Mulțumiți de sumă au traversat din nou Dunărea și s-au întors acasă unde, pentru o perioadă, s-au bucurat în pace de roadele, gloria și victoriile obținute prin trudă. În toate orașele Germaniei și Sciției se cânta în versuri gloria lor cu atâta bucurie, încât Gepizii, care se considerau și ei foarte valoroși și războinici la fel de bravi, atinși de o puternică invidie s-au pregătit de război, sub conducerea regelui lor Fastidia.

GETICUL
CARTEA A TREIA
(despre Gepizi)

Ajuns la capitolul *Gepizilor*, mi se pare necesar să vorbesc despre originile lor, în așa fel încât să înțelegem prestanța acestui popor.

Așa cum am spus și în capitolul anterior, la puțin timp după Diluviu, Berig – fiul lui Geter – a plecat din insula Scandia cu cele 3 nave ale sale, primele construite în marea Septentrională. A avut neplăcerea ca una dintre nave să se rătăcească și să ajungă astfel mai târziu la țărmul Insulei ce este scăldată de-o parte de Visela, numită azi Vistola, iar de alta de mare. Insula se învecina cu Germania și Sarmatia și a fost numită Gotones, până când popoarele Vuidare, adică Longobarzii, n-au venit să o locuiască. Aceasta se numește astăzi Marieburg și se învecinează cu Sucinii, din Prusia. După ce au debarcat și-au dat seama că celelalte două nave plecaseră deja spre noul și spațiosul pământ care li se întindea dinainte. Din această cauză și-au dat numele de 'lenți' sau 'întârziați', care în limba lor se pronunță *Gepanta*. Iar despre aceștia se spune că erau mult mai robuști și mai lenți în gândire decât Goții. Și să nu se mire nimeni când va auzi că dintr-o singură navă s-a fondat apoi un popor, pentru că pe vremea aceea erau puține persoane în lume, iar acelea erau fecunde și au dat naștere numeroaselor neamuri. Așa s-a populat Pământul cum este el astăzi, dar acest lucru se observa mai bine în timpurile străvechi.

Gepizii au locuit multă vreme această Insulă, până când numărul lor a crescut și au trebuit să plece în căutarea altor reședințe. Trecând în țara vecină, s-au luptat de câteva ori cu Vandalii, după care au căzut de acord cu aceștia să aibă trecerea liberă și ca să îi asigure că nu le vor provoca nicio daună, le-au oferit oameni de-ai lor drept prizonieri. Au trecut apoi de țara Vandalilor, s-au mai luptat cu alte popoare învecinate și s-au oprit la Burgunzi, lângă care au locuit o lungă perioadă. Nu este menționată nicio informație despre ei și asta până când nu a apărut Regele lor, Fastida. După ce a condus unele bătălii cu popoarele învecinate și a și învins, s-a îndreptat împotriva Burgunzilor, popoare care erau extrem de creditate în chestiunile militare din Lamagna. Burgunzii au acceptat lupta și și-au adunat un număr mare de oameni, dar ajunși în fața lui Fastida și a adevăratei valori a Gepizilor, au fost învinși. Această victorie l-a făcut pe Fastida să devină foarte îngâmfat și să se laude că nu exista în întreaga Germanie și în Sciția un alt Rege care să-l egaleze în potență și valoare.

Și pentru că cineva i-a vorbit de faima și onoarea pe care Ostrogota le dobândise în Germania și Sciția, Fastida a fost surprins de atâta invidie încât, înflăcărat în spirit, s-a hotărât să-l provoace la luptă pentru a vedea dacă lucrurile care se povesteau despre el, erau adevărate. Astfel, i-a trimis acestuia ambasadori prin care îl înștiința fie să se pregătească cu armată pentru a-și apăra averea, fie, dacă nu se simțea capabil să combată, să-i cedeze pământurile pe care locuia și să plece în căutarea altor așezări. Ostrogota i-a răspuns că el și oamenii săi locuiau acel ținut încă de la începuturi, chiar de când Pământul a început să fie locuit și că intenționa să și-l păstreze și să-l apere cu propria viață. Ostrogota a fost totuși întristat de această ieșire a lui Fastida, căci Goții nu le făcuseră acestora niciodată vreun rău, în plus erau consanguini, Gepizii ieșind din aceeași stirpe cu cea a lor. Cu toate acestea a acceptat bătălia, gândindu-se că ar fi mai bine să se facă cunoscuți și-acestora, ca să aprecieze singuri cât de bine ar fi fost dacă nu i-ar fi deranjat, pentru că ei, Goții, își puteau arăta fața oricui în lume, deci și lui, care era un Rege mediocru. Lăsând ambasadorii să-i ducă acest răspuns, cei doi Regi și-au adunat oamenii din Regatele lor. A fost frumos să se vadă cum două armate belicoase și victorioase în toată Germania și Sciția au ajuns la luptă, pentru faimă și onoare. Cei doi Regi Căpitani și-au îndemnat soldații să se lupte corp la corp pentru a-și demonstra unii altora puterea, iar ziua s-a terminat însângerată. Morți au fost și de-o parte și de alta, iar victoria

spun și unii și alții că a fost a lor. Într-un final, valoarea lui Ostrogota a prevalat, Fastida cu puținii oameni rămași s-a refugiat în țara sa, unde a trăit și a rămas până la sfârșitul vieții, fără să-i mai fie înscrisă vreo faptă glorioasă.

Victoriosul Ostrogota a fost celebrat în toată Germania și Sciția până la sfârșitul vieții sale, bucurându-se de faima cucerită și trăind în Regatul său fără a mai ataca pe cineva vreodată. Va fi urmat de Cniva, războinic la fel de valoros, care va hotărî să declare război Romanilor. Din două armate, una o va trimite în Mezia, iar pe cealaltă de 60.000 de persoane o va conduce la Novigrad, oraș care pe atunci purta numele de Eustesio. I se vor opune Căpitanul Roman Gallo și legiunile sale și deși v-a fi alungat, Cniva va continua să atace alte provincii Romane și va ocupa orașul Nikopol, care fusese construit și numit de Traian Victoria și asta după ce îi învinsese pe Sarmați.

Din această cauză, Împăratul Decio și fiul său îi vor ataca pe Goți și le vor ucide în jur de 30.000 de oameni. Trebonius a fugit în munții Emoniei, de lângă Abrittus (n.t. astăzi Razgrad, Bulgaria), unde și-a refăcut armata și s-a îndreptat spre Filipopole, urmat de Decio, care a trecut și el munții și a ajuns cu greu la zona de câmpie. Cniva a observat oboseala armatei Romane datorată drumului lung și i-a atacat din nou în mod imprevedibil. Decio și fiul au reușit să scape refugiindu-se la Căpitanul Gallo, care tocmai le venea în ajutor cu o mică armată ce salvase din mers toți supraviețuitorii.

Între timp Cniva a ocupat Filipopole, a strâns prietenia cu Prisco care era acolo ca gardă pentru Împărat și s-a dus să-l caute pe Decio. Aici, bătălia a fost incertă și victoria dubioasă până când fiul lui Decio nu a fost străpuns de o săgeată și a murit. Ajunsă vestea la urechile Împăratului, deși sfârșit de durere pentru pierderea fiului său, nu a oprit bătălia și spuse că moartea unui om nu ar fi putut să diminueze forțele Romane; apoi, fie din dorința de răzbunare, fie de durerea ce-l măcina, și-a condus calul în câmpul inamic unde, în mare valoare își va pierde viața luptând. Moartea sa i-a speriat pe Romani și au încercat să fugă dar au fost prinși și uciși. După o asemenea victorie, Cniva s-a întors acasă cu faima de Optim și norocos Căpitan, dar și-a lăsat o armată în teritoriile cucerite, în scopul de a opri, dacă ar fi fost cazul, o posibilă incursiune Romană. Mai trebuie să spun și că această armată a mai și micșorat granițele inamice.

După Decio, a fost făcut Împărat Licinio; au urmat apoi Gallo, Emiliano și Valeriano, în timpul căruia Goții au pus stăpânire pe Thessalonic, zisă și Salonic. A venit apoi vremea Împăraților Tirani, cum au fost Regiliano în Mezia, Cașio Labione în Galia, Lollianus în Mainz, Emiliano în Egipt, Valens în Macedonia, Aureolus în Milano.

Stimulați de Germanii care incendiaseră și prădaseră totul până la Ravenna, Barbarii s-au reînsuflețit și au început din nou să atace Imperiul. Erulii, cu o armată de 500 de nave de mici dimensiuni au plecat și ei din mlaștina Zabacca și, navigând pe Marea Majoră (n.t. Marea Neagră) au ocupat orașul Bizanț, Constantinopoleul de astăzi, și orașul învecinat, Chrisopol. În acest timp, patru nobili, puternici și bogați Goți și-au strâns o mare armată și, prin Hellespont au trecut în Asia, au prădat toate provinciile, au distrus templul Diane din Efes - celebru în toată Asia, care fusese edificat de nobilele Amazoane; cu aceeași ardoare au prădat Bitinia, Calcedonia – astăzi Scutari, distrugând Troia și fortăreața acesteia, Ilio. Imperiul de Orient nu a primit numai aceste grele lovituri, ci și pe cea din partea lui Valeriano, care fusese învins în lupta împotriva lui Shapur, Regele Parților, Rege îngâmfat care se spune că de fiecare dată când se urca pe cal, îl pune pe Valeriano să i se închine și îl folosea drept taburet.

Pe de altă parte, Germanii de la Rin au intrat și supus Franța și, plini de orgoliu, au invadat și Spania și Italia, în ale căror provincii au distrus și incendiat tot ce au întâlnit în cale. Dar, fiind Împărat Galieno, Goții au devenit stăpânii Asiei, Macedoniei și Greciei, Parții au cucerit Soria și Babilonia. Sarmații și Quazii au rămas în așteptare și profitând de războaie, i-au alungat pe Romani din Panonia, acea provincie devenind a lor.

Datorită acestor evenimente, maiestatea și potența Imperiului fuseseră distruse. Atunci a apărut Claudio, expert în arta războiului, și a urcat la capul Guvernului. S-a luptat cu Goții și i-a învins într-o mare bătălie, în care a ucis un număr foarte mare dintre aceștia și și-a recuperat toate provinciile de dincoace de Dunăre, adică: Iliria, Macedonia, Panonia și Grecia. Ajuns apoi în fața Germanilor, care se spune că erau 500.000, a ucis lângă Lacul Garda jumătate dintre ei, într-o

singură zi. Grație acestui Împărat, Imperiul Roman a început să își revină și să își recâștige reputația pierdută.

Îi vor succede Quintilio și Aureliano, cu aceeași valoare și experiență în arme. Aureliano nu numai că i-a învins pe Goți într-o singură zi, la Dunăre, și a readus gloria Imperiului, devenind unul dintre cei mai valoroși Căpitani, dar a și realizat victorii în extremul Occident, chiar și în India. A fost un miracol ca din sângele Gotic să fi ieșit un atât de nobil Principe, pentru că el s-a născut în Dacia și a fost foarte plăcut de Claudio care, văzându-l așa de războinic și valoros, l-a dorit succesor al său în Imperiu, deși Senatul îl alesese pe Quintilio, fratele lui Claudio. Aici trebuie să spun că mă uimește Iornandes care, deși a scris atât de detaliat chestiunile legate de Goți, nu l-a menționat pe acest Principe căruia numai dacă îi priveai gesturile, îl recunoșteai ca fiind dintre ai săi.

Acestui notabil Împărat i-au urmat, unul după altul: Tacit, Floriano, Probo și Caro. Ultimul, plecând într-o expediție împotriva Goților și Sarmaților, a fost implicat într-un război și mai mare, cel al Perșilor, din Orient.

A fost succedat de Diocletiano, alături de Galerio Massimiano care, luptând în Persia și dorind cu tot dinadinsul acest război, a fost învins și a fugit la Diocletiano. Acesta purta purpura și diadema imperiale și drept pedeapsă, l-a pus pe Galerio să fugă pe mai multe mile, în fața carului său; apoi, plin de compasiune, l-a ajutat cu monedă, și a reaprins în el dorința de a lupta împotriva Perșilor. Creând astfel o nouă armată în Dalmația și Mezia, a cerut și obținut ajutorul Goților contra cost, iar apoi a plecat într-o nouă bătălie și cu armata compusă doar din Goți i-a învins, făcându-i prizonieri pe soția și fiii Regelui Narseh și mare număr de Nobili și Gentilomi Perși. A încercat apoi să facă același lucru și cu Carpii Bastarni și Sarmații, dar fără a mai cere ajutorul acelorași Goți, pentru că, fiind vecini, i-a fost frică ca aceștia în timpul războiului să nu întoarcă armele împotriva sa. Acest lucru a atras ura Goților și față de el și față de Romani, pe care puțin înainte îi stimau.

După ce Diocletiano și Galerio au făcut multe demne acțiuni în favoarea Imperiului și l-au readus la puterea și grandoarea de odinioară, au hotărât să se retragă și să se dedice vieții private. Viața Imperială se pare că a fost mai tulbură și mai plină de neplăceri și nu i-a lăsat să guste din liniștea sufletească, fapt care i-a împins spre această decizie pe care niciun Împărat înaintea lor nu a mai luat-o. Nu se poate nici considera o lașitate, pentru că ei au fost totuși Împărați și s-au luptat cu arma în mână și au recucerit toate provinciile pierdute.

Le-a succedat lor Costantio, Valerio, apoi Constantin cel Mare, care de unul singur a ținut Imperiul și a realizat mari lucruri. În timpul lui, Goții de dincolo de Dunăre fiind în putere, au ajuns la război civil, iar Constantin, profitând de această ocazie și găsimu-i atât de neuniți, a avut satisfacția multor victorii. Aceștia au căzut la pace și au concordat 40.000 de infanteriști pentru orice ofensă, fapt pentru care Constantin i-a înscris pe lista confederaților și a prietenilor Romei. Toate facțiunile Imperiului erau contrare Barbarilor din Orient, adică Parților și Perșilor, două națiuni care le-au adus mari daune. Roma era departe și ajutoarele ajungeau în zonă greu, pe lângă aceasta, răul cel mai mare era acela că pentru a trece în Asia, trebuiau să se lupte cu Barbarii fie în Iliria, fie în Macedonia, fie în Tracia. Considerând această incomoditate, Constantin s-a gândit să aleagă un alt oraș - Cap al Imperiului, care să poată servi tuturor teritoriilor unde s-ar fi ivit războaie. Așa a ales Bizanțul, oraș din Tracia, și i-a dat numele său: Constantinopole. Acest oraș este stăpânit astăzi de Sultanul Suleiman, Împăratul Turcilor, iar eu, autorul actualei Istории, am locuit o lungă perioadă acolo și am învățat atât de mult despre potența, viața, obiceiurile și lucrurile făcute pe timp de pace și de război de către Turci și casa Otomană, încât dacă Dumnezeu va binevoi să-mi asiste viața, voi descrie aceste lucruri celor care se delectează ascultând.

Întorcându-mă acum la Istoria mea, Goții care au făcut pact cu Constantin așa cum am spus mai sus, l-au ales ca Rege pe Geberic, descendent pe linie directă din Cniva, cel care îl ucisese pe Împăratul Decio. Pentru că lui Cniva i se născuse Ovida, lui Ovida Ederic, care a fost tatăl lui Geberic. Acesta, deși era un bărbat belicos, a înțeles că puterea Romană era în creștere și nu a găsit că ar fi momentul să o provoace. Vandalii erau și ei puternici și s-a decis să-i atace pe aceștia, gândindu-se că dacă i-ar învinge, ar fi putut apoi să supună cu ușurință întreaga Sciție și Germania. În vremea aceea, Vandalii locuiau acele părți care astăzi poartă numele de Cracovia și Moravia, iar Goții teritoriile care astăzi se numesc Ungaria de dincolo de Dunăre, Transilvania și Valahia și

aveau și multe alte provincii supuse Imperiului lor. Făcute astfel cele două armate, a început o îndelungată și foarte sângeroasă luptă, aceste două puteri fiind cele mai mari din Germania și Sciția. În fine, Vandalii au fost învinși și alungați, Regele lor din nobila familie a Asdingilor a fost ucis, iar Goții i-au urmărit până când aceștia nu au traversat Dunărea și au intrat în Panonia, care pe atunci era supusă lui Constantin. Aici s-au oprit datorită acordului de pace pe care-l făcuseră cu Romanii. Din această cauză Vandalii au locuit pe o lungă perioadă această țară, care astăzi conține întreaga Austrie, stând sub legile și ordinile Romanilor, la fel ca și ceilalți supuși ai Imperiului.

Între timp, Constantin a divizat întreaga Monarhie Romană între cei trei fii ai săi: Costantino, Costanzo și Costante, fapt care a condus la război civil între ei, fiecare voind să domnească de unul singur. Costanzo s-a luptat împotriva fraților săi și i-a ucis, devenind unic Imperator. După moartea sa a venit la conducere Giuliano Apostata, cel care-și va pierde viața în lupta împotriva Perșilor. Armata pe care acesta o condusesse va rămâne singură într-o țară străină inamică și va fi obligată să aleagă un nou Împărat, pe Iovian, persoană slabă care va face o rușinoasă pace cu Perșii.

Lui Iovian îi va urma Valentiniano, care se va angaja în multe bătălii în Franța. Goții, de cealaltă parte, vor crește în putere sub Regele lor Ermanaric, care a stăpânit în același timp și peste Ostrogoți și peste Vizigoți, acesta fiind din familia Amalilor. Despre familie aș dori să spun câteva, aceasta fiind de egală măsură cu cea a casei Balților, foarte nobilă printre Goți. Se spune că Amalii au descins din stirpea lui Filimer, care a fost alungată atunci când Hercule a făcut-o Regină a Geților pe Ilea. Datorită puterii stirpei Balților, care descindeau din Hercule și Ilea, Amalii au stat pe o lungă perioadă izolați. Eu unul cred, că aceștia erau foarte infatuați de renumele lor, dar fără ca ei să își cunoască, de fapt, adevărata origine.

Iordanes spune că primul din această familie a fost Capto, tatăl lui Almal, care l-a avut pe Augis, ce-l va procrea pe Amal, cel care va da și numele familiei. Din Amal a ieșit Isarna, care l-a generat pe Ostrogota, în timpul căruia Goții care erau cu Ostrogota s-au numit Ostrogoți, iar ceilalți Vizigoți, adică Goții Occidentali. Din Ostrogota s-a născut Unilte, din Unilte Atal, din Atal Agilulf. Acesta va avea 4 fii: Alsila, Ediulf, Vuldulf și Ermanaric. Vuldulf l-a procreat pe Valderavans, căruia i s-a născut Vinitharius, care a fost tatăl lui Theodemir, Valamir și Vidimer care, așa cum voi spune mai jos, au militat alături de Attila.

Dar Ermanaric, zis și Ermeric – ultimul dintre cei patru fii ai lui Achiulf, stăpânea în acest timp. Principe de mare valoare și experiență în arme, a reușit să supună întreaga Germanie și Sciție, având în subordine popoarele Ostrogoților, Vizigoților, Sciților, Tuidilor, Aunsilor, Vasinabronchilor, Merimordesimnilor, Carirochilor, Tandzilor, Atualilor, Navegilor, Bubegentilor și Coldilor. Despre aceste popoare nu știu nimic și nici dacă se mai numesc într-un alt fel.

Așadar, fiind Ermanaric Regele atâtor popoare și națiuni, a hotărât să-i ocupe pe Eruli, popoare foarte potente în acea perioadă și care, sub Regele lor Alaric, locuiau în apropierea Mlaștinei Meotide, care se află deasupra Mării Majore la gura de vărsare a Donului. Dion spune că numele lor provine de la țara pe care o locuiau și pe care Grecii o numeau Hele. Asaltul lui Ermanaric i-a găsit neînarmați suficient și nevoiți să se lupte cu mâinile, au fost învinși și uciși în mare număr împreună cu Regele lor Alaric, astfel au fost supuși Imperiului lui Ermanaric. După victoria împotriva Erulilor, Ermanaric i-a atacat pe Veneți care, descinzând dintr-o singură stirpe, erau divizați între Veneți, Antes și Silani, astăzi numiți Schiavoni. Deși numeroși și puternici, au fost supuși de către Ermanaric care înflăcărat după atâtea victorii, nu s-a mulțumit nici după ce și-a mărit considerabil granițele imperiului ce ajunsese până la Adriatică. Le-a declarat război Astrilor, popoare care trăiau de jur împrejurul Oceanului Septentrional și pe care, după câteva lupte, îi va supune. Dominația sa era cuprinsă acum între 3 mări Artică – la Septentrione, la Miazăzi – Adriatică, Marea Majoră în Orient și Rinul, la Occident. Pentru faptele sale acesta poate fi echivalat cu Caesar și Alexandru și chiar putem să-l punem înaintea acestora, deoarece el a învins cele mai feroce popoare ale lumii.

Dar, cu cât de maiestuoasă și puternică a fost domnia sa, cu atât de nefericit i-a fost sfârșitul vieții sale căci, dorind să mențină justiția la un nivel prea rigid și sever, a spintecat în bucăți cu ajutorul a patru cai o frumoasă femeie, care fugise de la bărbatul său în brațele tânărului ei amant, ce o iubea extraordinar de mult. Pentru că era o femeie Gotică de sânge nobil, iar moartea ei a fost

considerată defăimătoare pentru familie, frații ei au decis să o răzbune, astfel că l-au asaltat în timp ce stătea în pat și cu dorința de a-l ucide, l-au lovit cu cruzime, rănindu-l. S-a îmbolnăvit în urma rănilor și a slăbit în putere din cauza războiului dus împotriva Hunilor, care plecaseră, sub Regele lor Balamber, de la Mlaștina Zabacca și ocupaseră câteva popoare din Mezia Inferioară. Înțeleseseră situația lui Ermanaric și i-au asaltat poporul, situație care i-a agravat rana și de durere și vârstă avansată, a murit.

O dată cu moartea lui, a apărut o mare disensiune între Goți, pentru că Ostrogoții, care erau Goții din Răsărit, l-au ales ca Rege pe Fritigern, iar Vizigoții, care erau Goții de Apus, l-au ales ca Rege pe Atalaric. Ajunși la luptă între ei, Fritigern a fost învins, dar pentru că între timp devenise Creștin, i-a cerut ajutorul Împăratului Valens. Acesta i-a trimis ca ajutor soldații din Tracia și, învingându-l pe Atalaric, Fritigern a pus stăpânire pe țara lui.

Profitând de ruptura apărută între Goți, Hunii au ocupat țara Ostrogoților, iar în timp ce Atalaric se reîntorcea, fugind de Fritigern, a fost prins și ucis cu parte din armata sa de către Huni. Cealaltă parte a armatei a reușit să se salveze, pentru că au fugit înapoi la Fritigern. Acesta tocmai își crease o mare armată de Vizigoți și Ostrogoți cu gândul de a-i ataca pe Huni dar Goții, văzând fețele oribile și înspăimântătoare ale inamicilor, și-au abandonat patria și au trecut Dunărea, cerându-i Împăratului Valens pământ. Acesta le va oferi Panonia, numită astăzi Ungaria, gândindu-se că aceștia ar fi în acea provincie un fel de zid de protecție a Imperiului împotriva celorlalți Barbari. Mai mult, pentru a-i menține în obligație, le-a plătit fiecăruia câte 80 de denari, iar Goții mulțumiți de tratamentul din partea Împăratului, l-au servit cu mare valoare în luptele împotriva Hunilor care, datorită acestei rezistențe, nu au mai atacat niciodată provinciile Romane.

Dar Fritigern cu Vizigoții și Alateo și Safracche cu Ostrogoții au format un popor prea mare și din această cauză au apărut lipsurile de alimente, situație care i-a constrâns să-și vândă proprii copii, pentru a putea supraviețui. În acel timp, guvernatori ai acelei provincii erau Massimo și Lupicinus care, din avariție și cruzime nu au mai plătit Goților moneda promisă de Valens și au început să facă comerț cu aceștia. I-au auzit însă pe Goți vorbind între ei și spunându-și că ar fi mai bine să moară ca bărbații valoroși, cu arma în mână, decât să se închine în servitute, și atunci au luat hotărârea să-iucidă atrăgându-i într-o cursă. L-au invitat pe Fritigern și pe cei mai nobili Goți la o cină și în timp ce stăteau la masă, într-o altă cameră secretă își băteau joc de alți Goți. Fritigern a auzit gemetele și lamentările provocate de meschinii care-i ucideau cu viclenie, a dărâmat masa și cu arma în mână s-a dus și a dărâmat ușa camerei și strigând trădare, trădare s-au armat cu toții împotriva Romanilor și i-au ucis pe Massimo, Lupicino, apoi a ținut un Consiliu, la care a luat cuvântul și a vorbit așa:

“Cât de măreț a fost Imperiul nostru, știm cu toții, căci recente neșanse au balansat fericirea noastră trecută cu extrema mizerie. Pentru că așa sunt lucrurile în lume, atunci când omul este fericit, nu cunoaște acel bine decât atunci când este în mizerie. Si nu este nimic mai grav, decât să cazi din fericire în mizerie sau să-ți aduci aminte, în mizerie, de timpurile fericite. Sub comanda lui Ermanaric, Regele nostru, am fost un mare stat, cu o mare putere și măreție, iar acum ne aflăm fără conducător, săraci, emigranți, neliniștiți și chinuiți, căci acesta este percursul norocului, care vrea ca într-o zi, într-o oră, într-un moment, să coboare și să-l doboare pe om. Și ca să înțelegeți cum ne-a distrus mizeria, puteți vedea că avem nevoie de orice, căci lucrurile noastre au fost furate, fiii ne-au fost luați și lăsați să moară de foame. Am încercat să readuc totul la viață opunându-mă, iar voi, cu ajutorul miraculos al lui Dumnezeu, v-ați eliberat; ne-am ridicat moralul și i-am ucis pe cei ce încercau să neucidă, așa cum a meritat cruzimea lor și trădarea, de asemenea. Unde, pentru frumosul început pe care l-am dăruit libertății noastre, e important să îmbrățișăm mijlocul și scopul, pentru a avea victoria. De aceea, dacă nu ne încredem în noroc, această zi va fi ultima și de ar fi vorba de victorie, și dacă ar fi vorba de viață. Mai întâi va trebui să ne luptăm cu Valens și puterea Imperiului său, care sigur va dori să își răzbune oamenii. Si chiar dacă nu va dori răzbunarea, țara este fără provizii, iar provinciile pline de oameni. Trebuie deci, ca fiecare din noi să se trezească și să înțeleagă că necesitatea este vitală; puterea Romană este mare, mari sunt forțele sale, mare este Imperiul și, cu toate acestea, nu este altceva decât o vană faimă care bântuie mintea oamenilor.

Spuneți-mi, de câte ori națiunea voastră nu s-a luptat cu ei și nu a avut victoria? Ostrogota i-a învins în multe lupte și i-a făcut să înțeleagă că nu ar fi reușit să reziste; Cniva a câștigat și i-a ucis

pe Impăratul Decio și pe fiul lui, jefuindu-i toate provinciile; în sfârșit, Ermanaric cel Mare, care cu puterea sa a demonstrat nu numai că-i poate supune, dar că poate stăpâni întreg Pământul. Nu mai menționez lucrurile realizate de Diurpaneu sau cele ale altor mari de-ai noștri sau cele mai recente fapte.

Și mă opun și la faptul înfrângerii suferite în urma Hunilor, spunându-vă că aceasta s-a întâmplat datorită discordiilor noastre interne, iar Atalaric, care nu a dorit să-mi cedeze Regatul ce-mi revenea, a trebuit mai întâi să fie învins de mine, apoi să-și piardă țara, ca mai apoi să fie ucis de Huni; dacă nu s-ar fi întâmplat toate cele, încă s-ar mai fi bucurat de patria sa, de soții, copii, de lucrurile umane și divine. Noi nu am fi căzut în această sărăcie, nu am fi cerșit ajutorul Romanilor, nu ne-am fi vândut bunurile sau ne-am fi pierdut fiii, dacă nu chiar viața. Dacă îi vom învinge pe Huni, Romanii vor teme numele nostru căci, așa cum am văzut, ei se tem de Huni și ne-au ales pe noi să-i apărăm prin acel zid; ne-au dat astfel teritorii, bani și ne-au făcut acele false măguliri, atunci când i-au văzut pe Huni apropiindu-se. Și sigur, dacă nu ar fi fost acest zid al nostru, Hunii nu numai că i-ar fi învins, dar le-ar fi distrus și întregul Imperiu. Așadar, vă puteți da seama de forțele și limitele voastre și că puteți să-i învingeți pe cei ce vor să vă învingă. Și să nu credeți vreodată că Lupicino ar fi făcut tot acest măcel, fără să fi avut un ordin de la Impărat, pentru că un substitut nu legiferează sau emite ordine din capul său. Valens a acceptat, a plătit, a oferit provincia, iar voi credeți că Lupicino a sustras banii, a luat provincia și a încercat să ne omoare așa, din capul lui? Nu cred că voi credeți așa ceva. Deci, dacă Valens vrea să ne vadă morți sau poate că deja ne consideră, nu ar fi mai bine să-l omorâm noi? Nu putem arăta că, în toată mizeria, avem totuși inimă? Chiar dacă el deține toată lumea, asta nu înseamnă nimic; căci valoarea constă nu în multele provincii, ci în puterea armatelor, în grandoarea sufletului. Credeți voi că Împăratul Roman are mai mult teren, decât soldați? Fermo s-a făcut Împărat în Africa și i-a împins pe Mauritani să declare război Imperiului; armatele din Asia abia reușesc să le reziste Parților și Perșilor, iar în Europa, puterea Romei se odihnește în cărucia noastră. Așadar, de ce anume vă temeți? Că doar nu ne batem cu apele, munții sau cu câmpiile. Credeți că se vor înarma bărbații pe jumătate efeminați ce sunt nutriți de corupta Romă? O să vi se opună pietrele prețioase, comorile sau bogățiile? Sigur că nu: acestea vor fi toate premiile muncii noastre, alături de frumoasele țări pe care le veți obține prin luptă. Pe lângă faptul că veți ieși din nevoile pe care le aveți acum, veți deveni mai încrezători, mai puternici, căci nicio posesie nu e mai plăcută, decât cea a unei țări fertile. Acum îmbrăcați postavuri groase, dar veți străluci de nestemate și aur, de bogățiile pe care le au provinciile Romane. Vă spun să vă armați pentru necesitate, ca să nu vi se închidă drumul și să fiți nevoiți să muriți de foame. Trebuie deci să fiți pregătiți pentru toate aceste lucruri, să așteptați semnalul unui bun Căpitan, care să vă conducă într-o luptă vitează, în provinciile învecinate. Eu nu știu încă cine va fi acest Căpitan, căci este important, să fie unul singur atât peste Ostrogoți, cât și peste Vizigoți. Ar fi deranjant pentru armată, ca un cap să vrea un lucru și altul, alt lucru. Mă tem că s-ar crea confuzie și, în loc de ceva util, am face pagubă. Căci lucrurile mici, doar în armonie cresc, iar cele mari, doar în discordie ruinează. Cel care va fi acel unic și bun Căpitan, unic Rege și Împărat, pe care voi îl veți urma, îl voi urma și eu, iar sfatul și prezența mea nu vor lipsi niciodată în a-i sări în ajutor sau a-i face vreo favoare. Acum, pregătiți-vă să faceți această alegere, gândindu-vă că, chiar dacă veți muri, veți fi lăudați în eternitate de a fi murit pentru libertate. După discursul pe care vi l-am ținut, ar trebui să sperați că veți ieși învingători, bogați, puternici, temuți. Armați-vă, armați-vă, și acceptați această provocare, căci nici munți, nici ape, nici oameni, nici ziduri rezistente nu vor putea să reziste furiei voastre, avându-l pe Dumnezeu, dreptatea, norocul și orice altceva de partea voastră. Dumnezeu este de partea voastră pentru că, prin trădare, au încercat să vă ia viața. Nu aveți dreptate să vă luptați pentru libertatea voastră? Eu nu aș alege un moment mai potrivit decât acesta, pentru a declara război Romanilor. Iar voi, dacă nu vă faceți multe provizii pentru ceea ce va urma războiului, se poate să vă pierdeți viața. Căci ei își vor reface armata și vor veni să se răzbune pentru insolența voastră, iar dacă veți cade în servitute, să știți că aceasta va fi dintre cele mai mizerabile și nefericite pe care le-ați văzut vreodată, datorită orgoliului ce-i domină pe dușmanii voștri.”

Vorbind astfel Fritigern, Goții s-au înflăcărat și au început să strige război! Război! și l-au ales Căpitan și Rege, spunând că el va fi cauza vieții și sănătății lor și singurul demn să guverneze și să

le spună ce este de făcut, pentru ca lucrurile să iasă așa cum și-a dorit. Safrache și Alateo i s-au supus imediat, împreună cu toți Ostrogoții. Astfel, creându-și o mare armată de Ostrogoți și Vizigoți, a intrat în Tracia și în câteva zile a devenit stăpânul multor orașe, alor săi revenindu-le hrană, bogății și comori din abundență.

Împăratul Valens se afla atunci în Antiochia și când a aflat această veste, s-a întors din Asia în Europa și, ajuns la Constantinopole, l-a trimis pe Traian cu mare armată împotriva lui Fritigern. După o luptă corp la corp, Traian a fost învins și alungat. S-a reîntors la Constantinopole, unde a fost dojenit de Împărat. Cerându-și scuze, a explicat că a făcut tot ce a putut și că, de fapt, nu el a fost învins, ci Împăratul, căci a dorit să lupte împotriva lui Dumnezeu, care astfel a devenit prietenul Barbarilor: nu știi că ai îndepărtat adevărata credință a lui Cristos, introducând falsa credință Ariană?

Plin de mândrie în urma victoriei, Fritigern a supus toată Grecia, Macedonia și Tracia și i-a chemat la el pe toți Goții care mai rămăseseră în viață în urma luptelor cu Hunii, care trăiau în mizerie, în diverse provincii. Mărind astfel rândurile armatei sale, a ajuns până la zidurile Constantinopolului. Populația s-a speriat atât de rău și, crezând că totul este datorat noii credințe Ariane introduse, a început să strige împotriva lui Valens și l-a obligat astfel să reintroducă adevărata și legitima credință.

Ieșind el însuși din Constantinopole pentru a-i înfrunta pe Goți, a fost tras de căpăstrul calului și oprit de un anume Sacerdot pe nume Isaccio, care l-a întrebat: unde te duci Împărate, împotriva lui Dumnezeu? Căci, să știi, El îți este potrivnic. Deranjat de aceste cuvinte, Împăratul l-a aruncat în închisoare și a plecat la atac. În prima bătălie, caili Romani s-au dezorientat și au luat-o la fugă, lăsând infanteria singură care, înconjurată fiind, a fost măcelărită în totalitate. Valens însuși, lovit de o săgeată a încercat să fugă și să caute un adăpost, dar din cauza durerii a căzut de pe cal și a fost dus într-o colibă de paie din apropiere, căreia Goții, când vor ajunge acolo, îi vor da foc. Analele din Constantinopole înregistrează că aflat în închisoare, Isaccio a anunțat gardienii că Împăratul murise ars într-o colibă, iar că soldații fuseseră învinși și puși pe fugă. A mai adăugat apoi că el a spus doar adevărul.

După victorie, Goții s-au oprit la poarta Constantinopolului și au dat foc vilelor și suburbiei elegante care nu mai avusese inamici prin apropiere, de când Constantin mutase sediul Imperiului aici. Nefiind mulțumiți și dorind să se bucure mai mult de victorie, Goții au hotărât să ocupe pământul, iar țărani au fost constrânși să-și ia armele și să-și apere teritoriul. Situl Constantinopolului este triunghiular, o parte măsurând 7 mile, cea dinspre Helespont, astăzi numită Marea Iepurilor; cealaltă parte, de 6 mile este înspre canal și port, unde curge apă dulce. Vârful acestor părți este îndreptat înspre canalul care vine din Marea Majoră. Partea minoră a triunghiului, adică lărgimea, este de 4 mile și se află pe uscat, atingând canalul și portul cu un capăt, iar Helespontul cu celălalt capăt, astfel încât întregul înconjoară 17 mile de uscat, locul de unde atacau Goții.

Domenica, soția Împăratului Valens, a trebuit să plătească sume mari soldaților, în special celor mai buni, și pentru că asediul a durat atât de mult, Regina Sarazinilor le-a trimis și ea ajutoare. Aceasta avea relații cu Romanii, dar nu avea credința Mahomedană, căci Mahomet se va naște după alți 200 de ani. Astfel că Goții, văzând că nu mai reușesc să avanseze, s-au oprit să locuiască acea zonă de dincolo de Dunăre, în Tracia și Dacia, unde astăzi este Ungaria, Serbia, Bulgaria și Valahia. După moartea lui Valens, așa cum spuneam, a fost făcut Împărat în Franța, Graziano. Reușind o importantă victorie împotriva Alemanilor, l-a trimis pe Teodosiu, companionul lui în conducerea Imperiului, în lupta împotriva Goților. Faima lui Teodosiu i-a făcut pe Goți să strângă alianța cu Alanii și cu Hunii, dar și așa, nu au reușit să-i reziste valorosului Prinț, care chiar din primul asalt a făcut masacru printre Barbari, aceștia fiind nevoiți să traverseze în retragere Dunărea. Teodosiu a fost foarte fericit de victorie și s-a dus personal la Graziano pentru a-i da vestea; când l-a văzut doar cu câțiva oameni lângă el, Graziano a crezut că Teodosiu a fost învins și că a fugit, rămânând fără armată. A înțeles în cele din urmă vestea cea bună și, drept mulțumire, i-a restituit titlul de Împărat, încredințându-i Tracia și întregul Orient.

După aceea Teodosiu s-a îmbolnăvit grav, iar printre Barbari începuse să circule zvonul cum

că acesta ar fi murit. Apare un bun prilej pentru Goți de a-și ridica moralul și de a trece cu două armate de cealaltă parte a Dunării, Vizigoții cu Fritigern, pe de-o parte, Ostrogoții cu Alateo și Safrache, fratele său, pe de alta. Vizigoții au distrus Tesalia, Epirul, Grecia și Morea, iar Ostrogoții Panonia Inferioară, astăzi Ungaria, și s-au oprit în regiunile învecinate. Această situație l-a deranjat foarte mult pe Graziano, care în timpul acela se lupta cu Vandalii, în Franța. După ce i-a învins, s-a năpustit asupra Goților, care i-au cerut pacea și condiția de a le lăsa provinciile ce le fuseseră concesse, plătindu-i acestuia în schimb un anumit venit.

Între timp Fritigern a murit și i-a urmat Atanaric, regele Vizigoților. Acesta a continuat pacea cu Teodosiu, făcută deja prin Graziano, și a strâns prietenia cu el. Invitat de Împărat la Constantinopole pentru a admira serbările și măreția Romane, Atanaric a rămas impresionat de tot ceea ce a văzut, părându-i-se că trăiește parcă într-o lume ceastă și protejat de o anume Zeitate, ca și cum nu ar fi cunoscut niciodată delicatetea și aceasta datorită obiceiurilor Barbare în care fusese crescut; considerând apoi muniția, armata, zidurile, templele și palatele, spuse că Împăratul Roman i s-a părut un Dumnezeu pe pământ, nu ca al lui, care era nemilos și paricid și îl provoca la răutăți.

În toate aceste plăceri și triumfuri care au fost făcute special pentru el, Atanaric a rămas câteva zile la Constantinopole, unde s-a îmbolnăvit și a murit, nefiind obișnuit cu delicata hrană. Goții care-l însoțiseră se simțiseră foarte dezmiertați de acest Împărat și au hotărât să i se alature de bună voie. Teodosiu s-a folosit de ei în multe lupte, în special împotriva lui Arbogast, care era tiran în Italia, împotriva căruia a folosit o armată majoritară de Vizigoți. Vinitharius (n.t. Vitimir) a dorit și el să iasă de sub slujba Hunilor și pentru a-și câștiga simpatia, va trimite Imperiul Roman 10.000 de Ostrogoți. Aceștia însă, așa cum mărturisește Paulus Orosius, au fost atrași într-o capcană de către inamici și cu toții uciși. Au fost atacați la rândul lor de Teodosiu care a și câștigat; pare-se că și Dumnezeu s-a luptat alături de el, că vântul, furtuna și săgețile au fost trimise cu furie asupra adversarilor, care nemaiputând conta pe puterile lor, au fost învinși. Teodosiu era un Principe catolic, corect, devotat și milos, un rar exemplu de clemență, fapt pentru care mulți l-au considerat sfânt. După această victorie, Teodosiu a sărit în ajutorul lui Vinitharius, Regele Ostrogoților, în calitate de prieten și confederat al poporului Roman; cu ajutorul lor, Ostrogoții vor reuși să-i alunge pe Huni.

După o scurtă perioadă însă, Hunii conduși de Regele lor, Balamber, îi vor ataca din nou pe Ostrogoți și-l vor ucide pe Vinitharius. Acestuia îi vor urma în Regatul Ostrogot Hunimund și Torismund, cel din urmă fiind învins de către Huni și supus acestora pentru mulți ani.

După moartea lui Teodosiu, la conducerea Imperiului au urmat fiii acestuia, Onorio în Occident și Arcadio în Orient. Dar pentru că erau destul de tineri, pe patul de moarte Teodosiu a hotărât ca aceștia să-i aibă ca tutori pe Rufino, în Orient și pe Stilicone Vandalul, în Occident. Stilicone însă, pentru a deveni el și fiul său Împărați, a provocat haos pe tot pământul, căci Barbar crud și trădător, pentru a-l chinui mai rău pe tânărul Împărat și a putea mai ușor să-și realizeze planul, a făcut un pact secret cu Vandalii, Suevii, Alanii și Burgunzii, în urma căruia aceștia au trecut în Franța și Spania distrugând totul în calea lor, așa cum voi povesti mai pe larg în capitolul Vandalilor. Ca și cum nu ar fi fost încă mulțumit de această situație, Stilicone l-a convins pe Onorio să-l pună în capul cavaleriei pe Alaric din familia Balților, nobilă familie a Goților. Pe vremea aceea Alaric locuia în Grecia împreună cu alți Vizigoți, dar o dată făcut Căpitan și primind monedă din partea Împăratului, a creat o armată cu aproape toți Vizigoții săi. El se mai luptase deja sub Teodosiu, iar după moartea Împăratului plecase în Dalmația și Grecia cu soldații săi, ca supus al lui Arcadio. Va fi onorat de propunerea lui Onorio și, în numele acestuia, va supune Dalmația, Grecia și Epirul.

În acest timp, Hunii învinseseră multe popoare și națiuni, atacaseră Germania și Sciția, fapt care l-a constrâns pe Radagaisus, Regele Gepizilor, să adune multe și diverse națiuni, printre care și Ipigoții, adică Goții vagabonzi și cu o armată de aproape 200.000 persoane, cu care se va arunca într-o sângeroasă luptă asupra Hunilor și vor învinge. Paulus Orosius vorbește despre această bătălie și spune că a fost făcută între Goți, pentru că, pe vremea lui, toți Barbarii se numeau Goți, fiind aceștia cei mai cunoscuți și renumiți în lume. După ce i-a învins pe Huni, cum am spus mai sus, Radagaisus avea încă armata sa de 200.000 de persoane cu care s-a gândit să atace Imperiul de

Orient. Așa că, a convins Căpeteniile și stăpânii națiunilor ce îi erau supuse, spunându-le că dacă Dumnezeu le-a dat grația de a-i învinge pe Huni, i s-a părut normal să nu piardă ocazia dată de victorie și să meargă înainte, pentru gloria în arme și pentru bogăția și măreția statului. Un alt război împotriva Hunilor nu mai dorea, pentru că i se părea puțin util, puțin onorabil și nici prea facil. Puțin util, pentru că Hunii erau oameni săraci, care aveau nevoie tocmai de lucrurile indispensabile vieții, deci nu ar fi putut lua nimic altceva de la ei, decât mâhnirea și grijile lor; puțin onorabil pentru că, deși erau popoare foarte puternice, nu aveau preeminența armelor, statului sau oricărui imperiu, necesare laudei și onoarei; nici prea facil, pentru că, având el sub comandă o armată atât de numeroasă, l-a cuprins teama că nu i-ar fi ajuns proviziile și dacă lipsa acestora ar fi survenit în provincii pe care nu le cunoștea, pe lângă foamete, ar mai fi fost supuși și atacurilor inamice. Voinde deci să se îmbogățească, să-și găsească un stat de locuit și să abunde în deliciale vieții, s-a gândit bine să declare război Romanilor. Romanii erau deja chinuți în mari bătălii, iar pe deasupra, aveau doi împărați mult prea tineri, fără experiență sau inteligență în ale războiului și care, împreună cu tutorii, concureau între ei, așadar nu ar fi avut nicio dificultate în a câștiga opulentele orașe ale Italiei, în a stăpâni fertilele teritorii și a subjugă națiuni cu o clară identitate. Dacă i-ar urmări pe Huni, ce ar putea deci câștiga, în afară de un anumit deranj sau un război chinuitor? Sau ce ar fi avut Hunii atât de prețios, încât să fie dorit de către oameni valoroși, de bune obiceiuri? Sau ce glorie ar mai fi, dacă îi învinseseră deja? Sau ce provincii sau Imperiu și-ar fi însușit, dacă aceia trăiau pe teritoriile altora? În sfârșit, nu era nicio utilitate, onoare sau merit să lupți împotriva Hunilor.

Nu același lucru era cu Romanii, cu Italia ca pradă, cu Roma, capul Imperiului, și cu alte orașe. Aici ar fi găsit totul în abundență, atât plăcerile, cât și gloria; pentru aceasta, toate națiunile lumii și-ar risca viața, pentru a-și înscrie numele în memoria omenirii. Și când ar fi atacat Italia și Imperiul Roman ar fi răzbunat și ofensele publice și private pe care, de-a lungul timpului, li le făcuseră Romanii. Iar el știa că toată acea mare armată a sa nu era formată din alții, decât din Goți, care fuseseră de multe ori învinși. Era încă proaspătă în memorie și injuria făcută lui Fritigern, atunci când cruzii Romani îi ucisuseră pe sărmanii Goți care mai înainte cu brațele, cu pieptul, cu inima și valoarea lor apăraseră Imperiul împotriva Hunilor. Credeau ei că dacă Romanii îl aleseseră ca Căpetenie pe Alaric, o făcuseră pentru iubire sau sentimentele avute pentru acea națiune? Sau dacă Atanaric promise toate acele atenții la Constantinopole, să fi fost oare pentru că Goții ar fi meritat acele onoruri? Sau poate de fiecare dată când Imperiul i-a plătit pe Goți, a făcut-o pentru că ar fi dorit prietenia Goților? Toate aceste lucruri nu trebuie crezute, căci Romanii au prevăzut sfârșitul și știau că atunci când ei nu i-ar mai fi măgulit cu atenția, aceștia ar fi câștigat Imperiul și toate provinciile sale. Și pentru că în sfârșit se adunaseră într-un număr așa de mare, nu puteau decât să-și facă foarte bine treaba, căci o astfel de ocazie nu apare decât o dată, iar dacă omul nu o prinde, e posibil ca aceasta să i se întoarcă apoi în față. Și ei ar mai fi trebuit să înțeleagă că Împăratul se afla acum în mare dificultate. Franța ardea în război, Spania se afla în haos, iar Vandalii, Alanii, Francezii, Burgunzii și alte națiuni atacau Imperiul cu atâta furie, câtă acesta nu mai întâlnise în trecut. Vizigoții erau pe punctul de a se diviza, așa cum făcuseră cu Imperiul Oriental și cu cel Occidental, în servitutea căroră militau, iar provinciile pe care le cuceriseră în numele acestuia, le doreau acum pentru ei. Împărații tineri care nu aveau arme, Căpitani sau armate erau mereu trădați, oriunde se aflau; tutorii lor îi trădau în secret pentru că aspirau la Imperiu și în felul acesta, toate chestiunile omenești și divine, guvernele publice și legile erau cu toate date peste cap. Deci dacă ar fi atacat Italia, oare cine ar fi putut să li se opună? Trădătorul Stilicone, jumătate bărbat - jumătate femeie? Împăratul copil pe care acesta îl trădase? Care armată sau masă de oameni și-ar fi permis să li se contrapună? Și chiar dacă am presupune că și-ar fi făcut armată, care corp ar fi încercat să se opună unei armate de 200.000 de soldați, care mai erau și Goți pe deasupra, adică învingătorii Hunilor și apărătorii Imperiului? Pentru toate aceste lucruri trebuiau să atace, iar el ar fi fost Regele, Căpitanul și Împăratul lor în această luptă și nu numai. El îi va conduce, îi va proteja, de la el vor primi sfaturi, amintiri, precepte de tată, de frate, de prieten care nu s-ar opri vreodată să nu-i conducă în siguranță. Trebuiau să-și dea toată osteneala în a-l asculta, căci el le promitea că aceea ar fi fost ultima zi a sărăciei și nenorocirilor lor, căci el i-ar fi condus în Italia, cea mai frumoasă țară din lume, i-ar fi dus la Roma, cel mai bogat oraș din toate provinciile, unde să se

bucure de plăceri, știind că toată munca lor nu a fost făcută în van ci mulțumindu-i lui, că reușise să-i convingă pentru această glorie.

Vorbindu-le în felul acesta Radagaist, dorința armatei s-a înflăcărat dintr-odată și cu toții au început să scandeze în Italia! în Italia! și l-au rugat pe el să îi conducă, iar ei să îl urmeze ca oameni valoroși. Cu toată această plăcere Radagaist a dat semnalul de plecare și au mărșăluit atât de repede, încât au atins solul Italiei înainte ca vestea plecării lor să fie anunțată. În Istria și Friuli au distrus și incendiat teritoriile, iar țăranii au fugit și s-au refugiat în mlaștinile de la marea Adriatică, știind că Barbarii nu ar fi putut intra acolo. În felul acesta au început să fie locuite lagunele Venețiene, în anul CCCIX (409), așa cum mărturisește Sigebert de Gembloux. Deci aceasta a fost prima dată când Barbarii au intrat în Italia; datorită nenumăratelor lor incursiuni și a cruzimii cu care își tratau inamici, popoarele Italice trăiau mereu în teroare, în special cei din Lombardia, care au și fost primi atacați de aceștia, apoi Toscanii. Din Lombardia, Radagaist a trecut Alpii în Toscana, făcându-i culoar de trecere spre Roma lui Anibal.

Onorio și-a pregătit armata și i-a trimis vorbă lui Alaric să-i vină de urgență în ajutor. Hunii care fuseseră învinși de Radagaist, observând că acesta nu a avut grija să-și păstreze victoria și-au refăcut armata și sub comanda lui Uldin și Sarotto au trecut Dunărea și au răspuns și ei apelului făcut de Împărat de a se uni armatei Romane. Toate aceste acțiuni l-au speriat foarte tare pe Radagaist, care a luat decizia să se retragă în munții din Fiesole, unde a săpat tranșee, aproape asediindu-se de unul singur. I s-a întâmplat ca, aflându-se pe un teritoriu steril și fiind călăuză a unei multitudini de oameni, neavând cu ce să-i hrănească, mulți dintre ei și-au pierdut viața. În această dificultate se aflau atunci când armata Imperială i-a găsit, iar Radagaist, care tocmai se lăudase că va învinge Imperiul Roman, s-a văzut prins în propria plasă fără ca măcar să fi văzut vreo spadă ridicată. Astfel au fost obligați să se predea Romanilor și deși Radagaist a încercat să fugă cu câțiva dintre ai săi, a fost prins, făcut prizonier, iar la puțin timp a murit. Spun scriitorii că atunci au fost prinși atât de mulți Barbari, încât se vindeau în turmă, precum oile, pe câțiva bani. Întorcându-se armata la Ravenna și Hunii cu Uldin și Sarotto în Ungaria, Onorio a rămas fără aur și nu a mai putut să-și îndeplinească datoria și să-i plătească pe Vizigoți, fapt care a declanșat furia lui Alaric, care, drept pedeapsă, va distruge Dalmația și Istria. În ripostă, Onorio și-a adunat armata și a dorit să o pună sub comanda lui Stilicone Vandalul. Doar că Stilicone dorea să-și realizeze planul său împotriva tânărului Împărat și, deși ar fi putut să-i învingă pe Vizigoți, s-a eschivat ordinului. Alaric a crezut că acesta nu a acceptat lupta de teamă, așa că a intrat în Italia, a incendiat Friuli, a trecut în Marca Trevigiană, asediind și prădând Padova. Populația s-a refugiat în lagunele Venețiene, femeii și copiii salvându-se pe niște stânci ale căror vârfuluri ieșeau din apă. Iar aceasta a fost a doua retragere a populației, în anul CCCXIII (413). După ce a câștigat acest oraș și alte teritorii învecinate, Alaric s-a îndreptat spre Ravenna, așezându-și tabăra la 3 mile depărtare de oraș. Onorio a înțeles că nu i-ar fi putut opune rezistență și pentru că nu mai dispunea nici de armată, i-a trimis ambasadori lui Alaric. El i-a primit omenos și le-a vorbit cu blândețe, spunându-le că totuși ar fi dorit să servească Imperiul, așa cum făcuse și tatăl său în vremea lui Teodosiu, cu condiția de a fi plătit. Deși îi suspecta prietenia, Onorio a făcut pacea cu Vizigoții și le-a donat Franța, doar dacă ei ar fi putut să-i alunge de acolo pe alți Barbari ce ocupau acel teritoriu. Alaric a fost mulțumit de propunere și și-a îndreptat armata spre Alpi, pentru ca apoi de acolo să poată trece în provincia ce-i fusese desemnată. Acest pact dintre Împărat și Alaric l-a deranjat foarte rău pe Stilicone, care-și vedea planul subminat, și s-a gândit să pregătească o capcană prin care să-i împingă pe Vizigoți împotriva Împăratului Onorio. În timp ce Vizigoții erau dezarmați și așteptau liniștiți orele canonice, mulți Păgâni și Iudei sub comanda unui anumit Saul Iudeul, s-au armat în Piemonte, unde se afla Alaric, și chiar în ziua de Paște i-au atacat. Au fost nimiciți mulți Vizigoți, dar a doua zi aceștia s-au înarmat și i-au ucis pe inamici. Indignați de perfidia Romanilor, s-au gândit că această ofensă a fost pusă la cale de Împărat, astfel au decis să se reîntoarcă și să incendieze Lombardia, după care au trecut iar Alpii și au ajuns la Roma, oraș pe care l-au asediat și prădat în 3 asalturi, iar a treia zi l-au luat în stăpânire. Paulus Orosius vorbește îndelung despre aceste evenimente și mărturisește că ei au salvat doar lăcașurile sfinte, pe care le-au tratat cu reverență. O dată opriți la Roma l-au ales pe Atalo (n.t. Priscus Attalus - senator Roman) ca Împărat și ca să-și bată joc de Imperiul Roman l-au

condus prin Roma cu alai Imperial, iar a doua zi l-au îmbrăcat în purpură și l-au pus să servească la mese, iar după 3 zile au incendiat câteva case și au lăsat Roma, îndreptându-se spre Regatul din Napoli, unde la Farul din Messina au dorit să traverseze în Sicilia, pentru ca apoi să treacă din această Insulă în Africa. Au fost surprinși de o puternică furtună pe mare însă, câteva nave s-au scufundat și au fost nevoiți să se reîntoarcă în Italia. Ajunși în Calabria, la Cosenza, Alaric a murit, iar Vizigoții devastați de durere i-au pregătit Regelui lor o insolită înmormântare. S-au folosit de mulții prizonieri pe care îi capturaseră și i-au pus să devieze cursul râului Busento, care curge în apropierea orașului Cosenza și se varsă în golful din Taranto. Au făcut aici o groapă imensă în care l-au depus pe Alaric alături de foarte multe comori și bogății și după ce l-au acoperit cu pământ, au reșezat albia râului, așa cum fusese ea original. Și pentru ca nimeni să nu afle despre acest loc, i-au ucis pe toți prizonierii care lucraseră aici. Apoi și l-au ales ca Rege pe Ataulf din casa Balților, foarte nobilă familie Gothică. Acesta s-a reîntors la Roma și a luat-o de soție pe Galla Placidia, sora lui Onorio și a lui Arcadio, care a avut o valoare atât de mare, încât a reușit să-i împace pe fratele și pe soțul ei. L-a făcut pe acesta din urmă să își îndepărteze dorința de a ruina Roma și de a construi în locul ei un alt oraș, căruia să-i pună numele Goția, așa cum era numele Goților săi. În urma acestei reconcilierii Ataulf a plecat în Franța - ce le fusese lor încredințată prin acordul dintre Onorio și Alaric, provincie pe care a găsit-o fără protecție și asta pentru că în anii precedenți, așa cum vă voi povesti mai departe, Francezii, Vandalii, Alanii, Suevii și Burgunzii o distruseseră. Era vremea când Alanii și Vandalii trecuseră în Spania și devastaseră tot, iar ceilalți amintiți se îndreptaseră spre Fiandra și orașele Armoriche, de unde au și dat acel asalt. Aceasta fiind situația, Vizigoții au pus foarte ușor stăpânire pe întreaga țară ce le fusese încredințată, dar nemulțumit doar cu atât, Ataulf și-a strâns armata și a deliberat atacarea Spaniei. Ajuns la Barcelona, după câteva bătălii a ocupat orașul și câteva teritorii învecinate. Reîntorcându-se apoi în Franța, a fost ucis însă de Vernolf, de statura căruia se râde mereu și se fac glume pe seama sa. Locul său a fost luat de Sigeric sau Regeric, cum îl numesc alții, care a fost ucis de oamenii săi la doar un an de domnie.

Vizigoții l-au ales apoi pe Vualia, împotriva căruia Costantio, ce fusese făcut Cezar de către Onorio, pentru multe notabile acțiuni, va pregăti plan de atac. În acel război, Vizigoții au avut mult de suferit și au fost nevoiți să-i ceară pacea lui Costantio, pe care acesta le-a acordat-o cu condiția de a părăsi Narbona și de a trece în Africa. Și pentru că Costantio le-a interzis să-și ia corăbiile cu ei și-au construit de unii singuri o armătură, peste care au pus 12.000 de oameni, majoritatea fiind apoi înghițiți de mare. Ceilalți care rămăseseră în viață au hotărât să se reîntoarcă la Narbona și să facă pace cu Romanii și să combată pentru Imperiu, iar lui Onorio i-au redat-o pe sora sa, Galla Placidia, care după moartea soțului ei alesese să rămână printre Goți, aceștia onorând-o ca Regină a lor.

Despre această pace și războiul făcut de Vualia cu Romanii nu se face nicio mențiune în Cronicile Spaniole, cum nu se găsește nici la Arhiepiscopul Don Rodrigo, nici la Mosè Diego di Valera sau la Don Lucca di Tuì. Iar asta pentru că acesta este viciul specific fiecărei națiuni, acela de a omite anumite evenimente ce nu aruncă o lumină pozitivă asupra istoriei lor. Totuși au menționat că Vualia i-a învins în Spania pe Alani, care îl aveau în comun cu Vandalii ca Căpitan pe Regele Genseric. Autorii noștri Latini scriu însă că războiul dintre ei a fost egal.

GETICUL
CARTEA A PATRA
(despre Huni)

Cât de mare a fost puterea și faima Hunilor sub comanda lui Attila, zis și 'flagelul lui Dumnezeu', mai răsună și astăzi. Dar, mi se pare datorat să spun câteva lucruri despre originea lor, prestând o particulară atenție la scrierile lui Iordanes, Priscus Istoricul și Dion. Din primele relatări aflăm că aceștia sunt, pe linie maternă, de origine Getică; existau în armata lui Filimer anumite femei-vrăjitoare, care făceau farmece malefice, astfel că acesta s-a văzut nevoit să le alunge în sălbăticiune, în deșertul Sciției, deasupra mlaștinei Zabaccea care, pe vremea aceea, era locuită de bărbați sălbatici, ce se hrăneau cu fructe și vânat. Din uniunea vrăjitoarelor Getice cu acești sălbatici vor lua naștere Hunii; numele lor sună așa, pentru că neavând o limbă, necunoscând un idiom, ei își exprimau conceptele pronunțând la începutul fiecărui cuvânt particula 'un', iar cei ce i-au auzit pentru prima dată, le-au pus acest nume. Li s-a mai spus și 'fii de Câini', căci pronunțau cuvintele cu un anumit sunet, ieșit pe nări, care părea mai mult un lătrat, dar și pentru că desigur erau foarte urâți. Aveau fețele mici, bărbia proeminentă și nasul apropiat de gură; aveau ochii mici și urechile mari, păroși, fără barbă și cu aspect câinesc, toate acestea făcându-le aspectul oribil și înspăimântător. Pentru că trăiau doar din fructe și vânat, cum am spus, nu cunoșteau alt pământ, decât acela în care se născuseră. Într-o zi însă, un grup dintre ei, urmărind o căprioară, a traversat gheața de la mlaștina Zabaccea. Căci la Pol, iarna este foarte frig și se poate merge bine, zăpada lubrifică atât de bine, încât e nevoie de atenție pentru a nu-ți pierde echilibrul. Urmărind așadar căprioara, aceștia au ajuns în Cherosonez (n.t. Cherosonezul scitic/ tauric/ Ins. Crimeea), unde au întâlnit o țară frumoasă, cu pământ cultivat și pomi fructiferi așezați în ordine. S-au întoars acasă și au povestit cele văzute, încât toată mulțimea a fost uimită de cele auzite și au dorit cu toții să meargă și să vadă cu ochii lor. Armați cu arcuri, săgeți și îmbrăcați în piele crudă de animale, au traversat iar dincolo și au devastat tot ce era în jurul insulei lor. Făcând rost de arme, i-au învins apoi pe Alipzuri, Alcizuri, Itamuri, Zoncași și Boisti, toate acestea fiind popoare aflate la granița Sciției cu Zabaccea. I-au asaltat apoi pe Alani, pierzând prima luptă împotriva lor dar, refăcându-și armata și fiind mai mulți, la a doua lovitură au avut câștig. După multe războaie avute, Hunii au început să deprindă maniere mai civilizate și, imitând obiceiurile popoarelor învinse, și l-au ales ca Rege pe Balamir sau Balamber, așa cum îl numesc alții. După multe victorii obținute, acesta a profitat de certurile interne ale Goților, datorate de data aceasta de moartea lui Ermanaric, și-a adunat o mare armată și a intrat în teritoriile Ostrogoților. După ce le-a prădat acestora averea, l-au ucis pe Regele lor Alaric. Vizigoții care tocmai se pregăteau să-i atace, temându-se de fețele oribile ale Hunilor, au fugit înspăimântați în provinciile Romane de peste Dunăre, unde au fost primiți și retribuiți de Împăratul Valens. Devenind învingători, Hunii au pus stăpânire pe aproape întreaga Sciție, ducând războaie cu succes împotriva Gepizilor și puțin a mai lipsit să nu-i distrugă și pe Eruli. Acum, Hunii care rămăseseră acasă, ce auziseră despre atâtea victorii notabile din partea alor lor, s-au strâns în număr mare și, ieșind din Asia în frunte cu Căpitanii Cema, Bela și frații Cadica, s-au îndreptat spre Arctic, au trecut Tanais și au ocupat zonele de deasupra care astăzi includ Rusia Albă și Rusia Neagră. Ajungând în teritoriile Goților în care poposiseră primii Huni învingători, s-au unit cu ai lor și s-au apropiat împreună de provinciile Romane. De teama lor, Împăratul Valens s-a apropiat cu lingușie de Goți, cu scopul de a se folosi de această nație ca protecție. În acel moment o mare armată de Vizigoți și Ostrogoți s-au năpustit asupra Hunilor, care tocmai traversaseră Dunărea pe un insolit pod pe care și-l construiseră: umpluseră o mulțime de burdufuri cu aer, pe care apoi le aruncaseră în fluviu și aruncaseră peste ele vreascuri, ierburi, peste care au trecut apoi fără nicio problemă. I-au atacat pe Romani, care-i aveau Căpitani pe Macrino și Dietric și se pare

că în urma sângeroasei lupte, Romanii ar fi avut câștig doar că, după numai câteva zile, au atacat din nou și mult mai aspru. Au reușit să leucidă Căpitania, deși i-au pierdut și ei pe-ai lor în luptă. După această victorie, sub regele Balamber, Hunii au ocupat Panonia, stabilindu-se aici și schimbându-i numele în Ungaria. Acest Rege, fiind foarte puternic și având sub domnie cea mai feroce națiune din acel moment, nu se mulțumea totuși doar cu atât și ataca încontinuu vecinii Barbari.

Speriind astfel întreaga Scitië, populațiile s-au văzut nevoite să-i ceară ajutorul lui Radagaist, Regele Gepizilor, care a pus la dispoziție o armată de peste 300.000 de soldați; victoria lor a fost atât de glorioasă, încât Radagaist va pătrunde în Italia cu îngâmfare. Hunii se vor replea din nou și sub comanda lui Uldin și Sarotto și ajutați și de armata Romană, l-au atacat și l-au asediat în munții din Fiesole, unde l-au făcut prizonier fără măcar ca acesta să li se opună. După această bătălie, Hunii conduși de Uldin și Sarotto au trecut din nou Dunărea și și l-au ales din nou ca Rege pe Balamber, dar după moartea acestuia, l-au proclamat Rege pe Suttar sau Ottar, sub comanda căruia au fost alungați din nou în Ungaria.

De aici au atacat apoi Lamagna (n.t. Germania) și au supus mare parte din acel teritoriu, diminuând considerabil națiunea Burgunzilor. Burgunzii au devenit însă Creștini și, în numele credinței i-au atacat pe Huni, ucigându-l pe Regele acestora, Ottar. Hunii care au supraviețuit îl vor alege conducător pe Roa sau Rugilă, amândouă numele fiind folosite de către scriitori. După spusele lui Procopius, Ezio - patriciu Roman și mare Căpitan de război al aceluia secol – după ce l-a învins pe Attila, s-a refugiat în Placidia pentru a scăpa de o acuzație impusă de unii dintre inamicii săi Romani. O mare parte dintre Huni i-au sărit în ajutor și au atacat împreună provinciile Romane, situație ce l-a constrâns pe Împărat să îi ofere grația și să cadă la pace cu Hunii. În acel an a murit Roa, căruia îi va succeda Monzucio, tatăl lui Attila.

Acesta, după ce a urmat fraților săi Ottare și Roa la Regat, a cucerit multe provincii și a supus câteva popoare; a lăsat în urmă, după moartea sa, doi copii: pe Bleda și Attila - Rege al Hunilor, care comandau peste Gepizii Regelui Ardaric și peste Ostrogoții lui Vuinitariu, ce mai rămăseseră în Scitiă. Ei au fost cei mai puternici și mai mari Regi care au militat sub Attila. Nu au fost doar Gepizii și Ostrogoții singurii supuși Imperiului Hunic, ci și multe alte popoare și națiuni, pe care nu le voi nomina, dar despre care ar fi foarte multe lucruri de spus.

Bleda, om de mare inteligență, și-a alcătuit o imensă armată și împreună cu fratele Attila au atacat statele Imperiului de Orient și, trecând Dunărea, au ocupat Ungaria, Serbia, Bulgaria, Bosnia, Dalmația, Grecia și Iliria. Această situație l-a constrâns pe tânărul Teodosiu să încheie pacea și să le plătească 6.000 de livre de aur de atunci, promițându-le alte 1.000 ca tribut anual; iată că, printr-o singură bătălie, Bleda a reușit să facă tributar Imperiul de Orient.

În acea perioadă, Vuinitariu - Regele Ostrogoților – a murit și a lăsat în urmă trei copii: Vualemir, Teodemir și Vuidemir, cel din urmă fiind cel mai mare și primind Regatul. Attila, care era cuprins de dorința vorace de a domina, nu s-a abținut de la nicio cruzime numai de a-și îndeplini scopul și își va ucide fratele Bleda, devenind astfel stăpân peste toți Hunii. Văzându-se cel mai puternic Rege al Septentrionii și temut de toate națiunile, s-a lăsat împins de dorința de a subordona întreg Imperiul de Occident, așa cum fratele său făcuse în Orient, luându-i în vizor și pe Vizigoții care domneau în Franța. Scrise câteva scrisori separate, unele adresate Romanilor, altele Vizigoților, spunându-le primilor că îi va ataca pentru a-i ucide pe fugarii Vizigoți, iar secundilor, pentru a se răzbuna de injuriile publice și private făcute de Romani Hunilor. Prin acest artificiu a încercat să țină departe celelalte națiuni Septentrionale și să nu permită nimănui să se unească acestora cu ajutoare. Mai scrise o scrisoare și Vandalilor, informându-i că a trecut prin Strâmtoarea Gibraltar, din Africa în Spania, supunându-i atât pe Romani, cât și pe Vizigoți.

Romanii și Vizigoții însă și-au arătat scrisorile unii altora și au concordat uniunea ofensivă și defensivă. Totuși, temând un război de o asemenea anvergură mondială, Teodosiu al Orientului l-a trimis ambasador pe Priscus Istoricul, pentru a înțelege de ce se pregătea de o astfel de luptă. Istoricul povestește că după ce a trecut 3 mari fluvii Tisa, Tibisa și Driccia, a ajuns în locul în care Indicola, puternicul Rege al Goților, fusese trădat și ucis de către Sarmați. Nu departe de acel loc se afla castelul lui Attila, care se spune că era mai mare decât cel mai populat oraș, ale cărui ziduri

erau făcute dintr-un lemn alb și atât de bine incastrate, încât nu se vedea nici măcar o fisură. Porțile imense ce demascau mândria și opulența erau pline de splendide decorațiuni. Curtea era magnifică, putând fi asemuită unui palat regal. Aceasta era reședința lui Attila, Regele tuturor Barbarilor, de unde se vedeau toate locuințele din oraș, cele ale Regilor și Principilor supuși. Acestea le mărturisește Priscus Istoricul care, întors la Constantinopole, a adus cu el scrisoarea de pace de la Attila pentru Teodosiu. Ca răspuns, Attila îi scria că tot acest război era, de fapt, împotriva Vizigoților săi rebeli; același lucru îi va scrie și lui Valentiniano, Împăratul de Occident. Dar Valentiniano, simțindu-i viclenia, a legat pacea cu Vandalii și s-a unit cu Vizigoții. Asta pentru că Attila al lui Monzucu a fost, nu știu de ce, o ocultă prezență ce a speriat întreaga lume, fără să se simtă însă cauză a acestei frici. Era atât de puternică imaginea lui în mințile oamenilor, încât aceștia se speriau numai auzindu-i pronunțat numele. Era mândru, iute la sfat și gând, nu-și ținea niciodată ochii într-un singur loc, iubea războiul și nu avea niciodată milă de nimic; nu asculta nici de rugăminți, niciun cuvânt nu îi mergea la inimă. Era mic de statură, cu pieptul larg, capul era mare, iar ochii mici, barba rară și păr des, nasul turtit, negru la față; în sfârșit, era teribil și oribil la vedere.

Cum spuneam, a adunat Ostrogoții, Gepizii și multe alte feroce popoare supuse Imperiului său, strângându-și o armată de peste 500.000 de soldați, cu care i-a atacat pe Romani și Vizigoți. Aceștia văzându-se asaltați de o astfel de armată și-au alcătuit la rândul lor două mari armate: una a Vizigoților, cu Regele lor Teodoric, alta a Romanilor, cu Ezio patriciu Roman, foarte puternic războinic care îi avea ca tovarăși de arme pe Franci, Sarmați, Amoriciani, Litiani, Burgunzi, Saxoni, Riparoli, Ibrioni și alte națiuni fie supuse, fie confederate Romei. Și lucru rar întâlnit, toată Europa, din extrema Scitiei și până la Gadi, s-a încins în cel mai faimos și mare război care s-a făcut vreodată în Occident. Armatele confederate l-au atacat pe Attila, care s-a retras în Franța și a ajuns în Câmpiile Catalunice, în Gasconia, astăzi numite ale Toulouse-ului.

Aici, Sangiban – Regele Alanilor – care deja se separase de ceilalți Alani ce trecuseră cu Vandalii în Spania, era inițial alături de armata Romană, dar la un moment dat a trecut de partea lui Attila și a intrat în orașul Orlens; doi Căpitani ai armatelor confederate l-au încercuit și înghesuit cu tranșee, prinzându-l. Supărat de modul în care se desfășura bătălia, Attila a arătat intestinale animalelor unui Aruspice, conform obiceiului gentil, iar acesta i-a spus că va fi învins în bătălie, cu un număr mare de oameni dintre ai săi uciși. Ii mai spuse și că Căpitanul inamic va fi ucis, iar Attila, crezând că ar fi vorba despre Ezio, s-a aruncat în luptă împotriva acestuia. Spun scriitorii că erau atât de mulți oameni armați, încât armatele ocupau 100 de mile pe lungime și 60 de mile pe lățime.

Cu o noapte înaintea bătăliei, trebuie să spun că Mérovée – Regele Francilor – i-a asaltat pe Gepizi, iar numărul morților de o parte și de alta a ajuns la 90.000, nemaiputându-se ști, din cauza nopții și a oribilei bătălii, cine fusese câștigătorul.

Într-o parte a câmpului era o ridicătură, ca un fel de colină, Hunii de partea dreaptă a ei, iar Vizigoții de cealaltă și se gândeau fiecare cum să ajungă în vârful. Ajunși primii Vizigoții, Attila le-a ordonat Gepizilor, cu Regele lor Ardaric, să ocupe flancul stâng, iar Ostrogoților, cu Regele Vualamir, să ocupe flancul drept, iar el rămase în mijloc, dispunând în locurile potrivite pe ceilalți Regi subordonați. Le-a dat comanda Ostrogoților să ocupe vârful și le-a trimis ca întăriri Huni de-ai săi, ca să fie sigur de succes. Dar pentru că inamicul ajunsese mai înainte, Hunii și Ostrogoții au fost alungați. Văzând armata sa în dezordine, Attila a început să-i instige pe ai săi să folosească puterea brațelor, el însuși intrând chiar în inima dușmanilor. Văzându-l atât de aprins, Hunii s-au aruncat în luptă cu toată forța și bătălia s-a transformat într-o crudă și oribilă luptă, cu mare număr de morți de-o parte și de alta. Attila considera foarte importantă ocuparea vârfului colinei, dar aceeași schiță era urmarită și de către Romani, în frunte cu Torismund, pe care tatăl său, Regele Teodoric al Vizigoților, îl așezase în acel flanc și-i dăduse sub comandă cei mai buni soldați ai săi. Pentru că bătălia nu se mai oprea și niciuna dintre părți nu se lăsa mai prejos, Teodoric s-a gândit să atace din flancul opus, pentru a-i lua astfel prin surprindere pe inamici, dar în toată însuflețirea lui, a căzut de pe cal și în încăierătură a fost călcat în picioare și a murit. Acesta era deci Căpitanul inamic, despre care prevestise Aruspicele lui Attila.

Vizigoții au continuat lupta și au avansat distrugând armata lui Attila, care a început să fugă

haotic. Attila s-a înspăimântat și temându-se pentru viața lui a fugit. S-a lăsat apoi noaptea, dar nu s-a știut cine ieșise victorios, deși Romanii și aliații Vizigoți uciseseră mai mulți inamici.

Noaptea, Torismund a dorit ca armata lui să se unească cu cea a tatălui și pentru că, așa cum am mai spus, terenul de luptă ocupa multe mile, crezând că merge spre ai săi, a ajuns exact în fața inamicului. A fost încercuit de aceștia, dar a demonstrat toată valoarea, combătând cu vitejie și făcând lucruri incredibile, iar asta până când nu i-a murit calul și nu a căzut la pământ. Oamenii săi, care în acel periculos moment nu și-au pierdut firea, l-au ridicat și la comanda lui au urmat retragerea. În retragere l-a întâlnit pe Ezio, care de asemenea mergea în căutarea alor săi. Au plecat împreună și după ce și-au găsit oamenii au stat, de frică, toată noaptea, cu armele și scuturile în mână, așteptând dimineața.

La răsărit, văzând că nu apare în câmp niciun dușman, Ezio a crezut că victoria a fost de partea lor. Attila și-a adunat rămășițele armatei și cu istețime, pentru a lăsa ideea că nu a fost învins, a început să sune cu putere din corni, să bată tamburele și alte instrumente belice, ca și cum ar da din nou semnalul de luptă. Ezio s-a consultat cu Căpitaniii săi și au hotărât să-i asedieze prin spate căci, știind că le lipsesc alimentele pe care le furaseră bandele Romane, i-ar fi învins fără vărsare de sânge. Astfel, Romanii, Vizigoții, Francii, Alanii și alte popoare s-au îndreptat spre linia de centru, dar Attila, deși nu credea că aceștia ar mai fi atacat, a făcut un morman de șei de cal, care erau de lemn, și s-a așezat deasupra lor în ideea de a-și da foc, în cazul în care ar mai fi fost asaltat; căci considera o foarte mare rușine ca un Împărat ca el, care avea sub supunere atâtea națiuni, să fi fost prins viu sau rănit. În felul acesta, acel Attila care se făcuse temut în întreaga lume, care-și făcuse tributar Imperiul de Orient, care pentru o mândrie nebunească conduse peste un milion de persoane la moarte, simți cum roata Norocului și secretele minții divine pregătesc evenimente, atunci când oamenii nici măcar nu gândesc.

Alegea deci moartea, cea mai crudă din cele ce pot fi, de a se arde e viu. Și, așa cum se spune, este adevărat că norocul stă ascuns în iarbă precum șarpele. Iată că pentru a ruina Italia, Attila nici nu s-a ridicat mai sus decât era, nici nu a coborât dintr-ale sale. Și tot norocul l-a uitat acolo sus, în vârful, de unde el, inamicul lumii să privească și mai crud, cu ură, la distrugerea generației umane.

În această teribilă și înspăimântătoare zi au curs, așa cum spune Biondo, multe râuri de sânge uman; au murit, de-o parte și de alta, 162.000 de vieți, iar cu o noapte înainte, între Gepizi și Franci, 90.000 și 62.000 de persoane, singura bătălie în care a murit o mulțime atât de mare.

În toată bucuria victoriei Romanilor, nu se vedea însă Teodoric și abia atunci s-au gândit că Regele lor murise. L-au căutat și i-au găsit corpul printre cadavre, l-au plâns mult Vizigoții și sub ochii lui Attila i-au celebrat funerariile, în mare grandoare, așa cum i se potrivea acestui mare Rege. Attila s-a demonstrat îndurerat, dar doar pentru că i s-a părut că nimănui nu-i mai era frică de el. După terminarea funerariilor, Vizigoții l-au ales ca Rege pe Torismund, fiul lui Teodoric. Acesta, pentru a răzbuna moartea tatălui său, s-a aruncat cu violență asupra inamicilor, care speriați au început să fugă.

Dar iată că Ezio a observat valoarea tânărului și ferocitatea Vizigoților și considerând și mărimea armatei lor, care o depășea pe-a lui cu tot cu confederați, s-a gândit că dacă i-ar fi învins aici pe Huni, i-ar fi înălțat atât de mult pe Vizigoți, încât le-ar fi fost ușor acestora să câștige și Imperiul. Așadar i-a spus tânărului Rege că se teme că frații lui care rămăseseră în Spania, nu i-ar fi recunoscut lui Regatul tatălui și că, în loc să încerce să-i distrugă pe Huni pentru a ajuta poporul Roman, ar fi mai bine să se reîntoarcă în Spania și să-și organizeze afacerile sale. I-a mai adăugat cuvinte de laudă și afecțiune, cunoscându-i valoarea de expert Căpitan al armatelor din luptele precedente, și i-a spus că ar fi mai important să se facă cunoscut popoarelor sale, în așa fel încât acestea să fie și mai unite sub comanda lui.

Lui Torismund i s-a părut optim sfatul lui Ezio și împreună cu Vizigoții săi a trecut în Spania, iar la Tolosa a fost încoronat Rege și pus în posesiunea bunurilor paterne. Și uite așa, mândria de a domni l-a făcut să piardă ocazia de a-l învinge pe Attila, cel care va da naștere altor multe probleme, ce vor conduce aproape la distrugerea Imperiului de Occident. S-a întâmplat ca după plecarea Vizigoților să plece și Francii, Alanii și ceilalți confederați ai Romei, iar Ezio, rămas

și el cu puțini oameni, a decis să se reîntoarcă la Roma. Attila, ușurat că a ieșit dintr-un pericol atât de mare, i-a chemat la sfat pe Regii și Principii națiunilor supuse și le-a vorbit:

“Norocul, cum spuneam, nu are obiceiul de a-și arăta aceeași față mortalilor, el învârtindu-și mereu roata sa; este bine deci, ca oricine și oricât ar fi de fericit, să simtă amarul, în toată bucuria. Căci așa cum zic înțelepții, vântul nu bate mereu în aceeași direcție. Asta spun eu că s-a întâmplat cu noi, victorioși în atâtea lupte, temuți de întregul pământ, acum, în această bătălie, am avut totul împotriva. Cine ne-a învins să știe că valoroșii bărbați nu pot fi învinși de orișice mișcare sau fioros suflu de noroc. Așadar să luăm aminte, pentru viitor; căci dacă reușim să învingem această instabilă doamnă (n.t. roata norocului), nu ni se va mai poate opune nimic. Mai mult, dacă ea își va arunca tot veninul, văzând bucuria noastră și că nouă nu ne-a făcut niciun rău, atunci va face pace cu noi și va redeveni bună. Eu știu, pentru că am văzut în lupta trecută, că valoarea noastră a fost atât de mare, încât dacă am fi ajuns primii în vârf, victoria ar fi fost cu siguranță a noastră, puterea noastră neputând fi comparată cu cea a inamicului. Și cine ar crede vreodată, că o armată veterană ca a noastră, cu un singur Căpitan și Rege, ar putea fi comparată cu o multitudine de națiuni, cu limbi și obiceiuri diferite, conduse de diverse Căpetenii, fiecare cu disciplina sa militară? Nimeni. Așadar trebuie să înțelegeți că victoria Romanilor nu a fost altceva decât soartă, împotriva căreia știm că nimeni nu se poate opune. Cum ar fi putut Romanii să-i învingă pe Huni, dacă mai înainte tremurau în fața lor? Nu am făcut noi oare tributar Imperiul Orientului? Nu pășeam noi victorioși prin toată Scitia și Germania? Nu am învins noi atâtea popoare, atâtea națiuni? Cum ne-ar fi putut învinge deci Romanii, dacă nu prin forța destinului? Și cine i se opune destinului? Știți că Romanii înșiși și-au dat seama că ne-au învins printr-o întâmplare, nu prin valoare. Ați văzut că s-au retras cu toții în locuri sigure și se tem ca noi să nu-i distrugem. Dacă au fost mai valoroși decât noi, de ce nu au dorit să culeagă fructul victoriei? De ce, când au ajuns la linia de centru, nu ne-au atacat? De aici putem deduce că a fost doar un accident al norocului și nu propria valoare a Romanilor. Dacă luăm în considerare câtă lume era în armata lor, ne vom da seama că majoritatea cu care ei se lăudau că ne-au învins, sunt, de fapt, cu noi. Nu sunt oare aceiași Vizigoții cu Ostrogoții? Nu avem noi în armata noastră și Vizigoți și Ostrogoți? Nu avem Alani? Nu avem și alți confederați? Deci, ce ne-a fost împotriva, dacă nu soarta? Dorind să-i arătăm fața sorții și să le aducem la cunoștință dușmanilor că noi suntem învingătorii și nu ei, m-am gândit că dacă am pleca din Franța, am intra în Italia și am asalta de aici Imperiul. Această decizie am luat-o în funcție de toate aceste considerente. Mai întâi, pentru că dacă învingem Italia și Roma, capul Imperiului, ar fi ușor apoi să ocupăm și provinciile supuse ei; căci din Italia vin sfaturile, armatele și Căpitanii. Mai apoi, pentru că trebuie ștersă această falsă faimă pe care o împânzesc inamicii noștri, cum că ne-ar fi învins prin valoare și nu prin întâmplare. Eu consider că cea mai importantă este opinia, căci aceasta susține imperiile și onoarea armelor. Apoi mai este și facilitatea de a învinge, pentru că, cum știți, armata confederată nu are cum să se contrapună schiței noastre, căci Vizigoții și Francii nu vor putea sări în ajutor, pentru că trecând noi Alpii, vom fi într-o clipă în Italia. Puterea Imperiului s-a diminuat atât de mult, că nici dacă ar dori nu s-ar putea opune unei mici armate, darămite la a noastră care este încă puternică și întreagă. În războiul trecut, Romanii au fost o mică bandă de oameni, care acum s-a destrămat, iar Ezio, pe care Valentinian l-a susceput, acum este mort. Toate aceste amănunte fac ca această expediție să fie facilă. Câștigând și Imperiul de Occident, alături de cel de Orient, s-ar câștiga cea mai nobilă Monarhie care e existat vreodată pe pământ. Util, pentru că toate bogățiile și pământurile fertilele orașe și ale provinciilor Italiei vor deveni prada noastră. Îmbogățindu-vă, veți realiza că sfatul meu a fost optim. Câtă sperietură va intra în Imperiu și la ministerele lor, atunci când vă veți prezenta la porțile lor! Câtă teroare o să simtă ceilalți inamici, după ce veți ocupa Italia! Și-așa, Vizigoții trebuie să consolideze trecerile munților Pirinei și cursurile râurilor din Spania. Iar Francii și alte popoare confederate care au fost împotriva noastră, trebuie să se pregătească de luptă. Așadar mari Regi și Căpitani, fiți de partea mea în această acțiune, căci dacă mă veți urma ca Rege și Impărat al vostru, vă promit să vă fac Domni ai lumii, oricât de mult s-ar pune împotriva noastră norocul. Eu știu cu ce mijloace și cu ce arme să înving, iar violența fatală poate să-mi dărâme corpul, dar inima și sufletul meu, niciodată.”

Vorbindu-le astfel Attila, nu a reușit nimeni să se opună acestei deliberări și s-au arătat cu

toții bucuroși de a-l însoți peste tot, iar principalii Regi, Ardaric și Vualamir, au lăudat această dispoziție. Fie chiar au fost de acord, fie așa li s-a părut util pentru onoarea națiunii. În felul acesta s-au gândit să spele pata ultimei bătălii și să aducă la cunoștința lumii, că ei au fost învingătorii și nu Romanii.

Astfel Attila a dizolvat parlamentul, iar Regilor și Principilor le-a oferit multe și bogate cadouri și după ce au refăcut armata, s-au îndreptat spre Aquileia, în anul CCCCL (450). Venirea lui a înspăimântat popoarele din Friuli și Marca Trevigiană, care au fugit cu soțiile și copiii înspre lagunele Veneției, iar aceasta a fost a treia etapă a creșterii aceluia oraș. Ajuns la Aquileia, Attila a asediat orașul și văzând că îi ia mai mult timp decât prevăzuse, a construit un oraș căruia i-a dat numele de Udine, de la rădăcina numelui nației Hunilor, și-l va lăsa în locuința persoanelor pe care le-a găsit acolo; a făcut cu mâinile sale și un fel de munte în mijlocul orașului, de unde își urmărea întreaga armată. Iar pentru a destabiliza și mai mult provinciile, a trimis puternice bande de Huni în afară, cu scopul de a distruge orașele, castelele și vilele. În 3 ani Attila a ocupat toată Aquileia, majoritatea locuitorilor salvându-se prin fuga pe mare. Nobilul oraș, capitală a orașelor învecinate, a fost distrus și ras la sol. Cu aceeași forță distruse Concordia, Treviso, Padova, Altino, Vicenza și castelele Moncelese și Montagnana. Fugind oriunde cu furie, de la Marca Trevigiana în Lombardia, a ocupat Brescia, Bergamo, Milano și Pavia și toate celelalte orașe care se aflau în acea provincie, mai puțin Modena, pentru că a respectat dorința episcopul său, Geminiano.

A distrus apoi Bologna și toată Romagna și, trecând Apenini prin Toscana, cu aceeași furie a distrus Firenze. Și pentru că a înțeles că Fiesole a fost mereu un oraș inamic al Romei, a decis să-l reconstruiască și să-l facă locuibil. Dar în Toscana a distrus mai ales Arezzo, Perugia, Pisa, Lucca, Volterra, Luni, aceasta din urmă nemaifiind niciodată locuită. Au urmat Pontriemoli, Parma, Reggio, Imola, Faenza și Forli. S-a întors apoi la Roma cu aceleași gânduri, dar acolo l-a întâlnit pe Papa Leone, care a reușit să-l alunge în Panonia. La această decizie au contribuit și ai săi, care după atâția ani de luptă, doreau să aibă un repaos. Așa i s-a părut lui Attila, inamicul generației umane, că s-a răzbunat pe ultima luptă avută cu Romanii.

Dar încă nu a fost mulțumit, nici după atâta vărsare de sânge făcută, luându-i în vizor pe Vizigoți și formându-și din nou armata. Si pentru a-i lua prin surprindere pe Vizigoți, a transmis știrea că vrea să atace Imperiul de Orient, astfel că, cu o zi înainte, i-a trimis Împăratului Marciano cererea de a-i plăti tributul pe care i-l promisese Teodosio, altfel să se pregătească de defensivă.

Torismund, foarte atent la orice mișcare, l-a suspectat pe Attila de această pregătire și, în secret și-a adunat oamenii, armele și și-a făcut mari provizii pentru război. După ce și-a strâns armata, Attila i-a atacat pe Alani, locuitori din preajma râului Liger, astăzi numit Loire. Iar această acțiune a întreprins-o în ideea de a-și facilita atacul împotriva Vizigoților. Torismund însă, mult mai inteligent decât acesta, s-a apropiat în secret și s-a aruncat în luptă cu toată forța, de partea Alanilor, iar Attila, nereușind să-l oprească, a comandat retragerea. Alanii l-au prins la mijloc și cu ce mai rămăsese din armata lui, au reușit să-i pună pe fugă, aceștia întorcându-se în patrie fără nicio glorie. Se poate spune că mândrul tiran, în loc să șteargă din memorie prima înfrângere suferită în câmpiile Catalunice, a mai adăugat una, poate chiar mai mare.

Deși întors în Ungaria, Attila a continuat să-l preseze pe Împăratul Marciano, amenințându-l în fiecare zi, pentru că nu îi plătea tributul de debitor. Dar într-o noaptea, Împăratul se afla la Constantinopol și a avut un vis, în care a văzut arcul lui Attila rupt. Când s-a trezit de dimineață, a fost sigur că Attila murise și chiar așa fusese căci, căsătorindu-se cu tânara și frumoasa Ildiko, după multe alte soții pe care le avusese, în ziua nunții băuse atât de mult vin, încât noaptea când dormea foarte profund, i-a țâșnit sângele pe nas și obturându-i canalul, a murit înecat. Dimineața, principalii Huni au venit să-l salute și să vorbească despre lucruri importante dar, văzând că doarme mai mult decât îi era obiceiul, după ce l-au strigat de mai multe ori, au dărâmat ușa și găsindu-l fără nicio rană, toată curtea a început să țipe și să fugă dintr-o parte-n alta, tăindu-se pe față cu cuțitul, așa cum era obiceiul lor, spunând că doar cu sânge bărbătesc se poate plânge un astfel de Rege, nu cu lacrimi femeiești. Au luat apoi corpul lui și l-au depus pe un câmp, într-un cort, au ales pe cei mai valoroși și renumiți cavaleri ai națiunii și înconjurând locul, au început să cânte:

“Sublimul Rege al Hunilor, Attila – fiul lui Monzucio – Domn peste puternici oameni, care

singur a domnit asupra Sciției și Germaniei, cu atâta forță cum nu s-a mai auzit vreodată sau văzut altundeva. El a subjugat cele două Imperii Romane, ajutat a fost de noroc, fără răni de la inamici sau trădări de la ai săi. În culmea mulțumirii, fără durere, sfârși viața sa. Acesta este un mare cadou, care nu se poate răzbuna.”

Terminându-și în acest fel cântarea, s-au așezat în jurul cortului, au așternut masa în felul Turcesc de astăzi, și-au încrucișat picioarele și au început să mănânce plângând, dar cu bucurie făcându-i funeraliile. Noaptea care a urmat l-au îngropat secret într-o arcă, care avea primul strat de fier, al doilea de argint și al treilea de aur pur, deasupra cărora au așezat giuvaerele sale cu pietre prețioase, pe care le cucerise de la inamici. După ce au terminat toate ceremoniile, cei care fuseseră aleși să se ocupe de funeralii au fost uciși și tăiați în bucăți, resturile lor fiind îngropate alături de defunct.

Printre Huni au început să apară apoi fiii lui Attila, care erau năcuți din multe soții și concubine, adică Ernac, Euric, Sudio, Aladosio și Durite. Dorind fiecare Regatul patern, au dus națiunea spre ruină și asta pentru că Regii care erau supuși, fiind mari și potenți, s-au gândit că ar fi mai bine să-și recâștige libertatea, decât să-l favorizeze pe unul sau pe altul dintre fii. Primul a fost Ardaric, Regele Gepizilor, care s-a unit cu Ostrogoții și i-a alungat pe Huni din țara sa. Impotriva lui a pornit Ernac, primul născut al lui Attila, care și-a adunat o armată de 30.000 de oameni, dar intrat în luptă a fost ucis, iar Hunii săi au fost alungați până deasupra țărmurilor Mării Septentrionale, Gepizii intrând astfel în posesia majoritară a țării lor. Toate celelalte popoare s-au împăcat cu Imperiul Roman și, în mai puțin de un an, au reușit să se elibereze din servitutea Hunilor.

Atât de rapidă este schimbarea statelor și a Imperiilor care cresc fără fundament, pentru că neavând o bază sau o rădăcină care să le susțină, în scurt timp, așa cum s-au născut, așa dispar și cu cât un Imperiu este mai mare, cu atât căderea sa va fi mai mare. După ce Hunii au fost alungați în Sciția, frații Teodemir, Unalamir și Vuidemir au traversat Dunărea cu Ostrogoții lor până în Dalmația, locuind Ungaria și Croația. Și o altă parte săracă dintre Goți, sub comanda Pontiful Ulfila, a rămas în Mezia. Această migrație a Goților nu a fost însă singura, căci aproape toate popoarele din Germania și din Sciția au început atunci să migreze și să-și caute noi teritorii.

Văzându-se alungați și săturați de discordiile dintre ei, Hunii s-au gândit să încerce să-și recupereze statutul pierdut și reputația în arme. Așadar s-au împăcat între ei și au hotărât să uite toate neînțelegerile care erau considerate cauză a ruinei lor. Astfel, s-au unit toți fiii lui Attila și-au creat armata și, pe neașteptate, l-au atacat pe Vualamir, care domnea în prima țară întâlnită. Fără să se piardă cu firea, Vualamir i-a adunat pe ai săi și de unul singur a ținut piept Hunilor, neavând timp să își anunțe frații sau pe Gepizi. După o luptă încrâncenată, spre lauda sa, a ieșit victorios.

Acest fapt i-a făcut pe cei trei frați să facă un pact cu Imperiul Roman prin care, contra unor sume de bani, ei își asumau răspunderea de a apăra Imperiul față de orice inamic. I-au mai cerut Împăratului ca inamicul lor, Teodoric din casa Balților, să fie alungat de la curte, cu toate că avea o foarte bună reputație printre Romani.

Neprimind un răspuns pozitiv pentru intenția lor și dezamăgiți că Împăratul a pus deasupra națiunii lor un singur om, s-au înarmat și au atacat cu ostilitate întreaga Dalmație. Pentru a nu agita mai mult situația, Împăratul Leone l-a alungat pe Teodoric al Balților și a făcut din nou pace cu cei trei frați Amali. Li l-a dat ca ostatic pe tânărul Teodoric, care era în vârstă de doar 7 ani - fiul lui Teodemir și al Arilenei, pe care Împăratul îl iubea și-l crescuse ca și cum ar fi fost al lui, pentru a cărui educație chemase excepționali maeștri, care l-au învățat toate acele lucruri pe care un tânăr cu sânge atât de nobil, ar fi trebuit să le cunoască.

Cei 3 frați Amali erau însă bărbați războinici și iubitori de arme, firi ce-i vor împinge să-și strângă mare armată și să se îndrepte spre Septentrion, împotriva Popoarelor Satage. Profitând de îndepărtarea acestora, Hunii s-au gândit că ar fi ușor să-i învingă pe acești inamici, astfel că l-au făcut Căpitan pe unul dintre fiii lui Attila și, în mare număr, au intrat în Ungaria jefuind mare parte din ea, au incendiat totul în cale și au asediat orașul Basiana. Ajungând vestea la urechile Amalilor, aceștia s-au reîntors de urgență și i-au atacat pe Huni cu atâta putere încât, după ce i-au învins i-au alungat în Sciția, de-acolo nemaifiind niciodată deranjați de aceștia.

Puțin după această bătălie, Vunimondo, Duce al Sveviei, a atacat și jefuit țara lui Vualamir, luându-i și toate animalele. Vualamir însă i-a pregătit o ambuscadă și l-a prins la întoarcere cu toți ai săi, luându-și astfel înapoi bunurile. Și pentru că era un om bun, i-a eliberat apoi pe toți și văzând că Vunimondo era un tânăr valoros și îndrăzneț, l-a adoptat; un fiu ingrat căci, fie împins de ura pricinuită de insulta primită, fie pentru că era malign de fire, i-a incitat pe Sciți, popoare vicine Goților, să îl atace pe neașteptate pe Vualamir. În această bătălie, Regele a luptat cu multă bărbăție, dar într-un final a fost ucis, deși Ostrogoții săi câștigaseră și distruseseră armata Sciților.

Datorită acestei înfrângerii, Vunimondo a început deja să se teamă pentru bunurile sale, astfel că a făcut pact cu Ardaric, Regele Gepizilor. Armatele lor i-au atacat pe Ostrogoți, ajutați fiind de Benga și Babai – Rege al Sarmaților – de Rugi și de Sciții rămași, care-i aveau drept Căpitani pe Edila și Vuulfo. Se poate spune deci că în acest război, aproape întreaga Sciție s-a aflat în război cu Ostrogoții, care în mare număr s-au aflat sub comanda Regilor lor Teodemir și Vuidemir, frați Amali. Din vârful munților s-au năpustit cu violență asupra taberei inamice și s-au luptat cu atâta bravură și au omorât atâția dușmani încât, de bucuria izbânzii, au ridicat tumuli și moviște pe câmpie, strigând că în felul acesta doreau să sățieze sufletul lui Vualamir.

După această victorie, lui Teodemir i-a crescut mult faima și a primit credit de la toate popoarele prietene. Părăndu-i-se prea puțin această bătălie și dorind să-l prindă pe Vunimondo pentru a-l răzbuna pe fratele său, în anul următor a trecut Dunărea pe gheață și a învins și subjugat toată Svevia și pe Germanii care se învecinau acesteia. S-a întors acasă în mai multă glorie ca niciodată, iar Împăratul i-a trimis de bucurie ambasadori, pentru a-i recunoaște victoria avută în Svevia și pentru a i-l restitui pe tânărul Teodoric, care avea acum 18 ani și era de o frumusețe sufletească și fizică nemaivăzute, Împăratul nutrindu-l și crescându-l alături de oameni plini de virtuți, făcându-l să devină una dintre cele mai perfecte persoane care existau pe pământ. Tatăl a fost foarte fericit și i-a mulțumit înmiit Împăratului, iar fiului i-a dat în concesie o provincie și o companie cu cei mai buni soldați care existau printre Goți.

Aflat în provincia sa, Teodoric a auzit că armata Romană a fost învinsă de Babai, Regele Sarmaților, și că Marco Comodo, Căpitanul Împăratului fusese ucis. Doritor de glorie și de a compensa toate beneficiile pe care le primise de la Împăratul pe care-l iubea la fel ca pe un tată, Teodoric și-a strâns Goții pe care-i primise de la părintele lui, a mai luat câțiva dintre aceștia care se aflau în provincie și, fără să-și anunțe tatăl, a trecut Dunărea înghețată și l-a luat prin surprindere pe Babai. După ce l-a ucis, i-a luat familia prizonieră și s-a întors acasă cu prada de război, fără să fi suferit vreo pierdere. I-a lăsat vorbă apoi fratelui său, Teodemir, să-și alcătuiască o bună armată și să se îndrepte spre Italia, care tocmai fusese invadată și jefuită de alți Barbari. Împărat în Italia era Glicerio, care-l alungase pe Olibrio. Neavând însă forța de a-i contrasta pe Ostrogoți, s-a retras și a devastat Ravenna, iar Vuidemir a abandonat Italia și s-a îndreptat spre Franța, în drum spre care va muri.

Rămași fără conducător și aflându-se departe de prima lor țară, Goții au intrat în Spania și s-au unit cu Vizigoții. Astfel, Teodemir a rămas singurul Rege al Ostrogoților din Panonia împreună cu fiul său, Teodoric. Pentru că era un luptător foarte valoros, cu multă experiență în arme, și pentru că a fost împins de fiul său Teodoric, și el mare iubitor de război ca și tatăl său, s-au năpustit asupra Sarmaților și după ce i-a învins, a procedat la fel și cu Ilirii, Erulii dinspre Istria și Friulanii.

După dispariția lui Teodemir, Teodoric îi va lua locul. Deși avea multe țări și mulți soldați în domnie, provinciile pe care le stăpânea erau în totalitate distruse. Împăratul Zenone l-a invitat la Constantinopole la curtea sa, unde el s-a prezentat alături de nobili Goți, dar nu ca Rege al unor provincii pustiite. Ajuns la Constantinopole, Împăratul l-a gratificat cu titlul de Consul perpetuu și i-a ridicat o statuie la intrarea palatului său, în semn de înaltă bunăvoință față de el.

După dispariția lui Attila Regele Hunilor, așa cum am povestit mai sus, Italia a mai trecut prin numeroase și crunte războaie, a fost opresată până la dezastru de atacul ostil al Vandalilor, în special al jefuirii Romei, despre care voi vorbi în capitolul următor. Au urmat apoi Alanii, care luptaseră alături de Vandali în Franța și Spania, ce au înfăptuit multe acțiuni în întreaga Europă, sub comanda Regelui lor Biorde. Aceasta s-a întâmplat după ce se eliberaseră de sub dominația Vizigotă, care-i supuseseră o perioadă de timp. Intraseră în Italia prin Trento, distruseseră Friuli,

Istria și provincia Veneția, iar populația se refugiasse spre lagunele Veneției.

Atunci a apărut Richimere, Căpitan Roman de origine Gotică, care i-a atacat și învins pe Alani, după care s-a năpustit asupra socrului său, Antemio - Împărat în Occident; în ajutorul lui Antemio va veni armata Romană a lui Bilimir, tot de sânge Gotic, dar amândoi vor fi uciși.

Au succedat apoi, la scurtă perioadă de timp, Olibrio, Glicerio și Nipote. Augustolo și Oreste vor cuceri însă Imperiul și-l vor alunga pe Nipote în Dalmația, care totuși va reuși să-i grupeze pe Eruli, Turcilingi și Sciri, rămășițe ale armatei lui Attila, și să intre cu această armată în Italia pentru a-și proteja bunurile.

Aceste popoare care hoinăriseră mulți ani fără să aibă o reședință proprie și trăind din jaf, fuseseră învinși de Gepizi și Ostrogoți și se adăposteau mereu de-a lungul Dunării; invitați de Nipote să i se alăture în schimbul multor beneficii, l-au făcut Rege pe Odoacru și au intrat în Italia prin Istria, Friuli și Marca Trevigiana, umplând întregul pământ de jaf și incendiu. Din această cauză, populațiile care își stabiliseră deja o reședință au fost nevoite să se refugieze din nou înspre lagunele Venețiene, unde deja se retrăseseră alte populații pentru a scăpa de furia Barbarilor și unde construiseră deja case solide.

Odoacru a venit în Lombardia unde l-a întâlnit pe Oreste, care avea sub comandă armata Romană. În luptă, Odoacru l-a prins viu pe Oreste și l-a ucis în prezența armatei sale, acest succes permițându-i să pună stăpânire pe întreaga Italie, iar asta până la apariția lui Teodoric și a Ostrogoților săi. Pentru că Teodoric a fost un Principe excelent, nu mai puțin decât alți Împărați Romani, faimos în timp de pace și ilustru în timp de război, care a pus bazele unui Imperiu să spunem mai durabil, decât au făcut-o alți Barbari în Italia, mi s-a părut necesar să scriu despre el într-o altă carte, în care voi vorbi despre începutul și sfârșitul Ostrogoților, fără să mai intru în amănunte legate de Vizigoții Spanioli sau de Francezi, despre care, de asemenea, voi face o referire separată.

GETICUL
CARTEA A CINCEA
(despre Vandali)

La începutul acestei Istории, spuneam că Ul, Ur, Geter și Messa, fiii lui Haran din Samo, fiu, la rândul său, al lui Noe, au venit la limitele Mării Septentrionale. Am mai spus că din Geter, care s-a îndreptat spre Insula Scandia s-au născut Geții, că Ur s-a îndreptat spre Germania, Messa în Mezia, iar Ul, rămas prin nu știu care parte, i-a procreat pe Ulmerigi. Regele Ulmerigilor a fost Vualda, numele lui dând numele națiunii: Vandalii.

Deși Iordanes spune că acesta a fost un popor distinct de cel al Geților, eu vă spun că a provenit din aceeași stirpe. Am mai spus că atunci când Geții au plecat din Scandia i-au alungat pe Ulmerigi, care s-au refugiat printre Vandali, cu care apoi, prin uniune, au format un unic popor. Geții i-au atacat, dar au fost până la urmă învinși și supuși acestora pentru o lungă perioadă, până când nu a apărut Filimer și a reușit să-i scoată de-acolo, lăsându-i astfel pe Vandali stăpâni permanenți ai aceluia teritoriu. Trebuie să spun că printre aceștia a fost un Rege numit Vuandal, așa cum mărturisește Berosus Caldeul. Acesta și-a început domnia în anul DLXXIII (573) după Diluviu, și a fost atât de priceput în arme și brav ca om, el reușind să supună întreaga Sarmatie; mulțumită lui, Vandalii și-au menținut mereu reputația atât în fapte de arme, cât și în mărirea statului. Istoria lor se oprește apoi aici, pentru foarte mulți ani, poate și pentru că acel secol a fost foarte sărac în Scriitori.

Gepizii ajunseseră la gura fluviului Visela, numit astăzi Vistula, în Insula Mariburg din Prusia și au rămas acolo o vreme, timp în care au proliferat și pentru că teritoriul părea că se restrânsese, au hotărât să emigreze și să caute noi provincii. Au ajuns astfel la granița cu Vandalii și pentru că aceștia nu le-au permis trecerea, au început să se lupte între ei; victoria a fost incertă, astfel că au căzut de acord ca în schimbul trecerii pacifice, Gepizii să le restituie toți ostaticii. După plecarea Gepizilor din Insula Mariburg din Prusia, au ajuns aici alți locuitori din Scandia, popoare care au fost numite Vuidari, apoi Vuinili și în fine, Longobarzi, de la bărbile lungi pe care le purtau.

Aceștia au ajuns în Insulă sub conducerea a doi frați Căpitani, Iгоре și Aigo, cărora Vandalii le-au trimis ambasadori prin care îi înștiințau că dacă nu le-ar fi plătit tribut, ar fi trebuit să se pregătească de luptă. Vuidarii au refuzat în modul cel mai clar tributul, și-au ales oameni de valoare și s-au pregătit să-i înfrunte pe Vandali. Sub conducerea fraților Ambri și Assi, care cunoscuseră de multe ori gustul victoriei, Vandalii i-au atacat în forță dar, cum de obicei norocul este obscur celui care începe, se poate spune că a fost împotriva Vandalilor, care au fost alungați în țara lor. Pentru că Vuidarii nu au știut să folosească victoria, nu i-au urmărit cum ar fi trebuit, astfel că Vandalii au rămas la fel de mari și puternici cum au fost și au înfăptuit, cum se poate imagina, multe masacre, aducând nefericirea națiunilor Scitice și Germanice. Aceste națiuni au fost foarte feroce, mai mult decât oricare alta care a existat, cauză care nu le-a permis să aibă Scriitori care să le descrie războaiele, așa cum făceau Latinii sau Grecii, care pentru fiecare mic argument, scriau ample volume.

Și chiar dacă Iordanes ne spune că Istoricul Dexippus a scris Istoria Vandalilor, acest autor însă nu mai trăiește în zilele noastre, iar aceștia nu au mai avut un altul, până la vremea lui Cesare Augusto când, plecați de la țărmurile mării Germanice, au adus pagube legiunilor Romane. De aceea Împăratul l-a trimis pe Piso asupra lor, acesta a trecut Rinul și într-o singură zi i-a învins și a adus triumful la Roma, fiind numit de națiune Vandalicul.

După ce au fost învinși de Romani cum am spus mai sus, și-au părăsit țara și un an întreg au rătăcit fără o țintă și s-au oprit în țările care astăzi se numesc Cracovia și Moravia, avându-i la Răsărit pe Goți, la Apus pe Marcomani, la Miazănoapte pe Ermunduri, iar la Miazăzi, Dunărea. Aici

au stat sub familia Asdingilor, sub domnia căreia au devenit foarte faimoși și puternici, astfel că Goții i-au stimat cel mai mult dintre toate popoarele Germanice.

Când a ajuns la domnie Regele Visumar al Vandalilor din casa Asdingilor, Goții le-au declarat război și, deși Vandalii au făcut tot ce era cu putință în luptă pentru a nu ceda nici măcar o uncie de pământ din teritoriul lor, și-au pierdut Regele și au fost învinși. Și-au abandonat astfel patria și-au luat soțiile și copiii și au trecut Dunărea, așezându-se în Panonia Superioară, sub Imperiul Roman, adică în Austria – care era a lui Constantin, cel care a schimbat reședința Imperiului la Constantinopole. Ermanaric însă, ce era faimos în toată Germania și Scitia, a reușit să-l alunge, abia după moartea lui reușind, sub Regele Modigisilus să-și recapete libertatea. Au militat apoi în armata Romană pentru Teodosiu, iar dintre Căpitanii lor, unul s-a demonstrat a fi foarte valoros și de aceea a plăcut foarte mult Împăratului: numele lui era Stilicone. Acestuia i-a lăsat Teodosiu, în 381 e.n., după moartea sa, grija Imperiului de Occident și a tânărului său fiu Onorio.

Cuprins de lăcomia de a domni însă, pentru a-l oprima pe tânărul Împărat ce i-ar fi putut obstacula proiectul, Stilicone a trimis scrisori în secret Barbarilor, prin care le dădea cale liberă de a invade și cotorpi provinciile Romane. Astfel că Vandali, Alani, Suevi (n.t. Suabi/Svevi) și Burgunzi s-au năpustit în provincii, iar primii au fost Vandalii, sub Căpitanul Crosco, care au trecut în Franța, și au distrus acea țară în anul 411. Totuși Mariano, care prezida acea provincie Romană, a reușit să-l facă ostatic pe Crasco și după ce l-a făcut de rușine mergând cu el prin toată Franța, l-a ucis.

Urmare, Vandalii și l-au ales ca Rege pe Modidisk, cu care au intrat în Spania împreună cu Alanii și Svevii, în anul 413 devastând cele două provincii. Francii, care se aflau și ei împreună cu alții împotriva Imperiului, i-au atacat pe Vandali și într-o singură bătălie le-au ucis 20.000 de soldați. Alungați din Franța și rămași fără Modidisk, Vandalii au trecut în Spania și l-au făcut Rege pe fiul acestuia, Gunteric, în anul CCCCXIII (414), sub comanda căruia au suferit enorm de foame și de ciumă, ca peste puțin să se nască un război între ei și Alani și Svevi, căci aceste două națiuni doreau să se despartă de Vandali. Au ajuns la acordul de a diviza Spania în 3 Regate; au apărut însă Vizigoții cu Regele Vualia, iar Vandalii au fost obligați să lupte împotriva acestora, pentru a nu fi alungați din provincie. Ar fi putut să fie cu totul exterminați, dacă norocul nu le-ar fi surâs în anul CCCCXXIII (424). Apăruse o controversă între Ezio Patriciul și Bonifacio, guvernatori ai Imperiului Roman legată de Galla Placidia și fiul acesteia Valentiniano, pe care unchiul său, Onorio, îl lăsase moștenitor al Imperiului de Orient. Temându-se Bonifacio de perfidia Placidiei, i-a chemat în Africa pe Alani și Vandali, ca măsură de precauție. Aceștia l-au lăsat singur în Spania pe Gunteric, fiul legitim al lui Modidisk, alegând să i se supună celui alt Gunteric, fiul nelegitim al lui Modidisco. Profitând de această ocazie, în anul CCCCXXXIII (433) Vualia l-a atacat pe Gunteric (n.t. legitimul) care rămăsese fără niciun suport al armatei și prinzându-l de viu, l-a tras în țeară. Acest succes le-a permis Vizigoților să pună stăpânire pe mare parte din Spania, spre înfrustrarea lui Bonifacio, care între timp se împăcase cu Placidia și, părându-i rău că-i chemase pe Vandali și Alani în Africa, a încercat acum cu sume mari de bani să-i convingă să plece. Nu a reușit în această misiune, Vandalii nu numai că nu au dorit să se întoarcă, ci au și avansat, jefuind întreaga Mauritania, având mereu în memorie faptele Vizigoților asupra Vandalilor rămași în Spania. Dându-și seama că doar prin război ar fi putut să-l alunge, Bonifacio și-a strâns armată și i-a atacat. Deși a luptat cu bravură, a fost înfrânt și a trebuit să fugă în Numidia, în orașul zis Ippone regal. Aflat în plină victorie, Genseric a intrat în oraș și l-a ținut sub asediu câteva zile până când, rămas fără rezerva de alimente, a trebuit să se retragă.

În acest timp, Împărat în Orient era tânărul Teodosiu, care își va trimite armata sub comanda lui Aspare, pentru a veni în ajutorul lui Bonifacio. Bonifacio a reușit să iasă din Ippone și să-i adune pe soldații Romani ce erau răspândiți prin Africa astfel că, alături de Aspare a încercat din nou să-l atace pe Genseric. A avut însă aceeași soartă nefericită, pierzând a doua oară a fost nevoit să decidă retragerea din Africa. Nu a mai fost o altă putere care să li se opună, astfel că Vandalii au pus stăpânire pe întreaga Africă, inclusiv pe gentilomii Romani care se aflau acolo fie pentru negocieri, fie pentru alte scopuri. Printre aceștia se afla și Martiano, cel care va deține mai târziu Imperiul. În anumite împrejurări îl cunoscuse pe Genseric pentru calitățile sale și fusese pus de acesta să jure, că dacă va fi lăsat liber, va fi prieten al Vandalilor pentru totdeauna.

Deși victorios și încă aflat sub puterea armelor, Genseric știa că norocul este orb, inconstant, variabil și dubios, că într-o zi își arată fața fericită, iar în alta fața este turbată, așa că s-a gândit să facă pace cu Romanii, pentru a-și asigura rădăcinile statului său. Mai mult, pentru a fi sigur de reușită, a hotărât să le plătească o sumă și, în plus, li l-a oferit ca ostatic pe fiul său. Astfel, Africa a rămas în posesia Barbarilor și sub pro forma păcii, Genseric a asediat Cartagina și a scos-o din cei 585 de ani de dominație Romană. Încă nemulțumit, a trecut cu armata din Cartagine în Sicilia, insulă pe care, după asediu, a incediat-o. A aflat între timp că Sebastiano, Căpitanul Împăratului, trecea cu armata din Spania în Africa și atunci, temându-se că se îndepărtase prea mult și că popoarele ar fi putut să cadă din nou sub stăpânirea Romanilor, s-a imbarcat de urgență și a trecut marea înapoi, reîntorcându-se în Cartagina. Sub pretextul păcii, procedând cu aceeași promptitudine specifică barbarilor, îl va ucide pe Sebastiano prin trădare.

Imediat ce au aflat că Genseric trecuse în Sicilia și suspectând că acesta ar fi pregătit asaltarea Italiei, Romanii și-au pregătit o imensă armată pe care au trimis-o în Sicilia, sub comanda a trei Căpitani: Ariondo, Ansila și Germano. Abia apoi au aflat că acesta părăsise deja insula și pentru că au primit vestea că Bleda și Attila ruinau Grecia, Albania și Ischiavonia, au ordonat atunci celor trei Căpitani să se îndrepte spre acele zone. Ca urmare, Genseric a rămas stăpân peste mare parte din Sicilia, iar pentru bravura sa și pentru faima sa, Teodoric Vizigotul – Rege al Spaniei, nu a refuzat înrudirea cu el și i-a dat-o ca noră pe una dintre fiicele sale, pentru fiul lui Unorig. Acest crud și trădător bastard, după un an de căsătorie, i-a tăiat nasul soției și a trimis-o înapoi la tatăl ei cu acuzația că ar fi vrut să-l otrăvească. La un astfel de ultraj Vizigoții nu au putut să riposteze, pentru că Attila le declarase război și erau împiedicați de această prea mare luptă, la care participau alături de Romani. În acea expediție, Attila l-a invitat pe Genseric să treacă în Spania și să-i lovească pe Vizigoți, dar acesta a strâns pacea cu Împăratul Valentiniano, succesorul lui Onorio în Occident.

Imediat după aceea, Massimo a ocupat tiranic Imperiul Roman și a luat-o de soție pe Împărăteasa Eudisia, soția lui Valentiniano. Aceasta, ce era o femeie de un înalt nivel, îngrozită de ideea de a fi soția unui atât de josnic om, pentru că nu se putea altfel răzbuna și elibera, i-a trimis un mesaj secret lui Genseric, Rege al Vandalilor, prin care îl ruga să vină și să asedieze Roma și să o elibereze de o legătură atât de abjectă. Urmare, Genseric și-a adunat armata și a intrat în Roma cu violență, unde ar fi făcut mult rău dacă Papa Leone nu s-ar fi umilit și supus, calmând întreaga situație. Astfel, după 14 zile de maltratare a Romei, în anul CCCCLVII (457) el va abandona orașul și va lua cu sine mulți ostatici, printre care Eudisia și cele două fiice ale sale, Eudocia și Placidia; a devastat limitrofele Romei, apoi a trecut în Africa unde, pentru a-și asigura statul a distrus toate zidurile Africane, astfel că, dacă ar fi venit Romanii, să nu fi avut niciun succes. Singurul oraș e care nu l-a distrus a fost Cartagina, pe care îl va consolida cu ziduri și bastioane. A divizat apoi întreg teritoriul între 80 de Căpitani, cu 50.000 de soldați Alani și Vandali pregătiți să intre în ajutor, acolo unde ar fi fost nevoie. În plus, părăndu-i-se util să se ocupe și de chestiunile maritime, a alcătuit alte armate cu care au jefuit tot ceea ce circula pe mare, au intrat în Adriatică și Arhipelag, corupând toate țărmurile provinciilor Romane. Pentru toate aceste daune, Leone Împăratul Orientului a hotărât să-și strângă 100.000 de oameni și sub comanda Căpitanului Basilisco, i-a atacat pe Vandali. Și pentru a-i deranja și mai mult pe Barbari, a pregătit o expediție maritimă sub comanda lui Eraclio, în direcția Tripoli care, după câteva victorii obținute, s-a îndreptat spre Cartagina. Pe de altă parte, Marceliano, fiul ilegitim al lui Etio, a fost trimis în Sardegnă, pe care a ocupat-o și a scos-o de sub jugul Vandalic, în felul acesta combătând din 3 părți statul Vandalic.

Totuși, datorită disensiunilor apărute în Imperiul Roman, Basilisco nu s-a luptat în Africa, căci Antemio iar apoi Olibrio au uzurpat Imperiul de Occident. Iar în Orient, după ce a murit Leone, comandant împotriva Vandalilor, a ajuns la putere un alt Leone, un copil; iar Magioriano care ar fi dorit să ducă până la capăt acțiunea în Africa, a murit înainte de a întreprinde vreo acțiune.

Basilisco și-a continuat tirania și aproape că a răsturnat Imperiul de Orient, iar Genseric și-a pus din nou rădăcinile în Africa, recuperând tot ceea ce pierduse. Dar în anul CCCCLXXVII (477) Genseric a murit și a lăsat conducerea Vandalilor, sub comanda fiului său, Regele Unorig. Acesta a început persecuția asupra Catolicilor, el făcând parte din secta Ariană, care în vremea aceea era cea

mai creditată în Africa, în special printre Vandali.

Maurusii, care în timpul vieții lui Genseric stătuseră liniștiți de teama acestuia, după ce au aflat de moartea sa, au pus mâna pe arme și după câteva bătălii împotriva Vandalilor, s-au oprit în muntele Aurario, aflat în Numidia, la 33 de zile depărtare de Cartagine.

După moartea lui Unorigo, în anul CCCCLXXXVII (487), la domnie va veni Gundabund, mare om de arme, ce a reușit să-i învingă pe Africani. În anul CCCXCXV (495), locul lui a fost luat de Trasamund care s-a luptat și el cu Maurusii, astăzi numiți Mauri, și cu Africani, dar a fost înfrânt. Aceștia din urmă l-au avut drept Căpitan pe Gabaone sub comanda căruia i-au învins de multe ori pe Vandali, fără a le lua însă teritoriul pe care aceștia și l-au apărat mereu cu bravură. Lui Trasamund i-a urmat Ilderig, fiul său și al Împărătesei Eudisia. Acesta a revocat toți Episcopii Catolici care fuseseră persecutați de către Ariani și a trăit în pace timp de 7 ani, până când Gelimer nu l-a alungat din Imperiu. Înainte de a-l da afară le-a scos ochii și lui și fraților săi și apoi i-a închis. Și cum era și el total de partea Arianilor, i-a ostracizat pe Catolici, fapt care l-a constrâns pe Împăratul Iustinian să-l trimită pe Belisario cu armata în Africa, pentru a se lupta cu Vandalii. Gelimer nu a dat atenție acestor pregătiri crezând că acestea se făceau pentru a-i combate pe Goții din Italia. Și pentru că armata venea din Grecia spre Africa, el i-a atacat pe Maurusi. Pentru ca norocul să-i fie potrivnic din mai multe direcții Godo, guvernator al Sardeniei pentru Vandali, a pus stăpânire pe această insulă. Ca urmare, Gelimer îl va trimite pe Zanzone cu 120 de nave și 50.000 de Vandali să recupereze ceea ce Goda îi luase.

Ajuns și Belisario în Africa și găsind-o puțin populată, în puțin timp a reușit să o supună Imperiului, Cartagina inclusă. Imediat ce a fost avizat de această acțiune, fără să-și piardă cumpătul, Gelimer s-a întors și l-a atacat cu atâta putere pe Belisario, încât dacă ar fi continuat, i-ar fi scos cu siguranță pe toți Grecii din Africa. A pierdut însă această ocazie și i-a dat timp lui Belisario să se replieze și să încerce o nouă ofensivă. Gelimer a fost învins, dar fratele său Zanzone, pe care-l trimisese în Sardenia împotriva lui Goda, a înțeles că fratele său era în dificultate și s-a îmbarcat cu toți Vandalii, pentru a-i veni în ajutor în Africa. Acest ajutor i-a ridicat mult moralul lui Gelimer, astfel că la răsăritul soarelui a încercat un nou atac împotriva lui Belisario. Oricât de valoros a fost în luptă, soarta i-a fost însă nefastă. Grecii nu au voit să cedeze inamicului, iar pentru că erau atât de mândri de succesul avut cu o zi înainte, s-au luptat atât de bine, până ce l-au ucis pe Zanzone și întreaga lui armată de Vandali. Gelimer și-a pierdut orice speranță și a fugit înspre Maurisii, lăsând în urma sa toate comorile pe care le acumulase în luptele din Germania, Franța, Spania și Africa și toate femeile și tinerele frumoase și nobile Vandale, ce fuseseră făcute prizoniere în diverse locuri și care fuseseră ținute pentru plăcerile Regilor. Au cunoscut astfel și ele fluxul instabil al lucrurilor acestei lumi; în doar 3 luni soarta și-a schimbat fața, văzând căderea unui atât de mare Imperiu și dispariția lui. Exemplu cu adevărat rar, să nu ai încredere nicio zi, nicio oră sau un moment de norocul avut, căci acesta imediat arată o altă față mortalilor.

Gelimer, care se refugiase la Maurisii, a fost asediat de către Belisario, căruia a fost până la urmă nevoit să-i ceară grațierea, o pâine, un burete și o ceteră. O pâine, pentru că nu mai mâncase de când a fost alungat, un burete, pentru a-și șterge lacrimile care-i curgeau din ochi, deși unul aproape îl pierduse, o ceteră, pentru că fusese obișnuit cu atâtea deliciuri pe care acum nu le mai avea și dorea să-și cânte acum nenorocirea. Într-un final, a fost constrâns să-i cedeze lui Belisario care, după ce a triumfat în Africa, l-a luat ca prizonier la Constantinopol. Ajuns în fața Împăratului și văzându-se din faima de odinioară căzut într-atâta imponentă, în servitute și într-o condiție atât de infimă, l-a bufnit râsul și a vorbit astfel:

VANITAS VANITATUM, ET OMNIA VANITAS. Apoi a mai adăugat că era un intelectual, că studiasse toate cărțile de Filosofie și de Umanitate:

“Eu nu mă mir, optim Împărat, să mă văd căzut din fericire în atâta mizerie, să fi cunoscut instabilitatea norocului, care se joacă mereu cu mortalii. Mă mir doar cum a fost posibil să îți dureze ție atât de mult. Ceea ce nu s-ar fi întâmplat, dacă eu m-aș fi gândit și la o bună apărare sau că cine se naște, este supus defăimătoarei sorți. Iar cei mai mari adeversari ai acesteia sunt tocmai capetele de stat și Imperiu. Si pentru că acum am înțeles aceste lucruri, consider că cei care trăiesc în partea de jos a statului sunt mai fericiți decât Regii. Pe lângă faptul că ei se pot bucura fără nicio grijă, nu

cum are împărăția și Regatul, iar condiția lor umilă, îi ajută, căci dacă norocul le este nefast, ei știu deja că nu prea au multe de pierdut. Dar Regii, care au atâtea avuții, simt căderea cu duritate, atunci când ajung în mizerie. Cum mi s-a întâmplat mie, care mai înainte comandam armatelor, orașelor, provinciilor, mă aflu printre atâtea delicii și plăceri, în abundența lucrurilor, temut și adorat de ai mei, iar apoi m-am văzut fără o pâine, cu care să-mi satur foamea, fără un burete, care să-mi ștergă lacrimile și fără o ceteră, care să-mi consoleze durerea. Așa că, îți spun Împărate, că cel care consideră victoria a ta, să știe că aceasta a fost a mea și mă va considera pe mine mai vrednic de triumf. Căci tu ai învins un Rege, ceea ce se vede zilnic, dar eu am învins norocul, pe care nimeni nu l-a învins niciodată. Tu l-ai doborât pe unul, care era doborât de noroc, dar eu am pus norocul la pământ și deși m-a dărâmat, nu m-a învins. Tu ai combătut un combătut de foame, iar eu am combătut foamea, care se săția cu mizeria mea. Tu ai combătut un Principe al lumii, eu o Împărăteasă, Regină a tuturor statelor și Imperiilor. Și ca să-ți demonstrez că eu am învins, uite, sunt încă viu și suport mizeriile cu sufletul curat; aceasta e o victorie mai mare, decât maniera în care m-ai subjugat, căci sunt armele cele care câștigă sau pierd în fața inamicului. Dar nu este lucru comun omului, ca acesta să învingă norocul. Tu vei avea gloria de a fi supus Regatul Vandalic, iar eu de a fi supus norocul, împotriva căruia voi putea lupta mai bine, pentru că nu mă mai poate lovi, decât luându-mi viața, deși eu știu, Împărate, că asta nu îți dorești, pentru că un atât de mare Principe trebuie să fie și clement și puternic și cu mâna pe arme. Nici în acest caz, norocul nu ar putea să mă învingă, pentru că mi-ar ucide corpul și nu sufletul, care este imortal și în care noi știm că este depusă întreaga esență și calitate a omului; pentru că ceea ce este exterior este umbră și nu adevărata noastră imagine. Dar nu trebuie să mă tem de un clement Domn, care mai degrabă își arată virtuțile după ce i-a cucerit pe inamici, decât înainte. Așadar, acestui Principe, cum sunt eu, mă supun, victorios asupra norocului, opresat de dumneata. Confesez că am fost învins și de bunătatea și de valoarea ta, una întrecându-mă la corp, alta la suflet, astfel că eu port acum afecțiune Grecilor, căci mă aflu în servitutea lor.”

Gelimer a vorbit cu atâta suflet, încât l-a înduioșat pe Împărat și considerând instabilitatea norocului, a găsit demn să-i răspundă acestuia cu blândețe și să-i spună să se liniștească, că nu pentru o ambiție de stat îi declarase război, ci pentru a confirma reputația Imperiului Roman. Căci după ce îi învinseseră pe Cartaginezi, pe Regii Siface și Giuba, el fusese mereu stăpân al Africii, pe care voia să o mențină ca provincie a sa. Că, în ceea ce-l privește, nu împotriva lui s-au întors armele Romane, ci împotriva întregii națiuni Vandalice, care în anii trecuți jefuiseră Sicilia, alte provincii ale Imperiului Roman și chiar Roma. Că dacă nu ar fi comandat armatele și Regatele, ar fi fost oricum un Domn, păstrându-și statutul regal, pentru că misiunea lui și a comandanților săi ar fi fost să-i ierte pe cei supuși și să-i dărâme pe cei mândri. Așa dorea să procedeze și cu el, pentru că îl recunoștea a fi demn, bărbat valoros și de mare suflet, cu virtuți similare celor ale sale. După ce l-a consolată în felul acesta, i-a donat câteva teritorii în Franța, pe care le-a stăpânit până la moartea sa și nu a rămas o altă amintire despre Vandali, decât cea a Regatului din Spania, unde ei și-au înfăptuit un stat și i-au dat numele Vandaluzia, adică Andaluzia, prin trunchierea unei litere.

GETICUL
CARTEA A ȘASEA
(despre Ostrogoți)

Pentru că în numărul populației Geților și Goților sunt Ostrogoții, care au domnit în Italia, și Vizigoții, care au stăpânit Spania, mă gândesc totuși că Ostrogoții au avut un mare Imperiu și merită deci să aibă parte de un capitol separat, mai ales că ei au fost cei care au distrus Italia și au secătuit-o de prima gentilețe a obiceiurilor ei. Dar vă spun, că originea lor – așa cum le place lui Iordanes, Ablavius și Priscus Istoricul, a fost cu mult mai nobilă decât cea a Vizigoților; căci așa cum aceștia (n.t. Vizigoții) se supuneau familiei Balților, tot așa, aceia (n.t. Ostrogoții) se aflau sub familia Amalilor, care o depășea prin antichitate și noblețe pe cea a Balților, deoarece ei proveneau, pe linie directă, de la Filimer. Atunci când au fost alungați de Hercule, care o făcuse Regină a Geților pe Ilea, au stat sub Imperiul Balților, până când Gauto nu și-a început stăpânirea. El l-a generat apoi pe Amala, din care a ieșit Augis, tatăl lui Amal. Acesta a fost atât de puternic, înțelept și valoros, încât succesorii săi, pentru gloria și onoarea pe care acesta le-a avut, și-au luat numele de Amali, pentru a-și demonstra descendența.

Lui Amal i s-a născut Isarna, care a fost tatăl lui Ostrogota, ale cărui opere au fost așa de mari, încât toate popoarele învecinate i-au numit pe Goții acestuia Ostrogoți, după numele lui. În timpul său s-au separat Goții și nu înainte, cum spune Ablavius Istoricul, iar Ostrogoții au locuit în țara de Răsărit, iar Vizigoții, în cea de Apus.

Din Ostrogota s-a născut Unilte, care a fost tatăl lui Atale, din care a ieșit Achiulfo, tatăl lui Ermanaric, Rege foarte faimos și puternic, despre care am vorbit deja în Capitolele precedente. Ermanaric a stăpânit peste toți Goții, Ostrogoți și Vizigoți, iar unii l-au numit Ermeric. Era cel mai tânăr față de ceilalți 3 frați ai săi, care se numeau Ansila, Ediulf, Vuldulf. Din Ermanaric se va naște Ataulf, care a fost tatăl lui Valeravans, care l-a generat pe Vuinitariu, cel care a avut la rândul său 3 fii, faimoși în chestiuni militare: Teodemir, Unalamir și Vuidemir, care au militat sub Attila și au crescut în acel Imperiu.

Din Teodemir a ieșit Teodoric, care a devenit Regele Italiei și în memoria căruia am scris această carte.

Unimund a fost și el fiul lui Ermanaric, care a și preluat domnia după tatăl său. Din Unimund a ieșit Torismund și Vuandalariu, care l-a avut ca fiu pe Berimund, tatăl lui Vederic, cel care-l va genera pe Eutaric și căruia Regele Teodoric al Italiei i-o va da de soție pe fiica sa, Amalasunta, după a căror uniune s-a reunificat familia Amalilor. Din aceștia doi se va naște Atalaric, o dată cu care va lua sfârșit și nobila familie a Amalilor.

Dar, ca să nu mă abat de la Istorie, vă spun că după marele Ermanaric, Hunii i-au supus pe Goți, dar pe Ataulf, Valevarans și Vuinitariu i-au considerat ca Regi ai lor. Vuinitariu s-a eliberat în cele din urmă din servitutea Hunilor și-a constituit propria armată cu care s-a năpustit asupra popoarelor Antes sau Antuarilor, fără succes însă. A mai încercat o dată și a ieșit glorios, făcându-i prizonieri pe Regele Basso și copiii, precum și alți 70 de principali ai națiunii. Și pentru că toți acești prizonieri în războaiele trecute se comportaseră cu atâta cruzime față de Goții săi, pentru a se răzbuna, i-a ucis pe toți prin crucifix. În această libertate a stat Vuinitariu un an, până când a venit Regele Hunilor, Balamber, și i-a declarat război, cu gândul de a-l readuce în sclavie. După ce s-a terminat bătălia și se părea mai degrabă că Goții au ieșit victorioși și nu învinși, o săgeată i-a stăpânit creierul lui Vuinitariu și l-a omorât, iar Goții au pierdut războiul. Ca urmare, Balamber a luat-o de soție pe Vualadamarcana, nepoata Regelui ucis, crezând că în felul acesta ar fi avut o legitimă domnie asupra Goților. A trebuit să li-l dea înapoi însă pe Principele Vunimund, fiul lui

Ermanaric cel Mare. După acesta, Principe a devenit Torismund, cel care își va pierde viața combătând împotriva Gepizilor. După acești doi Principi, Goții nu au mai avut Rege până la timpul lui Attila, care i-a făcut Căpitani pe Vualamir și frații săi Teodemir și Vuidemir, despre care am vorbit mai devreme.

După moartea lui Vualamir și Teodemir a urmat Teodoric, care pe-atunci trăia la Constantinopole, pe lângă Împăratul Zenone. Împăratul era la curent cu toate acțiunile Ostrogoților și ale altor Barbari în Italia, ceea ce l-a determinat să-și dorească să alunge toate acele națiuni ce infestau și jefuiau Italia și să pună pe cineva care să o poată apăra împotriva oricui ar mai fi încercat să o molesteze. Așa a dat-o în concesiune Ostrogoților și Regelui Teodoric.

S-a pregătit pentru reîntoarcerea la prima lui casă și organizând populația, împreună cu femeile, copiii și lucrurile familiare ale acestora s-au îndreptat spre Italia, bucuroși să scurteze drumul traversând din Iliricum, în Puglia. Totuși, din lipsa canalelor navigabile, a fost nevoit să ocolească prin Golful din Trieste, lucru destul de incomod datorită întregii armate. Intrat în Friuli, a mers înainte fără să fi întâlnit pe cineva care să-i obstaculeze drumul, dar ajuns apoi în zona Trevigilor, l-a întâlnit pe Odoacru - Regele Italiei, pe care l-a învins după o grea bătălie. Așadar, Ostrogoții au mers victorioși mai departe și s-au apropiat de Ravenna, care pe vremea aceea era cel mai mare și principalul oraș al Italiei, edificat în mijlocul lagunei, așa cum este astăzi Veneția noastră. Deși astăzi (n.t. Ravenna) nu mai este la fel din cauza Padului și a altor râuri care au lovit laguna, au destabilizat-o și au lăsat-o fără un aer bun și fără frumusețea ei. În acest oraș locuiau de obicei Împărații Occidentali, siguri că Barbarii nu ar fi pătruns acolo și pentru că în Italia, pe vremea aceea, nu exista vreo provincie sau vreun oraș mai bun.

Roma fusese ruinată de două ori, o dată de Goți și alta de Genseric, Regele Vandalilor, și își pierduse toată frumusețea și întregul decor. În Toscana nu mai era urmă de provincii, în Romagna toate orașele erau aproape depopulate, Regatul de Napoli era distrus, Galia de dincoace de Alpi, astăzi numită Lombardia, părea mai degrabă un deșert, decât un oraș locuit, căci după invazia lui Attila și a mai multor incursiuni, (n.t regiunea) nu s-a mai putut restaura.

Numeroasele popoare Italice ce fugeau din calea focului și a armelor Barbare și-au găsit astfel refugiul în Ravenna și în Insulele lagunei noastre, fapt care a dus la creșterea și amploarea zonei. Dar Ravenna, pentru că era un sediu Imperial, nu putea să nu aibă mai multă splendoare și măreție, decât celelalte.

Și pentru că Teodoric nu a putut combate orașul din lagună, l-a asediat și și-a împărțit populația sub mai mulți Căpitani, pe care i-a împins să stăpânească celelalte provincii ale Italiei. Aceștia, făcându-și datoria de oameni valoroși au reușit să le supună obedienței sale. În timp ce Căpitanii săi reușiseră să se facă simțiți în Italia, Teodoric încerca din toate puterile să câștige Ravenna. În van însă, căci pe lângă buna ei poziție era și foarte bine alimentată dinspre mare. Într-un final, a intervenit Arhiepiscopul orașului și a făcut un acord între Odoacru și Teodoric, ca și unul și celălalt să domnească în Italia, fiecare cu Imperiul său. Așa au intrat Ostrogoții în Ravenna, stăpânind concomitent cu Odoacru. Totuși, poate pentru că Teodoric a fost împins de orgoliul de a domni de unul singur, poate pentru că o fi fost un alt motiv, el l-a calomniat pe Odoacru, spunând că ar fi încercat să-l oprime. L-a invitat la o masă cu gustări uscate și l-a ucis prin înșelare, devenind astfel Monarhul absolut al Italiei.

Nemaiavând nicio problemă de războaie, crescut civil printre Romani și conversând cu aceștia lăsând de-o parte mândria specifică Barbarilor, a început să observe cu atenție justiția și să facă ca Ravenna să devină atât capitala Ostrogoților săi, cât și a Italianilor. Și pentru că, așa cum am mai spus, orașele Italiene erau nelocuite din cauza mulțimilor de Barbari ce le devastaseră, cu vorbă bună, favoruri și consistente cadouri s-a gândit să îi înflăcăreze pe aceștia de dorința de a se reîntoarce fiecare în patria sa, în special pe aceia care se retrăseseră în lagunele Veneției. În felul acesta, optimul Principe a domnit 37 de ani în glorie, făcând ca Italia să redevină fericitul și binecuvântatul stat de dinainte.

De aceea lagunele Veneției, care erau pline de nobilitate, aproape că s-au depopulat, căci principalii gentili din Marca Trevigiana, Friuli și însăși Roma, ce se retrăseseră acolo în fuga din fața lui Attila, au abandonat acum palatele și superbele biserici pe care le edificaseră și s-au reîntors

pe uscat, cu dorința de a-și reface primele lor patrii. Din această cauză, în aceste lagune nu au rămas decât acei nobili care, în sărăcia lor se mulțumeau să aibă un stat modest și liniștit, și nu unul mare, bogat și expus la dureri mai mari. Văzându-se deci abandonați de rude și prieteni, de frică ca nu cumva să le fie luate toate averile, s-au adunat ca să dezbată cele mai importante chestiuni ale Imperiului. Se spune că Daulo, unul dintre cei mai renumiți cetățeni, le-a vorbit acestora astfel:

“Care este norocul/soarta acestui secol știm deja, din multe fapte, din ruinele și continuele schimbări ale granițelor de stat și ale oamenilor. Căci dacă și în alte timpuri au fost războaie, acelea apăreau datorită dorinței de a domni, pentru gloria și măreția Regilor, care doreau ca numele lor să fie cunoscute. Dar acum, fie din cauza stelelor maligne, fie din altă nenorocire, se pare că unele națiuni se îndreaptă spre alte țări de parcă ar fi împinse de moarte, să le distrugă sau să distrugă chiar omenirea. Iar toate aceste lucruri le fac pentru că s-au născut sub Polul cel rece, unde gheața este perpetuă, unde nu există gentilețe, virtuți sau moduri civile printre oameni. Acesta este motivul pentru care din acea rigiditate se nasc oameni rigizi, cu spirit feroce și inimi aspre, care se nutresc cu arme, moarte, sânge și incendii. Căci printre ei, cel mai valoros este reputat cel care are toate aceste caracteristici. Acest lucru l-am înțeles noi și principalii noștri, deoarece mai întâi am fost loviți de Gepizi, apoi învinși de Vizigoți, alungați de Huni și, în final, persecutați de Vandali, tiranizați de Eruli și Turcilingi, forțați să ne refugiem în aceste lagune, pentru a ne salva soțiile, copiii și bunurile noastre. Aici (n.t. în lagună), pe lângă calitatea și puritatea aerului, a securității și fortificației locului, mai avem și marea, care ridică și coboară nivelul la ore determinate, în fiecare zi, cu fluxul și refluxul ce fac ca habitatul să fie sănătos și sigur. Căci aspectul alternant al unui sol îndoielnic și fără vad nu permite intrarea prin canal a armatelor terestre și maritime, o dată fiind plin de apă și altădată plin de noroi, nepermițând deci navigabilitatea. De aceea spun, că utilul și comoditatea mării sunt o bază excelentă pentru a da naștere unui nou stat, care să fie o oglindă a noastră. Pentru că noi știm că lucrurile care se aseamănă, se concordă cu ușurință.

Mai este și Teodoric, care sub masca clemenței și bunătății i-a convins pe consanguinii și amicii noștri să se reîntoarcă în primele noastre patrii, pierzând noi orice speranță de a deveni, pe zi ce trece, mai mari. Și dacă mă gândesc mai bine, Teodoric i-a sedus pe ai noștri să se întoarcă acasă, pentru că nemaiavând noi nave, cu mare ușurință am fi putut fi învinși de el și de armata lui. De aceea eu cred că noi trebuie acum să ne consultăm între noi, căci dacă Barbarul ne va pune jugul de gât, nu vom mai putea niciodată să ni-l scoatem, pentru că avem puțină forță. Si chiar dacă am rămas singuri, nu trebuie să ne speriem și să acceptăm orice doar ca să ne salvăm, căci sufletul își arată adevărata grandoare atunci când, dintr-o poziție mediocră se stabilesc lucruri mari. Făcându-ne bune proviziile împotriva lui Teodoric, vom scăpa de el și de alții care vor să ne lovească și vom trăi în pace, în odihnă, în libertate și cu speranța de a avea un stat mai mare, iar opinia multor înțelepți este că pentru fiecare început, Dumnezeu este favorabil. Eu nu mi-aș permite niciodată să vă propun așa ceva, dacă nu aș crede că Dumnezeu, poate pentru binele nostru, nu a vrut el să ne aducă aici, să fim abandonați de cei care ar fi trebuit să rămână cu noi și nu să ne lase în sărăcia și mizeria în care ne-au lăsat, considerați fiind și cruzi și inumani.

Aș propune astfel să vă spun, mai întâi, care este scopul nostru, iar apoi vă voi spune care este mijlocul pentru a-l îndeplini. Un lucru este sigur: nimic nu este mai drag, mai dulce sau mai binevenit printre mortali, decât libertatea. Și mai ales acelora care se nasc în libertate, care știu care este binele ce derivă din ea. Căci dacă cineva se naște în servitute, atunci când capătă libertatea nu o va cunoaște atât de bine ca unul care a fost mai întâi liber și apoi făcut sclav, iar apoi repus în libertate, care a gustat din fructul libertății mai înainte de a deveni sclav. Să cazi din libertate în servitute este maximum de mizerie, cum cel mai mare bine este de a ieși din ea. Binele pierdut pătrunde mintea și o face să suspine mai mult decât o face răul ce a trecut. Binele prezent nu are memoria răului trecut, iar clipa rea lovește mai rău, decât amintirea celei bune. De aceea Catone a ales moartea, decât să cadă în infima mizerie a servituții. Pentru omul de înaltă valoare care se naște liber, este foarte grav și insuportabil să suporte condiția servilă.

Această libertate consider eu că trebuie să fie scopul nostru, căci dacă o vom păstra, ne vom salva viețile, soțiile, copiii, patria, casele, templele și toate lucrurile publice și private. Si ceea ce contează mai mult este că vom trăi mereu în pace și liniște. Vom avea marea consolare de a ne

vedea dacă nu mari și potenți, măcar mediocri, dar cu un stat în lume; ne vom bucura mai mult de viață în interior și o să simțim mai puțin, poate, loviturile norocului/sorții, căci nu vom avea altceva de pierdut, dacă nu doar libertatea. Toate aceste lucruri trebuie să ne împingă să ne ajutăm de unii singuri, căci nici cu arme, nici cu bogății, nici cu armate nu vom putea atinge acest scop.

Și în acest stat în care ne-a așezat Dumnezeu, fiind cu toții egali în case și reputație, va trebui ca prin lege să stabilim ca umilitatea și condiția modestă să fie pe placul tuturor; să nu ni se altereze nici modul de viață, nici obiceiurile. Cel sărac să nu fie mai mare decât cel bogat. Fiecare lucru să fie bine cumpătat, iar toate nivelurile norocului să fie simțite în aceeași măsură. Dacă noi vom gândi astfel, atunci nici Teodoric, nici alte popoare Barbare nu se vor mai arăta interesați de noi. Căci dacă vom fi săraci, ce bogăție vor câștiga? Dacă ne demonstrăm umili și supuși, ce glorie sau triumf vor avea? Dacă ne vom complăce tuturor, ce fruct ar mai culege? Niciunul, evident.

Iar dacă printre noi se află cineva care ar putea spune că este foarte greu să suporti sărăcia, care aduce toate mizeriile și nefericirea în viață, o să-i răspund că noi nu trebuie să fim înfricoșați de acest lucru. Pentru că noi stăm într-un loc în care, în sărăcie vom abunda de bine, atâta timp cât între noi există egalitate. Vom putea extrage sare, fără de care omenirea nu poate trăi și vom face schimb cu popoarele învecinate, vom primi grâu, vin, haine și alte lucruri necesare. Să nu uităm tranzitul de pe uscat pe mare, care ne va face bărcile utile, peștii și păsările marine nu vor lipsi niciodată. De aceea, dacă egalitatea și umilitatea se vor practica printre noi, vom fi liniștiți, în siguranță și vom avea parte numai de comodități. Nu va exista ura între noi, nici ranchiuna sau tirania nu vor domni, invidia, disperarea, teama sau frica de arme sau armate care să ne alunge din patrie. Toată dificultatea constă, de fapt, în a putea observa egalitatea și sărăcia. Pentru că, prin natură, fiecare caută bogăția și să fie deasupra celui alt; bogăția atrage cu deliciile ei, iar superioritatea îi oprimează pe cei mai mici și se convertește în tiranie, care dă naștere nemulțumirii printre oameni. Eu aș dori ca prin lege să se stabilească ca litigiile și Insulele să fie împărțite în mod egal. Tot așa, salinele, care au fost, majoritatea, ale celor care ne-au abandonat. De asemenea, aș dori ca și apele să fie comune tuturor, să fie egalitate în veșminte, iar obiceiurile să ne fie toate la fel, ca timpul să nu le poată schimba sau altera. Aș vrea ca palatele și casele să fie abandonate, să locuim în comun și în mod egal. Astfel, neputând oamenii să se îmbogățească în veșminte, în așterne mesele pline, în a locui case mari, în a dori să fie servit sau a dori să-și cumpere mereu ce are celălalt, atunci fiecare va trăi în pace, în egalitate și se va bucura de patrie, soție, fii și rude, fără a se simți deloc nefericit și având ca unic scop pe Dumnezeu și teama de el, astfel ca tot ceea ce va face, să fie spre bine.”

Așa a vorbit de bine acest om înțelept, încât poporul sărac și confuz l-a ales drept conducător și l-a poreclit Tribunalul. Atunci el a ales un număr de oameni din fiecare Insulă, pe cei care erau cei mai buni, și le-a dat autoritatea de a scrie legile pe care le-a dorit în parlamentul său. Aceștia au mai adăugat apoi și altele și le-au dat numele de 'legile lui Daulo', care au fost respectate de Insularii din lagune pentru mulți ani, așa cum voi povesti în Istoria Venețiană.

Despre această egalitate în modul de viață scrie și Cassiodor într-una din Epistolele sale, spunând că mulțumită acestor legi, popoarele Venețiene și-au păstrat libertatea și nu au fost molestate de către Teodoric. El a încercat mereu să-și mărească statul și, în afară de Italia, a reușit să-și supună Sicilia și Dalmația, iar în Franța a trimis o mare armată pentru a-și recupera Regatul nepotului său Amalaric, fiul uneia dintre fiicele sale ce se măritase cu Alaric, Regele Vizigoților. Și pentru că un astfel de stat avea nevoie de un moștenitor dintre ai săi, i-a dat-o de soție lui Eutaric, fiul lui Vederic al Amalilor, în Spania, pe fiica sa, Amalasunta. Așa s-a născut Atalaric, dar ginerele său a murit destul de repede, după care a murit și Teodoric, care a ținut în frâu Imperiul Italiei pe o perioadă de 33 de ani. Amalasunta a rămas deci Regină a Ostrogoților, împreună cu Atalaric care era încă un copil.

Și pentru că această Regină era doctă în latină și greacă și mare amatoare de studii limbilor, a încercat să-l trimită pe Atalaric la cei mai buni profesori, pentru a deveni și el învățat și iubitor de carte. Însă Goții s-au opus acestei dorințe ce contrasta dorinței lor de arme, ce le adusesese statul la o asemenea grandoare. Ei nu puteau accepta ca Regele lor să fie crescut în servitutea și nimicnicia studiilor de litere, impropriu unui bărbat care ar fi trebuit să cunoască armele pentru a

guverna un stat atât de mare. Iși doreau ca acesta să fie hrănit în vânătoare, printre fierul armelor și printre soldați, pentru a putea duce mai departe reputația lor și în Italia și în afara ei, așa cum făcuse Teodoric și toți descendenții din casa Amalilor.

Atunci Regina, neputând să-i contrazică le-a făcut acestora pe plac, dar tânărul Rege, peste puțin timp a fost atins de o grea infirmitate și a murit. Amalasuța l-a luat atunci de soț pentru Regat, pe vărul ei Teodat, iar cu scrisori secrete trata cu Împăratul Iustinian pentru a-i concede Italia. Înainte de a se finaliza tratativa, Teodat, care fusese ofensat de ea pentru că îl obligase să restituie anumite teritorii pe care le ocupase înjust în Toscana, a conspirat împotriva ei împreună cu rudele unor condamnați pe care Amalasuța îi trimisese la moarte. Au prins-o astfel într-o ambuscadă și au exilat-o în Insula din Lacul Bolsena, unde apoi au omorât-o. Împăratul Iustinian, care o ținuse pe Amalasuța sub protecție, a fost foarte derajat și l-a anunțat prin sol că era la cunoștință de trădarea lui față de optima Regină și să se pregătească de război. Iar pentru ca cuvintele sale să fie relaționate și cu fapte, l-a trimis pe Mondo, Got de origine, om foarte fidel Imperiului în Dalmația, iar pe Belisario în Sicilia, cel care, cu onoare și glorie îi învinsese pe Vandali și se întorsese triumfător din Africa la Constantinople.

În Dalmația, Romanii i-au alungat pe Goți peste frontiere și au ocupat Salona. Belisario câștigase în Sicilia Catania și Siracusa și, luptându-se pentru Palermo, care era principala și cea mai importantă fortăreață a Insulei, a învins și a supus Împăratului întreaga provincie. Toate aceste întâmplări nefericite suferite de Goți l-au făcut pe Teodat să facă o convenție de capitulare în fața solului, prin care să fi abandonat Sicilia și să fi acceptat să fie tributar Imperiului. Totuși, pentru că era josnic și instabil, l-a rechemat la el pe sol, gândindu-se că aceste condiții nu l-ar fi mulțumit pe Împărat. Teodat era avar, crud, meschin și fără nicio credință sau constanță, chiar dacă era, așa cum mărturisește Casiodor, doct în limbile Greacă și Latină și mai ales un extraordinar Filosof Peripatetic. Cum spuneam, l-a rechemat pe sol și i-a promis că va ceda Împăratului întreaga Italie. Între timp însă, a aflat că în Dalmația a avut loc o încăierare, în urma căreia Mondo și fiul său fuseseră omorâți, iar Romanii rămași fără Căpitanul lor, abandonaseră provincia. În felul acesta se înfăptuia previziunea Sibilei care profetizase că atunci când Romanii ar fi ocupat Africa, Mondo și progenitura sa ar fi murit. Aflând acestea, Teodat s-a reînsuflețit dintr-odată, a anulat toate promisiunile făcute, inclusiv capitularea, iar pentru a pune perfidie peste perfidie, a dus în temniță grupul de soli.

Împăratul Iustinian acum, pentru a păstra reputația Imperiului, l-a trimis pe Constantin în Dalmația, care a recuperat Salona imediat ce a pătruns în provincie. Anul următor a intrat și Belisario cu mare armată în Italia și ca prim obiectiv a ocupat Regatul de Napoli. Observând lașitatea și neînsuflețirea lui Teodat, Goții și-au dat seama că acesta nu era capabil să guverneze un Regat precum al lor, astfel că s-au întrunit la Terracina și și l-au ales ca Rege pe Vitige, bărbat războinic și valoros. Teodat a încercat să fugă și să se refugieze în Ravenna, dar a fost prins și ucis de către Otar, trimisul special al lui Vitige. Și pentru a demonstra că are un cuvânt de spus în Regatul Ostrogoților, deși nu era de stirpe Amală, Vitige a luat-o de soție pe una dintre fiicele Amalasuței, de la care a avut copii.

Pentru a reorganiza toate forțele Goților, Vitige s-a dus apoi la Ravenna. Belisario, aflând de plecarea inamicilor, s-a îndreptat și el spre Roma, unde a fost făcut Căpitan de către Împărat, ca merit pentru că-i alungase pe Goți dincolo de frontiere. În tot această timp, Vitige a adunat toate forțele Goților cu care a încheiat o armată de 150.000 de persoane și s-a îndreptat spre Roma. A trimis în același timp o armată și în Dalmația, pentru a demonstra inamicului că eșecul națiunii Gotice a fost cauzat de lașitatea fostului lor Rege și nu de puterea sau valoarea ei.

A trecut astfel Apennini și a asediat Roma, atacând-o de mai multe ori. Totuși valoarea lui Belisario și a altor Căpitani Greci a fost mai mare, Goții suferind mari pierderi. Împăratul Iustinian înțelese cu ce forță armată Vitige se îndrepta spre Roma și ca să nu iasă învins, i-a trimis lui Belisario multe ajutoare. Belisario, văzându-se puternic și în vigoare, rezistând în fața inamicului, a ieșit cu armata din Roma și s-a aruncat peste Vitige, într-o luptă foarte sângeroasă. Victoria a fost dubitabilă, dar într-un sfârșit a avut câștigul pertinentă și toleranța Goților, Grecii fiind alungați în oraș, într-un mare măcel, în care și-au pierdut viața cei mai valoroși soldați ai lui Belisario. Acestuia

din urmă nu-i mai rămase decât să apere orașul, căci acesta era singurul mod prin care ar mai fi putut să-l deranjeze pe inamic. Vitige a intrat astfel victorios în Roma unde, știind că era carentie de provizii, a intrat cu speranța că nimic nu l-ar fi împiedicat să facă tot ce dorește. Știa însă că Belisario aștepta întăriri dinspre Răsărit și-atunci a făcut un armistițiu de pace. Dar s-a întâmplat ca de teama lui Vitige din Ravenna, Giovanni, unul dintre Căpitani Imperiului, și câțiva soldați să se întoarcă prin Lombardia și să asedieze Arimino. Astfel, după o înfrângere, Goții au mai avut încă una, iar Romanii, pe lângă Arimino au mai ocupat și Milano și mare parte din Lombardia, așadar totul era din nou în balans.

Presimțind că războiul lua o întorsătură avantajoasă pentru el și văzând că lucrurile începeau să se amelioreze în Italia, Împăratul a dorit să ducă la bun sfârșit această acțiune și l-a trimis pe Eunucul Narsette cu ajutoare pentru Belisario, amândoi încercând să scoată de sub asediu Arimino (n.t. Rimini). S-a iscat însă între ei o controversă pentru teritoriu, care a pus Imperiul în pericol. Au venit în ajutorul orașului Arimino și l-au eliberat pe Giovanni, care devenise piele și os din cauza foametei. Au pătruns apoi în Romagna, pe care au pus-o la dispoziția Imperiului.

Și pentru că Romanii ocupaseră Lombardia și asediaseră Milano, Goții au pătruns și au distrus totul până la fundament, au măcelărit bărbații care le-au ieșit în cale, iar pe femei le-au donat Borgonionilor, drept mulțumire pentru ajutorul pe care li l-au acordat în acea bătălie.

Iustinian înțelese despre diferențele apărute între cei doi Căpitani, Narsette și Belisario, și a hotărât să-l cheme la el pe Eunuc și să lase toată greutatea peste celălalt. Văzându-se în luptă de unul singur, Belisario a decis să atace Osimo, fortăreață de nepătruns pe vremea aceea, pe care după un lung asediu a reușit să o ocupe. După ce a câștigat acest pământ, s-a îndreptat spre Ravenna, locul în care se afla Vitige cu mare parte din Goții săi. Aici s-a gândit la un artificiu pentru a reuși să-și ducă planul la îndeplinire: Goții, văzând că nu au nicio șansă sub comanda lui Vitige, l-au acuzat pe acesta de lașitate și l-au făcut pe Belisario să înțeleagă, că dacă el ar dori să le devină Rege, atunci ei i-ar pune la dispoziție întregul oraș, pe Vitige însuși și întregul Imperiu Gotic. Belisario s-a prefăcut bucuros de a comanda cea mai valoroasă națiune a lumii, dar că ar dori ca acest lucru să-l delibereze ulterior. Prin această farsă a obținut Ravenna, l-a avut pe Vitige și toate orașele Lombarde i-au trimis soli și ostateci.

Între timp, Împăratul a fost avizat de anumiți indivizi care invidiau reputația lui Belisario, că acesta chiar ar fi acceptat Regatul Goților. Împăratul i-a crezut și l-a rechemat la ordin, spunându-i că ar avea mare nevoie de el la Eufurat, pentru războiul pe care Perșii îl duceau împotriva provinciilor Romane. Belisario a ascultat ordinul și s-a așezat la comanda armatei Imperiale cu Vitige, Regele Ostrogoților, cu toți prizonierii și cu toate bogățiile pe care le dobândise, îndreptându-se spre Constantinopole. Când a ajuns acolo, a creat confuzie printre detractorii săi, căci ei credeau că acesta nu se va mai întoarce în viață, iar acum îl vedeau într-o și mai mare reputație pe lângă Împărat. Toată această acțiune întreprinsă de Iustinian l-a costat mult, căci Imperiul Italiei a intrat din nou în dificultățile de mai înainte.

Dându-și Goții seama că Belisario, fiind un Căpitan de bună credință pentru Împăratul său, nu ar fi acceptat iciodată Regatul lor, așadar l-au ales atunci ca Rege pe Teuldibald, care pe vremea aceea se afla la guvernul Veronei. Acesta, deși își dăduse copiii ostateci lui Belisario, la sfatul lui Vraia, om foarte prețios printre Goți, a acceptat Regatul, el având deja, cum spuse Vraia, sânge Regal. Dar mai mult decât cuvintele lui Vraia, au fost divergențele dintre soția sa și cea a lui Vraia care l-au obligat să accepte, acest meschin primind, se spune, un ingrat salariu. Certându-se acestea între ele și aruncându-și cuvinte răutăcioase, Regele a dat ordin ca Vraia să fie ucis spre nemulțumirea universală a Goților, căci Vraia fusese o persoană de puternică personalitate, cu mult credit și valoare în fața națiunii Gotice.

Cu toate acestea, ingraturul Rege nu a rămas nepedepsit în urma greșelii comise față de un om așa de bun, căci Bela Gepe, îndrăgostit de soția lui Vraia, îi va răzbuna moartea acestuia la puțin timp după aceea. Asta pentru că Regele o dăruise pe soția lui Vraia unui dependent al său, situație foarte deranjantă pentru Bela care la o masă festivă publică, i-a tăiat capul lui Teuldibald; după ce l-a tăiat, capul a zburat cu repeziciune pe masă, astfel că nimeni nu a putut observa cine îl tăia.

După ce a fost ucis în felul acesta, Goții l-au ales ca Rege pe Ataric, dar Goții care au

participat la alegeri au fost doar Ostrogoții numiți Rogi. Nu a fost însă acceptat și de ceilalți, așa că a fost tăiat în bucăți.

Au ajuns apoi la dorința comună de a-l alege pe Totila, care era nepotul lui Teuldibald. În timp ce în Regatul Gotic se întâmplau aceste lucruri, Căpitaniii Romani ce rămăseseră în Italia după plecarea lui Belisario începuseră să facă multe injustiții, așa cum obișnuiesc mereu să facă soldații.

Mai mult, auzind despre dificultățile Goților, și-au strâns armata și s-au îndreptat spre Verona unde, din cauza unei dispute între ei, nu numai că nu au cucerit orașul, dar au și fost nevoiți să se retragă la Ravenna. Aflând că Totila își adunase și el 5.000 de oameni, s-au îndreptat spre el și după o luptă încrâncenată în câmpiile Trevigiane, Romanii au fost învinși. Reputația lui Totila a crescut atât de mult, încât Goții au început să nu se mai teamă nici măcar de forțele Grecilor. Trecând în Toscana au mai ocupat câteva teritorii și au pus stăpânire pe întreaga Lombardie. Au ocupat Puglia, Abruzzo, în Regat au fost învingători și au rămas stăpâni peste multe orașe, dar nemulțumiți au asediat și Napoli. Numele lui Totila a devenit astfel ilustru în câteva zile, bărbat nu numai de valoare, dar și ca robustețe, bunătate, justiție și alte rare virtuți ale sufletului. Acum au înțeles cei pricepuți în aceste chestiuni, ce înseamnă un Căpitan războinic, valoros, autoritar și de bun sfat; căci dacă ai fi dat la o parte doar un Belisario din Italia, un Imperiu atât de mare l-ai fi văzut dispărut spre rușinea celorlalți Căpitani Imperiali. Iustinian și-a dat seama că acest dezastru era datorat discordiei dintre ai săi, așa că a decis să-l trimită pe Massimino, Căpitan general în Italia, cu o întreagă armată formată din soldați valoroși. Ajuns în provincie însă, acesta s-a demonstrat a fi laș și fricos, care nu a reușit nicio acțiune împotriva Goților și aproape că s-a ascuns. Atunci Împăratul care-și pusese toată încrederea în acest război, s-a văzut nevoit să mai trimită o nouă armată, sub conducerea lui Demetrio, unul dintre soldații lui Belisario. Din Sicilia, a încercat să salveze Napoli, dar nu a reușit pentru că armata Goților pusese o bună stăpânire peste oraș. A mai încercat o dată cu armata lui Massimino, dar pentru că era în mijlocul iernii, o furtună puternică a aruncat toate navele de-a curmezișul și multe dintre ele s-au izbit de stânci. Văzând Napoletanii și garnizoana Imperială că nu mai era nicio speranță de a primi vreun ajutor, au hotărât atunci să i se predea lui Totila. După ce a cucerit și acest oraș, el va avea în mână întregul Regat, mai puțin Otranto, care aflat sub asediul Goților a fost apărat cu vitejie de către soldații lui Belisario ce veniseră în ajutor.

Văzând Împăratul că lucrurile mergeau din rău în mai rău, în fiecare zi, îl rechemă pe Belisario din Media, unde acesta se lupta cu Perșii și-l retrimise în acțiunea aproape disperată din Italia, după 9 ani de la prima sa expediție. A venit Belisario de la Răsărit cu puține forțe, cu doar 4.000 de soldați. Ajuns la Ravenna a înțeles că nu putea să fie nici măcar mediocru în fața unui dușman atât de puternic, care supusese deja întreaga Italie. Acestei situații i s-a mai adăugat un alt rău, căci Schiavonii, văzând dificultățile prin care trecea Imperiul și siguri de victorie, s-au adunat și au trecut neașteptat în prima țară pe care au întâlnit-o. Goții, și mai înflăcărați decât erau de obicei, văzând că un Căpitan atât de valoros cum era Belisario, nu reușea să se facă văzut, au continuat să ocupe și alte locuri, dintre puținele rămase, unde mai erau Romani.

Apoi, cu toate forțele Goților, Totilă s-a îndreptat spre asedierea Romei, făcând orice i-ar fi fost posibil pentru a o cuceri. Belisario a plecat cu armata de la Ravenna și a ajuns la Marina di Ostia, în intenția de a încerca salvarea Romei. Nu numai că nu a salvat Roma din fața imensei armate a lui Totila, dar s-a și îmbolnăvit, în Porto. După ce a capturat toate proviziile Romanilor, Totila a asediat în forță orașul și l-a câștigat în mare glorie. Se spune că cei mai bogați Senatori au devenit atât de săraci încât pentru a supraviețui, a trebuit să bată din poartă-n poartă pentru a primi o bucată de pâine, același lucru întâmplându-se și cu nobilii și excelentele matroane Romane.

Dacă toate acestea ar fi putut să-l infatueze pe Totila și să încerce și alte acțiuni, acest lucru nu s-a întâmplat căci, cunoscând el instabilul flux al norocului, s-a liniștit și a căutat să strângă pacea cu Împăratul care, la rândul său, a lăsat totul în mâna lui Belisario. În felul acesta, ajungând la condițiile păcii, nu s-a ajuns la nicio concluzie. Indignat, Totila a distrus o treime din zidurile Romei și era gata să distrugă toate edificiile antice care mai rămăseseră în picioare, dacă nu i-ar fi venit ideea de a evacua poporul din oraș și de a prohibi, prin pedeapsa cu moartea, de a mai intra cineva să locuiască aici. Astfel, orașul care fusese Regina și Împărăteasa lumii a rămas singur și abandonat

din cauza ostinației și lipsei de inteligență a Prințului lui.

După aceasta, Totila s-a întors în Puglia, iar Belisario, și-a adunat în grabă oamenii, și-a făcut provizie de muniții și alimente și venind pe Tevere în nave, a devenit stăpânul Romei. Cu aceeași repeziciune a refăcut în 15 zile zidurile Romei, folosind doar piatră, fără var, așezând între acestea doar niște grinzi, pentru ca compoziția să fie solidată. Romanii care trăiau în zonele limitrofe au sărit în ajutor și când Totila a aflat ce realizase Belisario în atât de puține zile, s-a îndreptat imediat spre zidurile Romei. Acolo unde ruinele zidului erau prea largi, Belisario a construit niște șanțuri și, nereușind să ridice și Porțile orașului din cauza apropierii dușmanului, și-a pus cei mai bravi și valoroși soldați la garda șanțurilor. Cu proviziile pe care și le făcuse a reușit să țină pieptul cu vitejie numeroaselor atacuri Gotice, provocându-le acestora multe pierderi. Și deși Totila fusese laudat în slăvi pentru toate acțiunile fericite pe care le întreprinsese până atunci, iată că pentru această nefericită zi, a început să fie ocărât și calumniat. Pentru că vulgul ignorant judecă prudenta unui Căpitan prin prisma rezultatului. Dar Fortuna, ca Doamnă peste toate lucrurile, trebuie să aibă și ea partea ei. Nereușind nicio acțiune la Roma, Totila s-a retras imediat la Tivoli, pământ pe care-l distrusese deja și, ridicându-i ziduri și creându-i șanțuri, ascunse aici toate bogățiile și lucrurile cele mai dragi și de preț. Giovanni, unul dintre Căpitanii Romani, a ajuns aici pe neașteptate împreună cu niște bande de cai și a eliberat toți Romanii ce fuseseră făcuți prizonieri de către Goți în Capua, apoi i-a trimis în Sicilia. Totila s-a necăjit foarte tare și i-a atacat și învins, dar nu le-a produs mari daune căci soldații Împăratului au luat-o cu toții la fugă în Otranto.

Pentru a întări războiul în Italia, Împăratul i-a mai trimis lui Belisario o nouă armată, dar acesta, pentru puținele forțe de care mai dispunea, s-a hotărât să-și ia un răgaz. Ajunsese între timp și soția sa la Constantinopole și-i ceruse cu stăruință Împăratului fie să-l trimită acasă, fie să-i trimită o armată mai mare pentru a pune capăt războiului. Iustiniano a decis atunci să-l revoce pe Belisario, iar după plecarea lui, Totila a reocupat Roma, de data aceasta într-un alt fel: a refăcut zidurile și printr-un nou edict a rechemat toți Romanii care duceau o viață mizeră în zonele învecinate și i-a convins să repopuleze orașul, în care el își va așeza reședința. A trecut apoi cu armata în Sicilia și a distrus întreaga provincie. Ca și cum s-ar fi trezit dintr-un somn profund, Împăratul a trimis multe ajutoare sub comanda lui Artabane, iar Căpitanului general Germano, i-a trimis și mai multe forțe și i-a dat sub îngrijire întreaga Italie. Acesta era un bărbat foarte valoros și curajos și pentru că avea în spate o armată războinică și, mai ales, era căsătorit cu una dintre fiicele Amalasuntei, a reușit să-i terorizeze pe Goți; totuși, pentru că oricum soarta decide în chestiunile umane, tocmai când se pregătea să intre cu armata în Italia, s-a îmblonăvit fulminant în Grecia și a murit.

Totila, care căuta să strângă prietenii oriunde, pentru a încerca atacarea Imperiului din mai multe părți, a scris mai multe scrisori și promise lucruri mari, astfel că Schiavonii au acceptat oferta sa și, în număr mare, au trecut împreună Dunărea atacând devastator Imperiul, lângă Adrianopole. Grecii au reușit până la urmă să-i alunge pe Barbari, dar cu foarte mari pierderi.

Împăratul a înțeles puterea inamicului pe care îl avea și în Italia și în afara ei și a decis să-l trimită pe Eunucul Narsette, mare Căpitan de război, cu o imensă armată, în Italia. Acesta a trecut prin Dalmația și pe la granița cu Venezia, cu ajutorul navelor Veneților. În acest timp, Goții asediau Ancona pe mare și pe uscat, astfel că Narsette a strâns mare armată de Greci, Veneți și Dalmați, cu toții mari cunoscători în chestiuni maritime, și a atacat cu putere armata Goților, deși aceștia erau în număr mai mare față de navele lor. Și pentru că Goții erau foarte puțin pricepuți în lupta pe mare, cu cele 47 de galere de care dispuneau, au primit cu atâta greutate acest atac, căci lemnele, în anumite locuri erau prea îndepărtate unele de altele, iar în altele, ramele erau atât de jos, încât și lemnele și ramele se loveau unele de altele și se încurcau între ele; ce este mai grav este că Goții ori ar fi trebuit să combată, ori să-și întoarcă galerele, iar când au virat, au început să cadă de pe punte cu toții în mare, fiind învinși de Greci și Veneți și suferind multe pierderi.

Ca mulțumire pentru ajutorul primit de la flota Veneților, Narsette va contribui mult la dezvoltarea lagunelor noastre, așa cum voi arăta la locul potrivit. Eunucul a luat apoi armata din Ravenna și s-a îndreptat spre Totila care, cu toate forțele statului Gothic a încercat să și-i alătore și pe Francezi, dar nu a reușit. Aceștia, în timp ce Italia ardea în urma acestui sângeros și lung război,

trecuseră munții și ocupaseră câteva teritorii în Galia Cisalpină, care apoi a luat numele de Lombardia.

Ajuns în fața inamicului și dorind să se lupte în câmp deschis, Totila a intrat în mijlocul celor două armate; a apărut singur pe cal, cu o lance în mână și fugea la dreapta, apoi la stânga, apoi înainte și se oprea și făcea totul cu atâta măiestrie și agilitate, încât a fost numit cel mai bun călăreț al lumii. Dar ce era cel mai admirabil, era că fugea cu lancea joasă, aproape răzând pământul, apoi o învârtea și o ridica în sus cu atâta grație. Acest mod se mai vede și astăzi la Turci, care sunt reputați a fi excelenți călăreți, iar eu, autor al prezentei Istории, Venețian, am reușit cu brio, de multe ori, să fac același lucru.

Când a ajuns un contingent de 2.000 de cai pe care-l aștepta, Totila i-a atacat pe Greci cu duritate; pe de-o parte erau deci Grecii care, pentru că-i mai învinseseră o dată pe Goții erau acum și mai formidabili, iar pe de alta erau Goții, care doreau să-și arate superioritatea și să se bucure în pace de statul cucerit. Victoria a fost astfel incertă, însă după ce Totila a fost ucis, Goții au fost înfrânți, spre marea onoare a lui Narsette. Fortuna iar a demonstrat că nu poate sta într-un loc, ci că variază, precum Luna, cu ale ei aripi mortale.

Și pentru că pierduseră Italia, iar numele Ostrogoților aproape că dispăruse, Belisario a dorit să reintre în scenă, să redevină acel valoros Căpitan de odinioară, astfel că a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a recuceri provincia pierdută. După moartea lui Totila, a pierderii armatei în mare, statul lor rămăsese pustiit, dezarmat și, aproape, fără niciun fel de ajutor sau susținere.

Goții care au mai rămas l-au ales ca Rege pe Teia Gotul om, se poate spune, foarte valoros. El a moștenit tot tezaurul lui Totila din Marca, a încercat să-i regrupeze pe Goții care se aflau de-o parte și de alta a Italiei și, pentru a avea succes în acțiune, a trimis soli și scrisori Francezilor, încercând să obțină ajutorul acestora. A motivat ajutorul explicându-le că, așa cum Goții au fost smulși din teritoriile pe care le ocupaseră, tot așa să se aștepte și ei căci, provinciile pe care ei le ocupau, aparțineau Imperiului Roman, la fel ca și Italia.

După ce îl ucisese pe Totila, Narsette avansase victorios spre Roma, reușind să-i supună Împăratului toate orașele care se aflau dincolo de Apennini. Atunci Goții au început să-i măcelărească pe toți Romanii care le ieșeau în cale, iar Teia cerea ajutorul Goților și Francezilor din toate provinciile Italice. Aceștia din urmă nu au fost interesați de solicitarea lui Totila, ei considerând că ar fi mai bine să îndulcească relația cu Împăratul și nu să îl irite mai rău. Teia a intrat cu Goții săi în câmpiile Romei într-un mod insolit, reușind să adune și toate forțele statului Gotic. Narsette s-a apropiat și el cu ai săi de limita râului Dracone (n.t. astăzi Sarno), de unde amândoi așteptau să se facă zi și să înceapă lupta. S-a întâmplat însă ca Narsette să pună stăpânire pe navele Goților, fapt care i-a dezorientat și i-a făcut să se retragă pe un munte din apropiere. Și pentru că erau înfomețați și nu mai aveau nimic de pierdut, au decis să moară vitejește, cu arma în mână. Au atacat astfel prin surprindere tabăra Romană, iar Teia a fost primul care a asaltat, căci recunoscut fiind de către dușmani, au sărit cu toții pe el, iar ca om excepțional ce era, a reușit să țină piept furiei atacatorilor, ucigând cu mâna sa atât de mulți cum istoria nu a cunoscut vreodată, așa cum ne mărturisesc chiar inamicii săi, precum Procopius, care a scris mult despre acest argument. Și pentru că lăncile și sulițele cădeau încontinuu peste el, își schimba mereu scutul, dar la un moment dat a fost prins de o săgeată în picior și peste puțin timp a murit. Și deși Teia murise, în loc ca Goții să domolească ritmul bătăliei, au început să împingă și mai tare, ca oameni valoroși ce erau și încercau să aibă cu toții același sfârșit glorios, luptându-se așa toată ziua până se lăsase noaptea, iar a doua zi au luat-o de la capăt cu aceeași stare de spirit și iar până seara, cu atâtea victime cum nu s-au mai văzut vreodată. Într-un final, aflându-se într-o disperată situație, Goții au convenit cu Narsette că vor abandona Italia, o vor lăsa liberă în custodia Romanilor și vor jura solemn că nu-l vor mai deranja niciodată pe Împărat. Le-au restituit Romanilor cetățile și banii publici și cu familiile, cu puținele bunuri pe care le mai aveau, puțini câți mai erau și slăbiți de putere au părăsit teritoriul și s-au amestecat apoi printre ceilalți Barbari, iar numele Ostrogoților a dispărut. Acesta a fost sfârșitul Imperiului Gotic în Italia, după 18 ani de la începerea războiului de către Iustinian.

GETICUL
CARTEA A ȘAPTEA
(despre Vizigoți)

Imperiul Vizigoților din Spania a fost de la început mare și puternic, de când Vualia i-a învins pe Vandalii ce ocupaseră acea provincie. S-a văzut și din acțiunea pe care a întreprins-o împotriva lui Attila că această națiune a avut sub conducere atâția oameni, cât au avut Romanii și alți Barbari împreună. În plus, pentru că au fost atât de puternici, au stăpânit mai mult decât ceilalți Goți despre care am vorbit în cărțile anterioare. Vă spun doar că Vizigoții au avut originea din Hercule și Ilea, Regina Geților, care l-au avut ca fiu minor pe Scita, ce și-a încins brăul numit Balț și a tras cu arcul lui Hercule. Acesta a fost și tatăl lui Hercule Germanul (n.t. Alemanus Hercules), cel care-i va învinge pe Sarmați. Chiar dacă Istoricul Ablavius spune că atunci când Geții s-au oprit la fluviul Tanais (n.t. Don), după ce s-a rupt podul sub Filimer, cei care au rămas la Apus și-au spus Vizigoți, iar cei care au rămas la Răsărit și-au spus Ostrogoți, cu acest lucru eu nu sunt de acord, căci Geții care au rămas acolo nu puteau fi decât Masageții, despre care ar trebui vorbit foarte mult.

Iordanes spune că numele Balților a luat naștere de la îndrăzneala lor, pentru că *balt*, în acea limbă, însemna îndrăzneț. Dar este mai veridic însă să credem ca acesta să fi avut origine de la *Balțul* lui Hercule și de la temeritatea lui Scita. Oricum ar fi, se știe că familia Balților a stăpânit peste Vizigoți când despărțiți de Ostrogoți, când împreună cu aceștia, au stat uniți în Scitia și au adus mari daune Imperiului Roman, au ruinat Italia, au prădat Roma și din Franța au trecut apoi în Spania, sub conducerea Regelui lor Vualia.

Vualia s-a stabilit la Toulouse unde, pentru a crea fundamentele pentru noul său stat și pentru a-i alunga din provincie pe Barbarii care o ocupau, a strâns o bună pace cu Romanii și s-a luptat cu Vandalii și Alanii rămași în Betica, iar după ce l-a ucis pe Gunteric, a pus stăpânire peste țara lor. După moartea lui Vualia, a fost ales Rege Teodoric, sub domnia căruia Goții au crescut atât de mult în putere și măreție, încât Romanii, temându-se de dezastrele pe care le-ar fi putut provoca, l-au trimis pe Ezio, patriciu Roman și mare Căpitan de război, cu o imensă armată pentru a-i combate.

Dar între timp, Attila se pregătea de război și nimeni nu știa împotriva cui, astfel că Vizigoții și Romanii au legat din nou pacea și au hotărât să lupte împotriva lui Attila, sub același stindard. O dată ajuns în Franța, Attila a fost atacat în Câmpiile Catalaunice, iar Goții au avut parte de acea ilustră victorie care a fost celebrată de atâția scriitori, dar care s-a terminat însă cu moartea lui Teodoric. Combătând vitejește, a căzut de pe cal și pentru că nimeni nu l-a recunoscut a rămas pe câmp, călcat în picioare de ai săi. Acesta era deci Căpitanul care ar fi murit în acea zi, despre care îi vorbise Aruspicele lui Attila, atunci când i-a fost cerut să prezică cercetând în măruntaiele animalelor, așa cum era obiceiul gentil.

Ezio și-a dat seama de valoarea lui Torismund și de puterea Vizigoților și a luat hotărârea de a nu duce la bun sfârșit lupta împotriva lui Attila, căci se temea, că o dată înlăturat acesta, Vizigoții ar fi crescut în măreție și ar fi oprimat Imperiul. A căutat pretext deci și i-a spus lui Torismund într-o manieră destul de elegantă, că ar fi mai bine să se reîntoarcă în Spania, pentru că, în lipsa sa, frații săi ar fi putut să uneltescă vreun motiv în proaspătul lor Regat. Torismund l-a ascultat, s-a sfătuit și cu ai săi, apoi a trecut în Spania; între timp, Attila a trecut din Lamagna în Franța în lupta împotriva Alanilor care locuiau în zona fluviului Liger (n.t. Loire). S-a gândit atunci, că după ce Attila i-ar fi învins pe Alani, ar fi atacat și statul său astfel, fără a mai pierde un moment, a trecut în ajutorarea trupelor Alane și într-o singură zi, prin deosebită vitejie, a reușit să-l distrugă pe inamic, umplându-se de glorie. Faima Vizigoților a crescut și a devenit cunoscută apoi de toate națiunile lumii.

După o victorie atât de importantă, Torismund s-a reîntors la Toulouse unde, în liniște, a condus statul Goților spre o nobilă pace. Dar într-o zi s-a simțit rău și, în timp ce i se lua sânge dintr-o venă, a fost asaltat de un grup de conjurați conduși de Ascalure, un supus dintre ai săi. În toată dificultatea sa, cu toate spadele care-i veneau peste, cu vena tăiată care pierdea sânge, cu mâna rănită a reușit să apuce un scaun și cu toată valoarea lui de mare Rege a reușit să ucidă pe câțiva apoi, nemaiputând combate, a murit. Imediat, Nobilii Vizigoți l-au făcut răspunzător pentru această moarte pe Teodoric, fratele lui, și dorinței lui de a domni. Acesta a negat vehement, cu constanță, că nici nu a făcut, nici nu a gândit așa ceva și atunci a fost făcut imediat Rege.

În timpul lui Teodoric, Rizaro, Regele Svevilor (n.t. Suebi/Suevi), numit de Spanioli Requiliano (Requirian) ce avea sub stăpânire provinciile Galiției și Portugaliei, a declarat război Vizigoților, după ce Teodoric îi propusese pacea, cu multe și onorate condiții. Infatuat de câteva victorii pe care le obținuse, Rizaro a ajuns până la granițele León-ului care, împreună cu o parte din Franța, era pe vremea aceea supus Imperiului Vizigotic. Teodoric a înțeles că vor trebui folosite forțe și arme pentru a-l opri pe Regele inamic, astfel că și-a adunat armata și cu ajutorul lui Giundiac și Ilperic, Regele Burgunzilor, au început un nou însângerat război, cu luptă valoroasă de ambele părți, astfel încât o perioadă nu s-a știut cine a avut câștig. Apoi valoarea și puterea Vizigoților și a Burgunzilor a învins, Svevii au fost uciși, iar Requiliano, deși a încercat să fugă, a fost prins și ucis.

Teodoric i-a grațiat pe Svevii rămași și li l-a oferit ca Rege pe Achiulf. Om ingrat, uitând de beneficiul primit, îi va declara război lui Teodoric peste puțin timp împins fiind, așa cum se presupune, de Svevi, care au fost dintotdeauna dușmani ai Vizigoților. Astfel, Teodoric s-a mai văzut nevoit încă o dată să lupte împotriva Svevilor, iar după luptă i-a alungat, iar pe Achiulf a trebuit apoi să-l ucidă. Acest eveniment nefericit i-a făcut pe Svevi să se umilească și să implore iertarea lui Teodoric. Era prin natura sa un om bun și nu numai că le-a oferit di nou grațierea, dar le-a dat și imperiu și posibilitatea de a-și alege Rege, cu condiția ca acesta să-i fie fidel și supus. S-au reunit în consiliu, l-au ales pe Remismondo care, luând ca model faptele celor doi Regi dinaintea lui care fuseseră uciși, și-a înarmat Svevii și i-a atacat pe Vizigoți, ocupând Coimbra și Lisabona. A regretat însă daunele pe care i le-a provocat lui Teodoric, astfel că i-a trimis prin ambasadori multe și bogate cadouri, cerându-și iertare de eroarea comisă.

Așa cum Teodoric (n.t. Teodoric al II-lea) îl ucisese pe fratele său Torismund, tot așa a fost ucis el însuși de către fratele său Euric, care va deveni astfel imediat stăpân al Regatului. În timpul acestuia, Francii care stăpâneau o parte din Franța, așa cum vă voi povesti în cartea dedicată lor, au intrat într-un război civil, în care Siagro, fiul lui Egidio Romano, s-a ridicat împotriva lui Ilderic, Regele Francilor și, după ce a cucerit orașul Orléans, a intrat cu armele în provincia Angers sau Andagavense, care era atunci sub ocupația Goților. Siagro i-a avut ca ajutoare pe Ratilo, Rege al Bretoniei, și numeroasa armată a acestuia.

Între timp, Euric se temea că Bretonii ar fi putut ocupa Franța și i-ar fi atacat statul Gotic, astfel că și-a adunat Vizigoții, a cerut suportul Francilor și Burgunzilor, iar după o sângeroasă luptă l-a ucis pe Ratilo, pe care Iordanes îl numește Riotimo. După această victorie, Euric a ocupat Bourgogne și Auvergne și i-a alungat pe Romanii stabiliți aici și, pentru a avea o solidă posesie peste cele două provincii cucerite, s-a înțeles pentru o bună pace cu Francii.

După dispariția lui Euric, Alaric fiul îi va lua locul și va conduce Regatul cu multă justiție, respectând dorința tatălui său de a nu molesta granițele nimănui și de a confirma pacea cu Francezii. Francezii erau conduși de Clodoveu și tocmai se aflau în război cu Siagro, dar Regele Franc a reușit într-o singură zi să-l învingă, iar acesta s-a văzut nevoit să fugă în Spania, la Vizigoți. Cum spusesem, aceste două națiuni erau însă unite în prietenie, astfel că Siagro a fost capturat de Alaric și a fost restituit Regelui amic, cu condiția expresă ca acesta să nu fie ucis. Dar imediat ce Clodoveu l-a avut înapoi pe Siagro, nu și-a ținut promisiunea și l-a ucis, fapt care a alterat întreaga prietenie. Vizigoții le-au declarat război Francezilor care, după nenumărate ofensive au reușit să-l omoare pe Alaric și, în glorie, i-au alungat pe Vizigoți din Franța până în munții Pirinei.

Îndurerat de moartea ginerelui său Alaric, căruia i-o dăduse de soție pe una dintre fiicele sale, Teodoric-Regele Italiei a dorit să iasă din defensivă și, după ce l-a lăsat pe nepotul său încă

copil sub îngrijire particulară, l-a trimis pe Viba cu 40.000 de Gepizi împotriva lui Clodoveu și ca răzbunare pentru moartea ginerelui său și pentru a-i alunga pe Francezi din statul nepotului său.

Ajunsa și în Spania vestea morții lui Alaric, Vizigoții au decis să-l aleagă ca Rege pe fratele iligitim al lui Alaric, pe Gesalaric. Împotriva lui și cu scopul de a-i alunga pe Gepizi, Clodoveu îl va incita pe Gundeband, Regele Burgunzilor. Acesta și-a condus armata împotriva Vizigoților, dar când a venit vremea atacului, ca un laș bastard, fără nici măcar să vadă o spadă, a fugit în Africa unde se spune că a trăit până la sfârșitul vieții, deși există zvonuri care atestă că el ar fi murit în Franța.

După multe facțiuni, Gepizii au recucerit statul pierdut al lui Alaric, iar peste timp, când Amalaric a crescut în valoare și în ani, a fost pus de însuși Teodoric în Regatul patern, ca să se învețe să-și pună rădăcini, pentru a nu mai avea inamici cum avusese tatăl său. Mai mult, Clodoveu i-o va da de soție pe Rotilda, una dintre fiicele sale, rudenie care va satisface pe toată lumea. Guvernul îl va lăsa în mâinile lui Tiod sau Tendiu sau Tendelisc, căci cu toate aceste nume este amintit de scriitori, care va merge în Spania pentru a-și iniția administrarea. Tânărul Rege a rămas în Franța alături de soția sa care i-a adus multe injurii și crudități, pentru că ea era de religie Catolică, iar el Arian. Ca urmare, fratele ei, Ildepert - fiul lui Clodoveu, într-un moment de infatuare i-a declarat război, iar după ce l-a ucis, a luat-o înapoi pe sora sa, în Auvergne, și toate bogățiile pe care le-a cucerit. Aceasta însă, fie pentru că s-a simțit rău din cauza morții soțului, fie pentru că o fi existat un alt motiv, în timpul călătoriei a murit.

Guvernatorul Tendiu sau Tendelisc a devenit Regele Vizigoților în anul DXXXI (531), dar i-a rămas supus lui Teodoric al Italiei, după moartea căruia a cerut imediat să fie numit Rege. O dată investit, Francezii au intrat în Aragon, iar Vizigoții sub comanda Căpitanului Tendelisc au reușit să-i alunge din Spania.

După Tendelisc, în anul DXLVIII (548) a fost făcut Rege al Spaniei Teodigisglos, care fusese deja Căpitan al Vizigoților în luptele trecute. Om foarte injust, la sfârșitul celui de-al doilea an al domniei sale a fost ucis de proprii oameni, chiar în palatul regal din Sevilla.

A urmat apoi Atenusagil, pe care Spaniolii l-au numit Aguila, căruia Atanagild, zis și Agilan, și Goții din Cordoba îi vor declara război. După o bătălie dură și cu vărsare de sânge, Aguila, aproape învins, a cerut ajutorul Romanilor, care s-au gândit să-l trimită pe patriciul Liberio; acesta era însă ocupat în alte războaie și nu s-a prezentat cu ajutor astfel că, după 5 ani de domnie, Aguila a murit iar Atanagild i-a luat locul. Tot atunci s-a și Creștinat și a murit de moarte naturală, la Toledo.

În anul DLIX (559) a urmat la domnie Loiba, care l-a luat drept companion în Regat pe Leonigild, fratele său sau poate fiul său, cum spun unii, primul domnind în Franța Gotică, iar al doilea în Spania. După moartea lui Loiba, în anul DLXII (562) fiul său a rămas Rege în ambele Regate și a avut 3 fii de la soția sa Teodora, care era fiica lui Severiano, Duce de Cartagina. Ermegild, primul lor copil, o luase de soție pe fata Regelui Franței și s-a convertit la Catolicism, după ce ani de zile fusese Arian. Vorbind într-o zi cu tatăl său despre chestiuni legate de credință a fost ucis de acesta cu o secure pe care o purta la brâu. Ceilalți doi copii au fost Leandro, care mulțumită optimei vieți pe care a condus-o a fost înscris în Catalogul Sfinților; iar celălalt a fost Sfântul Isidor, autor al multor opere docte. A fost, de asemenea, fiul său și Recaredo, care a domnit după tatăl său, în anul DXC (590). Acesta a fost un Catolic desăvârșit, fapt care l-a împins să celebreze un Conciliu provincial în Toledo, ocazie cu care a condamnat erezia lui Ario și i-a alungat din Spania pe toți discipolii acesteia. Și-a condus Regatul apoi în mod pacific, liniștit, dar o dată ce s-a îmbolnăvit, Francezii au profitat de această situație și au intrat în Spania cu o armată de 70.000 de oameni. Neputându-se opune din cauza maladiei, Recaredo l-a făcut Căpitan pe Altidio, i-a dat mare număr de Goți și l-a trimis să combată împotriva inamicului. Altidio a luptat cu ferocitate făcându-i pe mulți prizonieri, pe unii i-a ucis, pe alții i-a alungat dincolo de Pirinei și, încă nemulțumit, s-a luptat cu Căpitanii Împăraților Romani, ieșind mereu victorios.

După moartea lui Recaredo, fiul său Loiba va deveni Rege în anul DCV (605) căruia, imediat, Urigo îi va declara război, iar după o crâncenă bătălie, amândoi își vor pierde viața. După această luptă, Goții îl vor alege ca Rege pe Viterigo care în luptele sale împotriva Împăraților

Romani a fost mereu învins, dar nu pentru că nu ar fi avut experiență în arme sau că nu ar fi fost un luptător valoros, ci pentru că așa i-a fost soarta. Oamenii lui l-au ucis până la urmă, nu se știe dacă din cauza învingerilor suferite sau a altor cauze, dar se știe că între începutul domniei lui Urig și sfârșitul domniei lui Viterig au trecut 14 ani.

După atâtea eșecuri avute și în afara și în interiorul Regatului lor datorită Regilor aleși, Vizigoții au decis să-l aleagă pe Gundemir, în anul DCXIII (614). Chiar de la începutul domniei a pornit un crud război în Gascogne, în urma căruia a distrus mare parte din acest teritoriu și după ce a reușit să domnească 3 ani, a murit și a lăsat locul lui Sisebut. Scopul acestuia a fost să supună întreaga Spanie statului Vizigot, astfel a trebuit să se pregătească de război și să-i alunge din provincie pe Romanii care dețineau aici câteva teritorii, acțiune care a avut reușită. Trebuie să spun că în timpul acestuia a luat naștere erezia Acefalilor, care va fi combătută de Sfântul Isidor.

După al optulea an de domnie, Sisebut a murit și i-a lăsat locul lui Recared (n.t. Recared al II-lea), care după primul an de domnie va muri. Goții l-au ales atunci pe Cintila (n.t. Chintilă), unul dintre cei mai valoroși și puternici Căpitani ai aceluia secol. După ce i-a alungat pe toți Romanii din Spania și a rămas singurul Monarh, i-a atacat pe Gasconii care invadaseră Aragonul și i-a alungat în Gascogne, apoi a intrat și el o dată cu ei pe pământurile lor, distrugând și incendiind totul în cale. Dorind să strângă pacea cu el, Gasconii au fost nevoiți să-i ofere orașul Olite, din Navarra, iar după această nobilă victorie Chintilă s-a întors acasă și a murit la Toledo, în al zecelea an al domniei sale.

I-au urmat apoi Sisundo, care a domnit timp de 5 ani, după care a urmat Chintilă al II-lea, în anul DCXLI (641), în vremea căruia a murit Isidor, Sfânt care a fost plâns de cele două Spanii. Chintilă a trăit, după investitura sa alți 4 ani, iar după acesta a urmat Tulea, timp de 2 ani. Amândoi au avut o scurtă domnie, fapt care nu le-a permis să întreprindă vreo acțiune demnă de notat. Le-a urmat Cindasund, care și-a condus Regatul timp de 10 ani în pace, lăsându-l ca moștenitor la Coroană pe Cindasund fiul, în anul DCLVII (657). Se va lupta și el cu Gasconii, cam cu aceleași rezultate pe care le avusese și Chintilă, deoarece această națiune orgolioasă și războinică nu a suportat vreodată faptul că a fost de atâtea ori învinsă și alungată de către Goți și s-a reînarmat, reintrând în Spania, incendiind și distrugând toate provinciile întâlnite. I s-a opus apoi Cindasund, care după ce a ucis mare număr dintre ei, a reușit să-i alunge din nou din țară. S-a reîntors apoi acasă și cu ajutorul Sfântului Alfonso a reușit să elimine definitiv din Spania erezia Pelagiană.

După moartea lui Cindasund, Vamba va deveni Rege al Vizigoților și se va ridica cu armata sa împotriva lui Ilderic, Conte de Nimes. În această acțiune și-l va alege drept Căpitan pe Paolo Grecul, războinic foarte valoros al aceluia timp, căruia îi va supune sub comandă o mare armată. Paolo îi va fi însă infidel și va face un pact cu Contele de Nimes și nu știu cum au procedat, că l-au făcut pe Ducele de Cantabria să i se revolteze Regelui, acțiune care a fost susținută de mulți Nobili Spanioli și de întreaga Franță Gotică. Auzind despre discordiile civile apărute printre Vizigoți, Gasconii s-au înarmat din nou și au intrat în Celtiberia, distrugând întregul teritoriu. Regele și-a adunat atunci oamenii și după o sângeroasă luptă a reușit să-i alunge din Spania dar, de data aceasta nu s-a mai mulțumit doar cu atât și a trecut în Gascogne unde a ocupat câteva orașe; reîntors acasă cu această mare și formidabilă victorie și-a împărțit toți oamenii în așa fel încât a creat 4 armate: pe una a trimis-o în Narbone, sub comanda unchiului său Desiderio, pe alta a trimis-o în Catalonia, pe alta la Toulouse și ultima, sub comanda lui, a îndreptat-o spre Barcelona. În drumul său a ocupat alte orașe și fortărețe ale rebelilor, pe aceștia făcându-i prizonieri și deferindu-i Curții, care i-a condamnat la moarte pentru toate delictele comise. Totuși el i-a grațiat, iar după ce s-a întors victorios din război, a comandat ca Paolo Grecul să fie crucificat, dar mai întâi să-i fie acoperit capul cu o pânză, iar celorlalți a pus să le fie tăiate bărbile, să li se scoată ochii, i-a învelit apoi în saci și după ce i-a trimis înapoi legați de cămile, i-a ucis pe toți.

După tot acest tumult în care se aflase Spania câteva luni, Vamba a început reconstrucția orașelor și a castelelor. Când Arabii și Agarenii, care prin corupția numelui s-au numit Saraceni, se aflau deja sub secta Mahomedană și au trecut în Spania cu 270 de nave incendiind și distrugând întreaga țară, Regele Vamba și-a strâns armata și a trimis-o în luptă împotriva lor. Deși Arabii au luptat cu bravură au fost învinși, iar navele lor au fost arse. Dar după ce i-a învins pe Saraceni, i s-a întâmplat Regelui un incident ciudat căci, pierzându-și memoria, s-a făcut frate într-o mănăstire din

Pamperliga, unde a trăit până la sfârșitul vieții (n.t. Vamba a fost deranjat de puterea crescândă a clerului, care amenința autoritatea regală. I-a constrâns pe aceștia să facă serviciul militar și i-a obligat să susțină cheltuielile pentru armată. I-a fost atunci administrată o băutură soporifică, iar după ce și-a pierdut cunoștința l-au îmbrăcat într-o tunică de frate și i-au ras părul, fapt care îi interzicea dreptul de a mai domni, apoi l-au încoronat pe Ervig)¹².

I-a urmat acestuia Ervig, care a devenit Rege în anul DCLXXXV (685) și care după 7 ani de domnie va muri fără să fi întreprins vreă faptă notabilă. I-a urmat Egita, fratele său, care a domnit 10 ani. Apoi fiul acestuia, Vitiza, în anul DCCII (702), care i-a semănat foarte mult tatălui său în vicii și cruzime, pentru că le-a dat dreptul preoților de a avea soții și a mai făcut multe alte rele, fapt pentru care lumea a început să vorbească rău despre el în toată Spania. Suspectând că populația ar unelti împotriva lui, a trimis să fie distruse toate zidurile orașelor, să fie dărâmate castelele și alte fortărețe. Trăia pe vremea aceea în Cordoba Teodifredi, din casa regală a Goților, împreună cu soția sa descendentă tot din sânge Regal, pe care Vitiza a început să-l suspecteze, așa cum fac de obicei violenții cu oameni buni, pentru a le demonstra superioritatea. Invidia lui creștea și, de asemenea gândul că popoarele l-ar fi dorit pe el ca Rege, fiind om atât de bun și atât de valoros; gelozia a crescut și mai mult, atunci când fiul acestuia, Roderic, era considerat unic în Spania în valoare, în frumusețe, în virtuți și toată lumea îl reputa binecuvântat. Atunci crudul Vitiza a comandat ca tatălui și fiului să le fie scoși ochii. Teodifredi a rămas fără ochi, dar Roderic a reușit să fugă și s-a adăpostit la Roma, unde a primit multe ajutoare de la Impărații Romani. Aceștia i s-au alăturat și au trecut cu armata în Spania, căreia i s-au adăugat oameni pe parcurs datorită justei cauze. După ce l-au găsit pe Vitiza și s-au luptat cu valoare de ambele părți, l-au prins, iar Roderic i-a scos ochii și l-a întemnițat în aceeași închisoare unde acesta îl împinsese pe tatăl său. Astfel și-a cucerit Regatul, care oricum îi era desemnat pentru valoare, pe care l-a condus în pace până la sfârșitul vieții.

Acestuia i-a urmat fratele său Acosta, în anul DCCIX (709), care a mai trăit doar 3 ani după aceea și nu a făcut nimic care să poată fi amintit. În anul DCCXII (712) a fost făcut Rege Don Roderigo, ultimul descendent al casei regale a Goților, iar domnia acestuia a început în momentul în care Carol cel Mare punea stăpânire pe Regatul Franței. Nenorocirea acestui Rege și a familiei Gotice a fost că acesta se îndrăgostise extraordinar de fata unui Conte ce îi era supus, pe care îl chema Giuliano. Dorind să culeagă fructul acestei iubiri și neputând, din cauza onestității și pudicității tinerei fete, în timp ce tatăl ei a plecat ambasador în Franța, el a profitat în plin de această situație. Când tatăl ei s-a întors în Spania și a înțeles grava faptă comisă, s-a prefăcut în fața Regelui că nu știe nimic și după câteva zile, deși se aflau în inima iernii, a trecut în Africa împreună cu familia sa, într-un oraș numit Lepte, unde s-a dus să-l caute pe Muca, ce stăpânea pe-atunci Africa împreună cu mulți Arabi, fiind supus Regelui Arabiei. Giuliano i-a povestit acestuia ultrajul pe care l-a suferit din partea Regelui Roderigo și marea lui dorință de a-și spăla această pată de rușine printr-o memorabilă răzbunare. Astfel, el venea la Muca pentru a-i propune un mare și bogat Imperiu, explicându-i că orice acțiune ar fi întreprins împotriva Regelui Spaniei, i-ar fi fost nu numai utilă, dar l-ar fi și umplut de glorie și și-ar fi deschis calea pentru întreprinderea unor noi acțiuni pe viitor. Mai mult, i-ar fi răzbunat și pe Arabii care fuseseră uciși cu ani înainte de către Regele Vamba, iar prin faptul că el i-ar fi fost alături, putea să creadă că mulți Nobili Spanioli l-ar fi favorizat, căci el avea mulți prieteni și rude care să i-ar fi ajutat în tot ceea ce și-ar fi propus națiunea Arabilor să realizeze, ulterior, în Spania. Și pentru că Regele era urât de moarte de toată lumea pentru cruzimile sale, toți așteptau un comandant care să dea drumul revoltei și chiar dacă ar fi fost ei Arabi, toată lumea i-ar fi urmat. L-a încântat cu propunerea și i s-a și propus ca ghid într-o expediție atât de ușoară, de mare faimă, de extremă utilitate datorită bogățiilor pe care le stăpânea Spania. Aflând toate aceste lucruri, Muca l-a trimis pe Giuliano la Regele Ulit, în Arabia, care, după ce a auzit această propunere, i-a trimis lui Muca scrisoare prin Giuliano, în care îi cerea să îi acorde sprijin total pentru ca această acțiune să aibă reușită. I-a mai dat 100 de cai și 400 de infanteriști, toți sub conducerea unui foarte valoros Căpitan pe nume Tariffe.

Trecând marea cu aceste ajutoare, Giuliano l-a sfătuit pe Căpitanul Arabilor că ar fi mai

12 extras din Storia Universale, vol. VII, Cesare Cantu, pag.242, Torino – 1841)

bine pentru siguranța reușitei să stabilească un loc pentru marină, unde să se poate retrage în caz de nevoie sau unde să le ajungă alte ajutoare și provizii din Africa. Atunci au construit un oraș căruia i-au dat numele Căpitanului Arabilor, Tariffe (n.t.Tenerife). Aici Giuliano le-a explicat alor săi motivul venirii sale și dorința sa de a se răzbuna pe Rege, astfel aceștia s-au strâns în număr mare și s-au alăturat Arabilor și au trecut prin Algeciras, pe care Giuliano o guvernase din ordinul lui Don Roderigo.

Văzând progresele realizate și loialitatea marelui Conte, Arabii din Africa au decis să-i mai trimită 12.000 de cai și număr mare de infanteriști. Regele Roderigo a presimțit aceste acțiuni ale Contelui și l-a trimis pe vărul său Ignico care, după câteva încercări a fost învins de Arabi. După ce au trecut de acest obstacol, Maurii au început deprădarea Spaniei și l-au constrâns pe Rege să-și întărească rândurile și să intre el însuși în luptă. Bătălia a fost teribilă și înspăimântătoare, s-a combătut încontinuu timp de 8 zile, doar noaptea retrăgându-se peste palisade. Dar pentru că doi fii ai fostului Rege Vitiza s-au revoltat și ei Regelui, Maurii au devenit stăpâni în zona rurală. Deși în acea a opta zi lupta s-a încrâncenat, iar Regele s-a luptat cu ferocitate făcând lucruri incredibile, până la urmă a fost ucis împreună cu armata. Totul s-a întâmplat într-o zi de Duminică, în anul DCCXIX (729), pe data de 11 septembrie.

Maurii au ieșit învingători și au pus stăpânire pe întreaga Spanie, iar Goții au fost nimiciti aproape în totalitate, din cauza unui singur om, această antică și nobilă națiune a dispărut. Este adevărat că Spaniolii care s-au salvat retrăgându-se în munți l-au ales ca Rege apoi pe Don Pelagio, dar el nu descindea din Goți și nici nu s-a mai auzit de Goți în Spania, după ce Maurii au pus aici stăpânire.

Deși în Lamagna (n.t. Germania) există popoare care se dau drept Goți sau ieșite din aceștia, ei nu sunt Goți adevărați. Este doar timpul care macină tot ce întâlnește, care vrea să-și mențină imperiul asupra unor certe națiuni, ca să facă cunoscut tuturor că nimic din ceea ce este aici jos, nu poate să scape de el.